

ECHTSCHIEDING EN HERTROUWEN

WAT ZEGT DE BIJBEL?

ds. H.G. Koekkoek

Omslag:

De in Deuteronomium 24:1 genoemde “scheidbrief”, dat is de in de Bijbel genoemde “echtscheidingsakte” in het Hebreeuws. (verkleinde weergave)

**ECHTSCHIEDING
EN
HERTROUWEN
WAT ZEGT DE BIJBEL?**

ds. H.G. Koekkoek

2011 Stichting het Licht des Levens

Dr. Lovinklaan 3

2405 CM Alphen aan den Rijn

Niets van deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 9789070700508

9 789070 700508

ISBN 978 90 70 700 50 8

ECHTSCHIEDING EN HERTROUWEN

WAT ZEGT DE BIJBEL?

(achterflap)

Als Bijbelgetrouwe christenen hebben wij een bepaalde visie op echtscheiding en eventueel hertrouwen. Wij baseren die visie op enkele teksten en laten alle andere teksten, die ook over dit onderwerp spreken, links liggen. Wij gaan zelfs zo ver, dat wij onze eigen Bijbelgetrouwheid geweld aandoen, door - in strijd met de Bijbelgetrouwheid - te zeggen, dat bepaalde uitspraken in de Bijbel niet van God, maar van een mens zijn, dat wij bepaalde Bijbelse woorden door elkaar halen en dus verkeerd uitleggen en dat wij onderscheid maken tussen de boodschap van het Oude Testament en die van het Nieuwe Testament, waarbij wij eraan voorbij gaan, dat het een teken van Bijbelgetrouwheid is om juist de gehele Bijbel als het onfeilbare Woord van God te aanvaarden.

In “Echtscheiding en Hertrouwen. Wat zegt de Bijbel” bepaalt de schrijver ons bij een groot aantal teksten over dit onderwerp, terwijl hij, als Bijbelgetrouw gelovige de gehele Bijbel aanvaardt als het Woord van God.

Hier hebt u een geheel nieuwe kijk op echtscheiding en hertrouwen, maar nu, zoals uit de vele teksten die geciteerd en behandeld worden, blijkt, ook gefundeerd op de Bijbel zelf en niet op traditie, die bij ons soms ook hoog in het vaandel blijkt te staan.

“Echtscheiding en Hertrouwen. Wat zegt de Bijbel?” zet je aan tot nadenken en confronteert je ook met jezelf. Het zou minstens door alle predikanten en kerkenraadsleden gelezen moeten worden, maar ook door alle gemeenteleden. Ook zij, die zelf door het dal van de echtscheiding zijn gegaan, en daarna waarschijnlijk nog steeds de last daarvan met zich meedragen, moeten deze brochure lezen, om nu een duidelijk te horen hoe de Bijbel

werkelijk over hen denkt!

Het Licht des Levens

1. WIJ STAAN VOOR EEN GROOT PROBLEEM

Met droefheid moeten wij constateren, dat steeds meer huwelijken eindigen met een echtscheiding. Dit gebeurt zowel bij niet-gelovigen, bij reformatorische gelovigen, alsook bij evangelische christenen. Ook in onze kringen komt echtscheiding meer en meer voor. Helaas!

Enkele voorbeelden

Er stond eens een jonge vrouw voor mij. Zij was een gelovige. Zij was 22 jaar oud. Een jaar eerder was zij getrouwd. Haar man was ook een gelovige. Zij waren nog maar enkele maanden getrouwd en toen ontdekte zij al, dat hij een vriendin had en een vaste relatie met die vriendin onderhield. Hun huwelijk eindigde al spoedig in een echtscheiding. Nu stond zij voor mij. Zij wilde de weg van de Heer bewandelen. Zij had ook niet willen scheiden, maar zij kon niet anders. Ze was echter nog zo jong. Moest zij nu de rest van haar leven alleen blijven, omdat haar man haar bedrogen had? Mocht zij nooit meer trouwen, hoewel het haar schuld niet was, dat hun huwelijk in een echtscheiding geëindigd was?

Ik was op bezoek bij een andere vrouw. Zij was zwanger. Zij had een blauw oog en haar lip bloedde. Haar man had weer eens zijn zelfbeheersing verloren en had haar voor de zoveelste keer geslagen. Hoewel zij zwanger was, had hij haar zelfs letterlijk onder de bank getrapt. Ze kon zich niet verweren tegen hem. Hij was veel sterker dan zij was. Hoe lang moest zij zich nog laten mishandelen door hem? Het werd niet minder - het werd steeds erger. Hij sloeg nu ook regelmatig de kinderen; hij mishandelde hen. Hij gaf de kinderen niet een klap omdat zij ondeugend waren, maar omdat hij agressief was en zich niet kon beheersen. Zij had de huisarts ingeschakeld, maar die kon ook niets doen. Moest zij

nu bij haar man blijven en het risico lopen, dat hij haar ongeboren kind zou doodtrappen of één van haar kinderen iets blijvends zou aandoen, noch afgezien wat hij haar zou aandoen? Zij waren indertijd in de kerk getrouwd. Ze had beloofd, dat zij hem nooit zou verlaten. Moest ze nu trouw blijven aan haar belofte, met alle risico's van dien, of mocht zij gaan scheiden?

Ik sprak een aangeslagen vrouw. Zij vertelde hoe ze na een aantal jaren getrouwd te zijn van haar man te horen kreeg “dat hij een vriend had”. De man had er geen bezwaar tegen gewoon getrouwd te blijven, dat vond hij ook beter voor de kinderen. Daarnaast wilde hij echter ook zijn vriend trouw blijven. Hij wilde zijn vrouw zien als de moeder van zijn kinderen en zijn vriend als zijn eigenlijke partner.

Deze vrouw kwam bij mij met de vraag, wat ze nu moest doen. Moest ze doen wat haar man voorstelde? Ze walgde van hem. Moest ze toch met hem verder gaan en hij gelijktijdig met zijn vriend? Vroeg God van haar dat ze haar belofte van trouw, die zij bij de huwelijksluiting gedaan had, zou eerbiedigen en moest ze haar man zijn zin geven? Maar hoe moest ze met hem verder leven, nu hij gelijktijdig een vriend had. Ze was nu al ten einde raad. Hoe moest ze dit de rest van haar leven verwerken? Dan konden ze haar wel opsluiten. Was dit nou echt de wil van God?

Zo maar enkele voorbeelden uit een lange rij van voorbeelden, die ik u zou kunnen geven. Ik moest antwoord geven op deze vragen, maar wat moest ik antwoorden? Ik kende de tekst: “God haat de echtscheiding,” maar ik durfde ook niet de verantwoordelijkheid op mij te nemen, dat die ene man zijn vrouw en of kinderen blijvend letsel zou bezorgen, omdat ik gezegd had, dat zij niet mocht scheiden. Wat moest ik doen? Wat zou u gezegd hebben? Mag ik de vraag een beetje sterker stellen? U kunt natuurlijk gemakkelijk zeggen wat die anderen zouden moeten doen, maar wat zou u doen, als het uzelf betrof? Zou u dan ook zo makkelijk zeggen: “Gewoon getrouwd blijven...?” Wat zou de Here Jezus

gezegd hebben?

Een situatie als hier beschreven komt niet in de Bijbel voor. Wat zou de Bijbel in zo'n situatie ons willen zeggen? Wil God echt, dat je je laat mishandelen, als je maar niet gaat scheiden? Wil God echt, dat je je kinderen regelmatig laat mishandelen, als je maar niet gaat scheiden? Wil God echt, dat een jonge vrouw van 22 jaar de rest van haar leven gestraft wordt, omdat niet zij, maar haar man gezondigd heeft? Wil God echt dat een vrouw getrouwd blijft als haar man zegt, dat hij homoseksueel is en een relatie met een andere man heeft? Is dit nou echt de boodschap van de Bijbel?

Als dit de boodschap van de Bijbel is, zullen wij ons moeten buigen, hoe moeilijk het ook is. Maar... is het wel de boodschap van de Bijbel? Is dit in overeenstemming met de vele teksten, die spreken over de liefde en de vergevingsgezindheid van God?

Ik ging er studie van maken. Niet van één of twee teksten, die over dit onderwerp handelen. Ik ging er studie van maken in de hele Bijbel. Het resultaat vindt u hierna. Ik hoop, dat u bereid bent even uw eigen mening opzij te zetten en met mij te kijken wat de Bijbel zelf hierover zegt.

Wat moeten wij ermee?

Regelmatig stellen gelovigen de vraag, of echtscheiding tegenwoordig niet gemakkelijk gemaakt wordt - ook voor christenen.

Het kan zijn, dat er in bepaalde kringen in de wereld gemakkelijk over echtscheiding gedacht wordt. Laten wij echter nooit vergeten, dat wanneer gelovigen scheiden, zij dit niet gemakkelijk doen. Dan is er heel wat leed aan vooraf gegaan. Dit betekent ook, dat wij niet lichtvaardig mogen oordelen over mensen die scheiden, als zouden zij de gemakkelijkste weg gekozen hebben!

Bij het pastorale werk komen wij steeds opnieuw voor de vraag te staan: "Hoe moet onze houding zijn ten opzichte van hen, die

willen scheiden of reeds gescheiden zijn?” “Kunnen wij gescheiden mensen handhaven in de gemeente?” “Moeten zij die gaan scheiden onder de tucht geplaatst worden? Zo ja, wanneer eindigt de tucht?” “Mogen christenen die gescheiden zijn en met een ander willen trouwen ‘in de kerk’ trouwen?” “Kunnen gescheidenen en eventueel hertrouwden een functie in de gemeente bekleden? Kunnen zij bijvoorbeeld ouderling worden?” Allemaal belangrijke vragen, die velen stellen en waarop velen ook “vanuit hun eigen denken” een antwoord gegeven hebben, terwijl zij meenden, dat hun gedachten Bijbels waren, ook al waren zij op slechts enkele teksten gegrond. Zij meenden dat die paar teksten “het eind van alle tegenspraak” waren. Wij mogen echter niet vergeten, dat de hele Bijbel Gods Woord is. Een zeer belangrijke vraag moet ook zijn: “Wat doen wij als gemeenten eraan, om eventuele echtscheidingen van onze leden te voorkomen?”

2. ONS UITGANGSPUNT: DE EENHEID VAN DE HEILIGE SCHRIFT

Zodra wij spreken over echtscheiding, denken velen direct aan de woorden van de Here Jezus uit Mattheüs 5, waar wij lezen: “Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: ‘Gij zult niet echtbreken.’ Maar Ik zeg u: ‘Een ieder, die een vrouw aanziet om haar te begeren, heeft in zijn hart reeds echtbreuk met haar gepleegd.’” (Mattheüs 5:27) en “Er is ook gezegd: ‘Al wie zijn vrouw wegzendt, om een andere reden dan ontucht, maakt, dat er echtbreuk met haar gepleegd wordt; en al wie een weggezondene trouwt, pleegt echtbreuk.’” (Mattheüs 5:32)

Op het eerste gezicht lijken deze teksten erg duidelijk, zo menen de meeste christenen. Zij menen, dat het in beide teksten over een gelijksoortige situatie gaat en dat de Heer alles wat maar naar echtscheiding ruikt, direct en ten strengste veroordeelt. Als wij deze teksten lezen en niet uitgaan van wat wij denken dat er staat, maar luisteren naar wat de Here Jezus Zelf echt gezegd heeft, blijkt, dat de uitleg van de woorden van de Here Jezus heel anders is, dan je op het eerste gezicht zou denken. Wij willen daarom eerst Mattheüs 5 wat beter bestuderen en luisteren naar wat de Here Jezus hier werkelijk zegt.

Als wij dit onderwerp bestuderen, moeten wij niet de fout maken, die velen juist bij dit onderwerp maken. Nooit hebben zij problemen met de eenheid van de Bijbel en zien zij Oude Testament en Nieuwe Testament als één geheel, behalve als de echtscheiding ter sprake komt. Dan maken zij onderscheid tussen het Oude Testament en het Nieuwe Testament. Zij zeggen dan, dat het Oude Testament de echtscheiding (voor Israël) wel kende, maar dat het Nieuwe Testament (voor de Gemeente) de echtscheiding niet erkent. Zo spelen zij het Oude Testament tegen het Nieuwe Testament uit, ook al zijn zij zich daarvan niet bewust.

Zo maken zij het Woord van God (de Bijbel) een Woord, dat in zichzelf verdeeld is en dat zichzelf tegenspreekt. Zo maken zij van God Iemand, die de ene keer het ene zegt en een andere keer het andere. Je weet dan nooit waar je aan toe bent.

Bij deze manier van denken beroept men zich op de Here Jezus, die, naar hun mening, ook gezegd zou hebben, dat in het Oude Testament het ene stond, maar dat Hij een nieuwe boodschap bracht. Men denkt dit bij de woorden van Mattheüs 5, waar staat: “Gij hebt gehoord, dat tot de ouden gezegd is: “Wie doodslag pleegt, zal vervallen aan het gerecht. Maar Ik zeg u... Wie tot zijn broeder zegt “leeghoofd”, zal vervallen aan de Hoge Raad en wie zegt “dwaas”, zal vervallen aan het hellevuur.” (Mattheüs 5:21,22) of: “Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: ‘Gij zult niet echtbreken’. Maar Ik zeg u...” (Mattheüs 5:27) of: “Er is ook gezegd: Al wie zijn vrouw wegzendt, moet haar een scheidbrief geven. Maar Ik zeg u...” (Mattheüs 5:31) en: “Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Gij zult uw naaste liefhebben en uw vijand zult gij haten. Maar Ik zeg u: Hebt uw vijanden lief en bidt voor wie u vervolgen.” (Mattheüs 5:43,44)

Velen denken, dat de Here Jezus hier de boodschap van het Oude Testament stelt tegenover de boodschap van het Nieuwe Testament. Men denkt dan, dat Hij hier de wet stelt tegenover de genade. In feite zou de Here Jezus dan kritiek gehad hebben op de wet. Dat had Hij beslist niet. Vergeet niet, dat juist in ditzelfde hoofdstuk staat, dat de Here Jezus gezegd heeft: “Meent niet, dat Ik gekomen ben om de wet of de profeten te ontbinden; Ik ben niet gekomen om te ontbinden, maar om te vervullen.” (Mattheüs 5:17) De evangeliën wijzen ons er regelmatig op, dat alles wat de Here Jezus deed het vervullen van de wet was!

Het gaat hier niet om een tegenstelling tussen de wet en het evangelie. Als er bijvoorbeeld door de Here Jezus gezegd wordt: “Wie doodslag pleegt, zal vervallen aan het gerecht” (Mattheüs 5:22), citeert de Here Jezus niet een tekst uit het Oude Testament.

Dit staat namelijk nergens in het Oude Testament. Als Hij zegt: “Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Gij zult uw naaste liefhebben en uw vijand zult gij haten. Maar Ik zeg u: Hebt uw vijanden lief...” (Mattheüs 5:43,44) citeert de Here Jezus ook niet een tekst uit de Bijbel, uit het Oude Testament, uit het Woord van God. Nooit heeft God in Zijn Woord gezegd, dat je je vijand mag haten. Dat staat nergens in de Bijbel. Dit hadden waarschijnlijk de Essenen geleerd. De Bijbel leerde in het Oude Testament juist: “Als uw vijand valt, verheug u dan niet; als hij struikelt, jubele uw hart niet, opdat de HERE het niet zie en het Hem mishage, zodat Hij Zijn toorn van hem zou afwenden.” (Spreuken 24:17,18) en: “Wanneer gij een verdwaald rund of ezel van uw vijand aantreft, zult gij ze hem zeker terugbrengen. Wanneer gij de ezel van uw vijand onder zijn last ziet bezwijken, zult gij dit niet onverschillig aan hem overlaten. Gij zult hem zeker helpen met afladen.” (Exodus 23:4,5) God had dus beslist niet gezegd, dat je je vijand mocht haten. Ook het Oude Testament leerde al, dat je je liefde moest betuigen aan je vijand. De boodschap van de Here Jezus was dus niet tegengesteld aan die van het Oude Testament en dus aan die van God de Vader.

Een zelfde situatie vinden wij bijvoorbeeld in Mattheüs 15, waar wij de Farizeeën en de schriftgeleerden aan de Here Jezus de volgende vraag horen stellen: “Waarom overtreden uw discipelen de overlevering der ouden?” (Mattheüs 15:2) De Farizeeën en schriftgeleerden zeggen niet, dat de discipelen de Torah, de wet van Mozes, de Bijbel, overtreden, maar dat zij zich niet houden aan de leer van de overlevering, aan de traditie, aan de uitwerking van de wet, zoals de rabbijnen deze ingesteld hadden. De Here Jezus en Zijn discipelen hebben zich altijd nauwgezet gehouden aan de wet van Mozes. Zij kwamen wel in conflict met menselijke inzettingen, die bedoeld waren om de wet uit te leggen en die de mensen allerlei onnodige beperkingen oplegden. De Heer heeft echter nooit de wet overtreden en heeft ook nooit Zijn discipelen geleerd om de wet te overtreden! De wet was immers door God Zelf gegeven!

Let er daarom op, dat wij in Mattheüs 5 de Here Jezus niet horen zeggen: “Er staat geschreven... Maar Ik zeg u.” Hij zegt steeds: “Gij hebt gehoord, dat er gezegd is...” De Here Jezus maakt geen tegenstelling tussen wat in de Bijbel staat en wat Hij leert, maar tussen wat mensen leren en wat Hij leert. Hij bestrijdt de leer, die sommige mensen zelf gemaakt hebben. Als Hij openlijk kritiek gehad zou hebben op de Bijbel, dan zou Hij zeker door de mensen als een Godslasteraar zijn aangeklaagd en zou Hij terechtgesteld zijn. Dit is niet gebeurd en is een bewijs, dat het in Mattheüs 5 niet gaat om een tegenstelling tussen het Oude Testament en het Nieuwe Testament. Dit betekent, dat wij ook bij ons nadenken over echtscheiding en hertrouwen geen tegenstelling mogen scheppen tussen de leer van het Oude Testament en de leer van het Nieuwe Testament. God is niet in Zichzelf verdeeld en Zijn boodschap, Zijn leer, is dat ook niet! Wat in het Oude Testament staat moet voor ons net zo betrouwbaar en waardevol zijn als wat in het Nieuwe Testament staat, anders zijn wij mensen, die aan “Bijbelkritiek” doen en zijn wij beslist niet “Bijbelgetrouw”.

Een tweede “bewijs” om aan te tonen, dat het Oude Testament en het Nieuwe Testament elkaar bestrijden, meent men gevonden te hebben in Mattheüs 19:8, waar gesproken wordt over echtscheiding en scheidbrief. Hier horen wij de Here Jezus zeggen: “Mozes heeft u met het oog op de hardheid uwer harten toegestaan uw vrouwen weg te zenden, maar van den beginne is het zo niet geweest.” Hier wordt verwezen naar Deuteronomium 24:1-4, waar niet Mozes, maar God de wet aan Israël geeft. Het feit, dat in Mattheüs 19:8 naar “Mozes” verwezen wordt, betekent: het boek Mozes. De “wet” werd in Israël ook wel “Mozes” genoemd, net zoals bij ons in oude Staten Vertalingen sprake is van I Mozes (= Genesis), II Mozes (= Exodus), enz. In Lucas 24:27 zien wij, dat de Here Jezus het Oude Testament indeelde, zoals de Joden dit gewend waren, in drie groepen: Mozes (dat is dus niet de persoon Mozes, maar dat zijn de boeken van Mozes), de profeten en de Schriften. Als de Here Jezus in Mattheüs 19:8 het over “Mozes”

heeft, bedoelt Hij dus niet de persoon Mozes, maar het Bijbelgedeelte, dat “Mozes” heet.

Wij willen u hier, misschien ten overvloede, wijzen op het volgende:

In de volgende teksten komen wij “Mozes” tegen als benaming van “de wet”, “de Torah”, “de vijf boeken van Mozes”: Mattheüs 8:4; 22:24; Marcus 1:44; 7:10; 10:3,4; 12:19; Lucas 5:14; 16:29,31; 20:28; 24:27; Joh. 5:45,46; 7:22; 8:5. Dat het hier echt gaat om het boek van Mozes en niet om de persoon Mozes, zien wij bijvoorbeeld in Lucas 16:29 waar Abraham zegt: “Zij hebben Mozes en de profeten”. Op dat moment leefde Mozes al heel lang niet meer op aarde. De persoon Mozes hadden zij niet, wel zijn boek. Daarom spreekt Marcus 12:16 ook over “het boek van Mozes”, dat is “de wet”. Lucas 2:22; 24:44 en Johannes 7:23 spreken ook over “de wet van Mozes”. De wet draagt de naam van Mozes, omdat Mozes de wet had opgeschreven, zie Johannes 1:17,45; 7:19. De Bijbel leert echter duidelijk, dat de wet niet door Mozes bedacht was, maar dat God tot Mozes gesproken had, zie Johannes 9:29. Achter de wet staat dus God Zelf!

De wet is niet door Mozes gegeven, maar door God. Laten wij dat nooit vergeten. Vergeet ook niet, dat de apostel Paulus ons erop wijst, dat de wet heilig en goed is (Romeinen 7:12; 1 Timotheüs 1:8 vgl. Romeinen 3:31). Vergeet ook niet, dat de Here Jezus niet gekomen was om de wet te ontbinden, om de wet terzijde te stellen of om de wet af te schaffen, maar om de wet te vervullen. Vergeet ook niet, dat dat juist staat in Mattheüs 5, het hoofdstuk, waarvan men meent, dat juist daarin de Here Jezus een tegenstelling gemaakt zou hebben tussen het Oude Testament en het Nieuwe Testament.

Als er tenslotte sprake is van wat God samengevoegd heeft, dat de mens dat niet mag scheiden (Mattheüs 19:6), betekent dit niet, dat het ene huwelijk, waarbij man en vrouw door God bij elkaar

gebracht zijn, niet gescheiden mag worden, terwijl het andere huwelijk, waarbij man en vrouw niet door God samengebracht zouden zijn, wel door middel van echtscheiding mag eindigen. Daarover gaat het hier niet. Hier gaat het over “het huwelijk” als een instelling. Het wil ons zeggen, dat het huwelijk ons door God gegeven is. Het huwelijk is niet door mensen bedacht. Ook als twee ongelovigen met elkaar trouwen, maken zij gebruik van de instelling, die God ons gegeven heeft: het huwelijk. Mattheüs 19:6 zegt, dat je die huwelijksband niet moet verbreken en niet tot echtscheiding moet overgaan. De Here Jezus voegt hier echter aan toe, dat de hardheid van onze harten oorzaak kan zijn, dat je toch zult moeten besluiten om tot echtscheiding over te gaan, hoe verschrikkelijk droevig zo’n echtscheiding ook is. Er is echter geen gescheidene, die zal zeggen, dat hij het fijn vond om tot echtscheiding te moeten overgaan!

Je zou kunnen zeggen, dat de Here Jezus hier meedeelt, dat God in de Bijbel een soort “ontsnappingsclausule” heeft opgenomen voor mensen, bij wie het huwelijk niet voortgezet kan worden. Terwijl God het huwelijk heeft gegeven als een instelling die voor je hele leven geldt, heeft Hij tevens de mogelijkheid gegeven - omdat wij nu eenmaal in een zondige wereld leven! - om het huwelijk toch te laten eindigen. God maakt duidelijk, dat Hij er niet op staat, dat twee mensen levenslang bij elkaar blijven en levenslang elkaars leven vergallen, als zij echt niet met elkaar kunnen samenleven. In dat geval maakt God duidelijk, dat Hij mensen toestemming geeft om hun huwelijksrelatie te verbreken.

U kunt het vergelijken met mensen die God een belofte gedaan hebben. Die belofte moet je houden. Als echter blijkt, dat je een domme belofte gedaan hebt, was al in de tijd van het Oude Testament toegestaan, dat je door het brengen van een offer aan God van je verplichting ontheven kon worden. God blijkt bijzonder barmhartig te zijn voor de Zijnen. Hij heeft geen behagen in mensen die hun eigen leven en elkaars leven ruïneren.

3. DE TRADITIE OF DE BIJBEL?

Het moet voor ons vast staan, dat God alle zonden haat; de zonden die u en ik doen, ook de zonden die anderen doen (zoals de ruzies, die vaak bij echtscheiding plaats hebben). Wij mogen niet doodslaan, niet echtbreken, niet stelen, niet liegen en niet begeren wat van een ander is (Exodus 20:13-17). Toch is bewezen dat alle mensen, ook de christenen, liegen, zelfs vaak liegen. Wij hebben vaak niet eens in de gaten dat wij liegen, maar daarom doen wij het wel. Wij mogen van de Here Jezus ook nooit eens stiekem in onze gedachten aan een andere man of vrouw denken, omdat dit ook overspel is. Toch maken veel christenen zich hier ook schuldig aan. Veel seksuele zonden komen ook bij veel christenen voor. Wij zullen echter niet de echtscheiding van anderen fel mogen afkeuren, terwijl wij zelf onze eigen zonden blijven doen. De Heer Zelf heeft ons er op gewezen, dat wij niet de ander moeten veroordelen, omdat hij een splinter in zijn oog heeft, terwijl wij zelf een balk in ons oog hebben! Zie Mattheüs 7:3.

Wij mogen ook andere mensen niet een stempel opdrukken, als God Zelf dit niet eens doet. Terwijl veel christenen gescheiden mensen zien als “zondaars” is er niet één tekst in de Bijbel te vinden, waar staat dat echtscheiding een zonde is. Er staat, dat echtbreuk een ernstige zonde is. Er staat nergens, dat echtscheiding een zonde is. Wat het verschil is tussen echtbreuk en echtscheiding zullen wij u later aantonen. Het is een onbijbelse veroordeling van mensen om gescheiden mensen een juk op te leggen, terwijl God dit niet doet. Natuurlijk is God niet blij als een huwelijk in echtscheiding eindigt. Maar Hij geeft de gescheidenen geen trap na, zoals mensen soms wel doen...! Denk er daarom aan, dat er nergens in de gehele Bijbel een tekst te vinden is, die zegt, dat echtscheiding een zonde is!

Het feit dat echtscheiding in de Bijbel nooit als een zonde gezien

wordt, wordt bewezen door het feit, dat er nooit een mens geweest is, die een offer moest brengen na zijn echtscheiding om zich daardoor weer met God te verzoenen. Echtscheiding bracht wel een breuk tussen twee mensen. Echtscheiding betekende nooit een breuk tussen de gescheidene en God. Op grond van het feit dat veel christenen maar enkele teksten over de echtscheiding kennen en alle andere teksten (en dat zijn er heel erg veel) over dezelfde echtscheiding misschien wel willens en wetens negeren, worden er veel verkeerde en onbijbelse uitspraken gedaan. U leest het inderdaad goed: velen willen deze teksten niet eens lezen. Ik heb dit heel duidelijk gemerkt in vele gesprekken met mensen over de echtscheiding.

Ook zullen wij bij ons nadenken over echtscheiding niet “de leer van de traditie”, zoals deze door de protestanten uit de katholieke kerk is overgenomen, moeten handhaven. De R.K. kerk heeft in het verleden bepaald, dat het huwelijk een sacrament is en daarom niet ontbonden kan worden. Dit is echter niet in de Bijbel terug te vinden. Dit is een regel, die deze kerk zelf bedacht heeft, maar die niet door de Bijbel gesteund wordt.

Veel christenen hebben “op grond van de Bijbel” zoals zij zelf zeggen, een uitgesproken mening over echtscheiding. Zij denken, dat hun leer uit de Bijbel afkomstig is. In werkelijkheid spreken zij gewoon de traditie na. Zij spreken de leer van de R.K. kerk na, ook al denken zij, dat zij zich aan de Bijbel houden. De Bijbel heeft namelijk een heel andere boodschap dan die, welke in de traditie over dit onderwerp verkondigd wordt. Wij moeten luisteren naar wat de Bijbel zelf zegt. Daarbij moeten wij niet slechts kijken naar één of twee teksten over dit onderwerp, maar moeten wij de gehele Bijbel bestuderen.

God en Jezus zijn één in hun denken!

Ook moeten wij ons realiseren, dat het onmogelijk is, dat de Here Jezus een andere leer zou brengen dan de hemelse Vader gedaan

heeft. Anders gezegd: wat de Here Jezus zei kon wel in strijd zijn met wat de rabbijnen leerden, maar het kan niet in strijd zijn met wat het Oude Testament leerde. Wij zullen dus nooit mogen zeggen: “Dat stond in het Oude Testament. Dat is door de Here Jezus opgeheven.” De Here Jezus kwam immers niet om de wet op te heffen, maar om die juist gehoorzaam te vervullen (Mattheüs 5:17). Hij erkende immers heel nadrukkelijk, dat het gehele Oude Testament het Woord en de boodschap van God Zelf was.

Sommigen menen, dat de Bijbel in het Oude Testament over de echtscheiding tegen de Joden spreekt, terwijl het Nieuwe Testament over dit onderwerp tegen christenen uit de heidenen spreekt. God zou dan tegen Joden - vanwege de hardheid van hun harten - zeggen, dat zij wèl mochten scheiden, maar God zou tegen christenen uit de heidenen zeggen, dat zij níet mogen scheiden. Hebben heidenen, ook gelovig geworden heidenen, dan geen last van de hardheid van hun harten? Komt dat alleen bij Joden voor? Wie een klein beetje het leven van christenen en niet-christenen kent, weet, dat ook onder de christenen veel harde harten voorkomen. En... het gaat niet alleen om aan wie de boodschap gericht is (Joden of heiden-christenen), het gaat vooral ook om wie de schrijver of spreker was.

Ook Paulus werd door God geleid

In het Oude Testament waren het Joden, die de boodschap aan de mensen doorgaven. In het Nieuwe Testament zijn het weer Joden, die de boodschap doorgeven aan de gemeente. Juist Paulus schrijft over dit onderwerp. Realiseer u, dat hij een Jood was. Realiseer u, dat hij een opleiding tot rabbijn genoten had. Realiseer u, dat hij geloofde in de inspiratie van de Heilige Schrift (het Oude Testament) en deze Heilige Schrift niet zo maar naast zich neer kon leggen, als hij aan heiden-christenen schreef. Ook als Paulus aan heiden-christenen schreef, schreef hij als rabbijn, als Jood, vanuit zijn geloof als Jood. En vergeet niet, dat hij in zijn schrijven geleid werd door de Heilige Geest!

Tenslotte zullen wij bij ons nadenken over huwelijk, echtscheiding en eventueel hertrouwen, niet vanuit onze westerse cultuur mogen uitgaan. De Bijbel spreekt niet over de Nederlandse - of over de Romeinse wetgeving. Wij moeten uitgaan van de Bijbelse, dat is de Joodse situatie. Om dit onderwerp te kunnen bestuderen, moeten wij kennis hebben van de Bijbelse en de Joodse achtergronden. U zult merken, dat bepaalde Joodse woorden en gedachten in de Bijbel voorkomen. Als je deze niet kent, trek je verkeerde conclusies. Daarvoor moeten wij waken. Wij moeten de boodschap van de Bijbel duidelijk gaan zien.

4. ECHTSCHEIDING OF ECHTBREUK?

Velen weten niet, dat er een groot verschil is tussen echtbreuk en echtscheiding! Als er over echtscheiding gesproken wordt, dan is dat de beëindiging van het huwelijk. Als er over echtbreuk gesproken wordt, is dat niet de beëindiging van het huwelijk. Echtbreuk is een ander woord voor overspel, huwelijksontrouw, dus: een seksuele relatie met iemand, die niet je eigen vrouw of je eigen man is!

De Bijbel veroordeelt op vele plaatsen en in zeer sterke bewoordingen de echtbreuk. Zo lezen wij in de tien geboden: “Gij zult niet echtbreken”. Er staat in de tien geboden niet: “Gij zult niet scheiden.” Velen denken, dat er in de tien geboden staat, dat je niet mag scheiden. Maar dat staat er niet. De echtbreuk (overspel) wordt er veroordeeld.

Toch blijken in de praktijk veel gelovigen daar anders over te denken, terwijl zij de echtscheiding sterk afwijzen! Veel gelovigen zijn mild in hun oordeel over iemand die echtbreuk (overspel) gepleegd heeft. Zij vinden, dat hiervoor vergeving moet zijn. De bewuste zondaar blijft in liefde aanvaard. Maar als iemand gaat scheiden, dan blijken diezelfde gelovigen ineens veel strenger te zijn en wijzen zij degene die gaat scheiden fel af. Terwijl de Bijbel zich juist richt tegen de echtbreuk, keren veel gelovigen zich tegen echtscheiding. Zij zijn zeer vergevingsgezind, als zij horen dat mensen zich aan echtbreuk schuldig gemaakt hebben. Zij veroordelen hen die gescheiden zijn of gaan scheiden. Hierdoor hanteren zij andere normen dan de Bijbel doet. Toch denken zij, dat zij juist zeer Bijbelgetrouw zijn...

Het is opmerkelijk om te zien, dat in de tien geboden wél de echtbreuk, maar niet de echtscheiding veroordeeld wordt. De tien geboden zeggen niet: “gij zult niet echtscheiden”, maar: “Gij zult

niet echtbreken.” Deze echtbreuk is seksuele onreinheid. Daarom luidt de Engelse vertaling ook: “Thou shalt not commit adultery.” Het gaat hierbij om alle seksuele zonden die in Leviticus 18 en 20 genoemd worden.

In Maleachi 2:16 lezen wij, dat God de echtscheiding haat. Wij zulle een apart hoofdstuk aan deze tekst wijden. Nu reeds wijzen wij u erop, dat de echtscheiding nergens in het Oude Testament verboden wordt. In dit hoofdstuk over Maleachi 2:16 zult u lezen, dat er in het Hebreeuws iets anders staat dan wat onze vertaling zegt. Er is in die tijd onder de Israëlieten een heel bijzondere situatie ontstaan, die aan de kaak gesteld wordt. God verbiedt de echtscheiding in andere situaties niet.

Vaak wordt een tekst als Romeinen 7:2,3 aangehaald om te “bewijzen” dat je nooit mag scheiden, omdat de gehuwde vrouw aan haar man gebonden blijft, zolang hij leeft. De tekst luidt: “De gehuwde vrouw is door de wet aan haar man gebonden, zolang deze leeft; wanneer echter de man sterft, is zij ontslagen van de wet, die haar aan die man bond. Zo zal zij dan, indien zij bij het leven van haar man een ander tot man neemt, echtbreekster heten; wanneer echter de man sterft, is zij vrij van de wet, zodat zij geen echtbreekster is, indien zij zich aan een andere man geeft.”

Zij die deze tekst citeren, hebben niet in de gaten, dat het in deze tekst niet gaat over echtscheiding, maar over echtbreuk. Het gaat over een situatie van twee getrouwde mensen, die niet gescheiden zijn, waarbij de vrouw een relatie aangaat met een andere man en zich dus schuldig maakt aan overspel. Het gaat niet over de “ex-man” van de vrouw, maar over haar man, haar wettige echtgenoot, met wie zij op dat moment getrouwd is. Deze tekst zegt dus beslist niet, dat je nooit mag scheiden.

Ook wordt vaak vergeten, dat God wel de doodstraf eiste bij echtbreuk, dus bij overspel (zie Leviticus 20:10), maar bij echtscheiding geen enkele strafmaatregel eiste. Er was geen straf

voor gescheiden mensen en zij hoefden geen offer te brengen om weer rein voor God te kunnen staan, zoals wij al eerder zagen. De echtscheiding bracht geen breuk in hun relatie met God. Vergeet dat nooit!

Wees consequent

In het spreken over de echtscheiding worden vaak Mattheüs 5:27,31,32 als uitgangspunt genomen. Hier staat: “Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Gij zult niet echtbreken... (dat is dus niet: Gij zult niet scheiden, maar: Gij zult geen overspel plegen!). Er is ook gezegd: Al wie zijn vrouw wegzendt, moet haar een scheidbrief geven. Maar Ik zeg u: Een ieder, die zijn vrouw wegzendt om een andere reden dan ontucht, maakt, dat er echtbreuk met haar gepleegd wordt; en al wie een weggezondene trouwt, pleegt echtbreuk.”

Hoewel wij hierna nog terugkomen op deze tekst, moeten wij nu reeds erop letten, dat er meer opmerkelijke uitspraken in dit hoofdstuk staan, die door de gelovigen nooit letterlijk worden doorgevoerd. Zie de verzen 22, 28, 29, 30, 39-42, waar wij lezen, dat wie leeghoofd of dwaas (dus ook: zot of gek) tegen een ander zegt, zal vervallen aan de Hoge Raad of aan de hel. Wie naar een andere vrouw kijkt om haar te begeren, heeft in zijn hart, dus in zijn gedachten zich schuldig gemaakt aan de zonde van overspel, d.i. hoererij. Hier staat, dat als je hand je tot zonde verleidt, je hem er af moet hakken en als je oog je tot zonde verleidt, je het eruit moet halen. Als iemand je slaat (mishandelt) moet je je laten slaan (mishandelen), als iemand je hemd afpakt, moet je hem vrijwillig ook je jas geven. Wie houdt zich aan deze woorden van de Here Jezus, die in ditzelfde hoofdstuk staan?

Heeft hij, die zelf deze woorden van de Here Jezus niet naleeft, recht om kritiek te hebben op hem of haar, die aan een ander gebod van de Heer in dit zelfde hoofdstuk niet toekomt? Is het juist, om uit al de woorden van de Here Jezus te laten liggen waar

wij zelf aan mank gaan en alleen toe te passen waaraan een ander mank gaat? Is dat de weg naar de genoemde volmaaktheid (:48)? Is dat niet anderen oordelen om de aandacht van je eigen fouten af te leiden? (Mattheüs 7:1-5)

In Mattheüs 5:27,28 spreekt de Here Jezus ook niet over echtscheiding, maar over echtbreuk. Hij maakt duidelijk, wat allemaal onder echtbreuk valt. Je kunt allerlei zonden ook in gedachten (d.i. in je hart) doen. Dan ben je ook schuldig aan echtbreuk. Wie kan dan eerlijk van zichzelf zeggen, dat hij zich niet aan echtbreuk (in gedachten) heeft schuldig gemaakt? En wie schuldig is aan echtbreuk (in gedachten) - durft zo iemand toch nog een ander te oordelen? Durft zo iemand toch nog een gescheidene te oordelen? (vgl. Johannes 8:7-11)

Echtscheiding gaat soms gepaard met allerlei zonden van ontrouw, overspel, ruzie, haat, enz. Er zijn echter meer zonden. Zonden zoals bijvoorbeeld hoererij, dus overspel, stelen, geldgierigheid, dronkenschap, laster, d.i. kwaad spreken over een ander en oplichterij worden in de Bijbel streng aangerekend, hoewel wij dat meestal niet doen. Denk bijvoorbeeld aan 1 Corinthe 6:9,10; Ephese 5:3-5; Openbaring 21:8 (N.B. Een hoereerder is niet hetzelfde als een gescheidene!). Let er ook op, dat een gescheidene niet voorkomt in deze rijen van zondaars!

Als u de echtscheiding toch een zonde wilt noemen, realiseer u dan twee dingen:

1. De Bijbel zegt nergens, dat echtscheiding een zonde is.
2. De Here Jezus Zelf zei, dat ALLE zonden de mens vergeven worden, behalve de zonde tegen de Heilige Geest! (Marcus 3:29) En de Bijbel leert toch, dat Gods kinderen vergeving van alle zonden kunnen ontvangen (dus dan ook van echtscheiding!), als zij hun zonden belijden! (Zie 1 Johannes 1:7) Het bloed van de Here Jezus reinigt toch ook hen, die gescheiden zijn? En als de Heer Zelf iemand de zonde vergeeft (en dus ook vergeeft!), mogen

wij de zonde dan nog aanrekenen?

De overspelige vrouw, die gedood moest worden volgens de wet, hoorde de Heer zeggen: “Ik veroordeel u niet. Ga heen, zondig van nu af niet meer.” (Johannes 8:11) Hoeveel zondige mensen, die de Heer niet veroordeelt, hebben wij misschien wél veroordeeld? Zelfs de smerigste zondaar te Corinthe (1 Corinthe 5:1-5) mochten de gelovigen niet blijven veroordelen (2 Corinthe 2:5-9).

5. DE BIJBEL GEBRUIKT VERSCHILLENDE WOORDEN

Bij ons nadenken over echtscheiding is het goed, dat wij er op letten, dat de Bijbel, zowel in de Nieuwe Vertaling als in de Griekse grondtekst van het Nieuwe Testament verschillende woorden gebruikt, die hier van belang zijn. Wij noemen deze Griekse woorden en geven de vertaling er bij. U zult zien, dat je alle woorden niet slechts door één Nederlands woord kunt vertalen, maar dat elk woord door verschillende Nederlandse woorden vertaald kan worden.

Moicheuoo betekent: overspel bedrijven, echtbreuk, verleiden. Het wordt in onze teksten vertaald als “echtbreuk”. Het woord wordt dus niet gebruikt voor “echtscheiding”, dat is de beëindiging van het huwelijk, maar voor “echtbreuk”, dat een ander woord voor “overspel” is en te maken heeft met mensen, die elkaar verleiden tot seksuele zonden. Het woord komt voor in Mattheüs 5:27,28,32; 10:9 en Lucas 16:18.

Porneia betekent hoererie, maar ook afgoderij(!). Van dit woord is ons woord “porno” afkomstig. Het wordt in Mattheüs 5:32 vertaald als “ontucht” en in Mattheüs 19:9 als “hoererie”. Het wordt bij ons dus zowel door “ontucht” als door “hoererie” vertaald. Het gaat echter steeds om één en het zelfde (Griekse) woord.

Apoluoo betekent loslaten, laten gaan, bevrijden, verlossen, scheiden. In onze teksten komen wij het tegen als “wegzenden”, waarbij het de daad van de man is, die door middel van de echtscheiding, zijn vrouw wegzendt. Zo komen wij het tegen in Mattheüs 5:31,32; 19:3,7,8,9 en Lucas 16:18. Het is een heel opmerkelijk woord. Het spreekt zowel van echtscheiding als van verlossing en bevrijding. Het lijkt, alsof de Bijbel ons hier zeggen

wil, dat een echtscheiding soms ook weleens een bevrijding kan zijn.

Kataleipoo betekent achterlaten, verlaten. Het wordt bij ons onderwerp alleen gebruikt in Mattheüs 19:5, waar het gaat over man en vrouw, die bij het huwelijk hun ouders verlaten. Het wordt niet gebruikt voor de echtscheiding, als man en vrouw elkaar verlaten.

Choorizoo betekent vertrekken, scheiden, verwijderen, afscheiden. Het wordt in onze teksten in Mattheüs 19:6 vertaald als “scheiden” en in 1 Corinthe 7:11,15 als “verlaten”. In Mattheüs 19:6 wordt het gebruikt voor de man (ook al lijkt het voor onze westerse ogen, alsof hier zowel de man als de vrouw worden aangesproken), die, zoals wij later zullen zien, in Israël degene was, die tot echtscheiding kon overgaan. Hier heeft het duidelijk de betekenis van “scheiden”. In 1 Corinthe 7:11 wordt het gebruikt voor de vrouw, die niet tot echtscheiding kon overgaan, maar wel, zonder te scheiden, haar man kon verlaten, dus bij hem kon weglopen. In die tekst heeft het dus de betekenis van “vertrekken”, “verwijderen”.

Aphièmi betekent losmaken, ophouden, scheiden, maar ook wegzenden, weggagen. Het komt in onze teksten alleen voor in 1 Corinthe 7:11, waar het vertaald is als “verstoten”. Het woord wordt gebruikt voor de wijze waarop de man met zijn vrouw handelt. Het zou dus kunnen zijn, dat het “echtscheiding” betekent. Gezien het feit, dat niet het gewone woord voor echtscheiding gebruikt wordt en gezien het feit, dat het staat tegenover het zonder-echtscheiding-weglopen van de vrouw, lijkt het, dat dit woord niet gaat over echtscheiding, maar over de man, die zijn vrouw “de laan uitstuurt” zonder van haar te scheiden.

Douloo is verwant aan doulos, dat “slaaf” betekent. Douloo betekent dienstbaar maken, slaaf maken. Het wordt in 1 Corinthe 7:15 gebruikt om duidelijk te maken, dat je in het huwelijk

dienstbaar gemaakt bent aan elkaar. Beter gezegd: in de Bijbelse tijd was de vrouw (want het gaat in deze tekst over de vrouw en niet over de man) in het huwelijk dienstbaar gemaakt aan de man. Als het tot een echtscheiding komt, wordt deze situatie beëindigd en is de vrouw niet langer op deze wijze aan haar man gebonden. Zo wordt dit woord in 1 Corinthe 7:15 vertaald als “gebonden”.

Deoo betekent vastgebonden zijn, gevangen gezet zijn. Het wordt ook vertaald als dwingen, verhinderen en belemmeren. Wij komen het tegen in 1 Corinthe 7:27,39 waar het als “verbonden” vertaald is. Als het huwelijk goed is, is het fijn om op zo’n manier aan elkaar verbonden te zijn. Als het huwelijk slecht is, ervaar je deze verbondenheid als een gevangenisstraf. Het woord lijkt in 1 Corinthe 7:27,39 in een negatieve zin gebruikt te zijn. Er lijkt een onmogelijke situatie tussen man en vrouw ontstaan te zijn, maar zij blijven toch bij elkaar, ondanks alle narigheid. Dan zijn zij als het ware aan elkaar geketend.

In het Jodendom komen wij dit woord tegen als “agunah” (spreek uit: agoena), dat is een gevangen vrouw, een geketende vrouw. Dat is een vrouw, die gescheiden van haar man leeft, maar niet officieel van hem gescheiden is. Zij is een gevangene van het huwelijk. Dit Hebreeuwse woord agunah komen wij voor het eerst tegen in Genesis 38:28 en 42:24 waar het vertaald is als “binden”. Het wijst er dus op, dat in het huwelijk, man en vrouw, als door middel van een onzichtbaar koord, aan elkaar gebonden zijn. Als het huwelijk goed is, is dat iets fijns. Als het huwelijk slecht is, ervaar je deze binding als een gevangenschap.

Lusis betekent ontbinding, losmaking, echtscheiding. Het wordt in 1 Corinthe 7:27 gebruikt en daar vertaald als “ontbinding”. Het wordt gebruikt voor de ontbinding van het huwelijk, dus voor de echtscheiding. Het woord maakt duidelijk, dat bij een echtscheiding man en vrouw niet gedeeltelijk aan elkaar gekoppeld blijven, maar dat zij absoluut losgemaakt worden van elkaar en dus geen enkele binding meer met elkaar hebben.

Luoo is duidelijk verbonden met lysis. Het betekent loslaten, ontbinden, verbreken, vernietigen, bevrijden en scheiden. Het wordt in 1 Corinthe 7:27 gebruikt. In dat vers wordt het heel slecht in onze nieuwe vertaling vertaald. Het wordt vertaald als: “Heb je geen vrouw meer?” Hierdoor krijgt de argeloze lezer de gedachte, dat het gaat over een weduwnaar, wiens vrouw overleden is. Het woord luoo maakt echter duidelijk, dat het niet gaat over een weduwnaar, maar over een gescheiden man.

De teksten over echtscheiding nader bekeken

Hierna zullen wij verschillende teksten citeren. Wij zullen steeds bij belangrijke woorden het Griekse woord erbij vermelden, zodat u zelf kunt zien, welk woord gebruikt wordt en wat, kort gezegd, dit woord betekent. U zult dus af en toe nog eens de bovenstaande Griekse woorden en hun betekenissen moeten raadplegen.

Mattheüs 5:27,28 zegt: “Gij hebt gehoord, dat er gezegd is, gij zult niet echtbreken (moicheuoo, dat is dus overspel). Maar Ik zeg u: een ieder, die een vrouw aanziet om haar te begeren, heeft in zijn hart reeds echtbreuk (moicheuoo, dat is overspel) met haar gepleegd.”

Mattheüs 5:31,32 zegt: “Er is ook gezegd: al wie zijn vrouw wegzendt (apoluoo, dat is dus echtscheiding, ook echtscheiding in de zin van bevrijding als het huwelijk stuk gelopen is), moet haar een scheidbrief geven. Maar Ik zeg u: een ieder, die zijn vrouw wegzendt (apoluoo, echtscheiding) om een andere reden dan ontucht (porneia, dat is dus hoerij), maakt, dat er echtbreuk (moicheuoo, dat is overspel) met haar gepleegd wordt; en al wie een weggezondene (apoluoo, echtscheiding) trouwt, pleegt echtbreuk (moicheuoo, overspel).”

In Mattheüs 19:3 horen wij de Farizeeën aan de Here Jezus de volgende vraag stellen: “Is het geoorloofd zijn vrouw weg te zenden (apoluoo, dat is echtscheiding) om allerlei redenen?” Let er op, dat de Farizeeën vragen, of je je vrouw om allerlei redenen mag

wegzenden. De gesprekken van de Here Jezus vonden plaats in een situatie, waarin Israëliische mannen gewend waren om allerlei redenen hun vrouw weg te zenden. Tegen dit echtscheidingsgebruik maakt de Heer fel bezwaar. U leest hier later meer over.

Mattheüs 19:5 spreekt over het feit, dat een man zijn vader en moeder moet verlaten (kataleipoo). Hier wordt in het Grieks niet het woord voor verlaten in de betekenis van echtscheiding gebruikt, maar een heel ander woord.

In Mattheüs 19:6,7,8 horen wij de Here Jezus eerst zeggen: “Hetgeen God samengevoegd heeft, scheid (choorizoo, dat is echtscheiding, waarbij de man zijn vrouw wegstuurt) de mens niet.” Vervolgens horen wij de Farizeeën de vraag stellen: “Waarom heeft Mozes dan bevolen haar een scheidbrief te geven en haar daarmee weg te zenden (apoluoo, dat is dus echtscheiding, ook echtscheiding in de zin van bevrijding als het huwelijk stuk gelopen is)?” Hierop antwoordt de Here Jezus: “Mozes heeft u met het oog op de hardheid uwer harten toegestaan uw vrouwen weg te zenden (apoluoo, echtscheiding).”

In Mattheüs 19:9 horen wij de Here Jezus zeggen: “Wie zijn vrouw wegzendt (apoluoo, dat is echtscheiding) om een andere reden dan hoerij (porneia, dat is hoerij, ontucht) en een andere vrouw trouwt, pleegt echtbreuk (moicheuoo, dat is overspel).”

Marcus 10:11,12 vertelt ons, dat de Here Jezus gezegd heeft: “Wie zijn vrouw wegzendt (apoluoo, echtscheiding, ook echtscheiding in de zin van bevrijding als het huwelijk stukgelopen is) en een andere trouwt, pleegt echtbreuk (moicheuoo, dat is overspel) ten opzichte van haar en indien zij haar man verlaat (apoluoo) en een ander trouwt, pleegt zij echtbreuk (moicheuoo).” Wij zullen nog zien, dat deze tekst niet bedoelt te zeggen, wat je op het eerste gezicht zou denken, namelijk, dat echtscheiding en hertrouwen te allen tijde verboden zijn. Het voegwoord “en” heeft hier een heel

aparte betekenis!

Lucas 16:18 luidt: “En ieder, die zijn vrouw wegzendt (apoluoo, dat is echtscheiding) en een andere trouwt, pleegt echtbreuk (moicheuoo, dat is overspel) en wie een vrouw, die door haar man weggezonden (apoluoo, echtscheiding) is, trouwt, pleegt echtbreuk (moicheuoo, overspel).”

Romeinen 7:1-3 luidt: “Of weet gij niet, broeders, - ik spreek immers tot wie de wet kennen (Paulus maakt dus duidelijk, dat hij spreekt op grond van “de wet”, “de Torah”, dat is de boodschap van het Oude Testament, zoals die bij de Joden bekend was. Hij komt dus niet met een nieuwe “christelijke” visie!) - dat de wet heerschappij voert over de mens, zolang hij leeft? Want de gehuwde vrouw is door de wet aan haar man gebonden (deoo, d.i. vastbinden, gevangen zijn, belemmerd zijn), zolang deze leeft; wanneer echter de man sterft, is zij ontslagen van de wet, die haar aan die man bond. Zo zal zij dan, indien zij bij het leven van haar man een ander tot man neemt, echtbreekster (moichalis - moicheuoo, dat is overspelige) heten; wanneer echter de man sterft, is zij vrij van de wet, zodat zij geen echtbreekster (overspelige) is, indien zij zich aan een andere man geeft.”

Vaak wordt Romeinen 7:1-3 aangehaald om te “bewijzen” dat je nooit mag scheiden, omdat de gehuwde vrouw aan haar man gebonden blijft, zolang hij leeft. Men heeft dan niet in de gaten, dat het in deze tekst niet gaat over echtscheiding, maar over echtbreuk. Het gaat over een situatie van twee getrouwde mensen, die niet gescheiden zijn, waarbij de vrouw een relatie aangaat met een andere man en zich dus schuldig maakt aan overspel. Deze tekst zegt dus beslist niet, dat je nooit mag scheiden.

In 1 Corinthe 7 gebruikt Paulus ook het woord choorizoo. Verder gebruikt hij andere woorden. Wij noemen eerst twee verzen, waarover heel wat misverstand bestaat.

In 1 Corinthe 7:8,9 schrijft Paulus: “Maar tot de ongehuwden en

de weduwen zeg ik: het is goed voor hen, indien zij blijven, zoals ik. Indien zij zich echter niet kunnen beheersen, laten zij dan trouwen. Want het is beter te trouwen dan van begeerte te branden.”

Dit vers wordt vaak verkeerd uitgelegd. Men meent, dat Paulus bedoelde, dat hij ongetrouwd was en dat hij weduwen en ongehuwden aanraadde ook ongetrouwd te blijven. Dit kan Paulus nooit bedoeld hebben, omdat hij dan kritiek op God zou hebben, die het huwelijk heeft ingesteld. De Bijbel is juist vóór het huwelijk. Ook weten wij, dat Paulus een rabbijn was en dat rabbijnen getrouwd behoorden te zijn.

Neen, als Paulus schrijft, dat hij wenste, dat ongehuwden en weduwen net zo zouden zijn als hij, heeft hij het over het “beheersen” en het “begeren”, dat hij meteen daarna ook noemt. Paulus had zichzelf onder controle. Hij kon zichzelf beheersen, ook als hij lange reizen maakte. Hij spreekt de wens uit, dat deze ongehuwden en weduwen zich ook kunnen beheersen.

In 1 Corinthe 7:10 schrijft Paulus: “Doch hun, die getrouwd zijn, beveel ik niet, maar de Here, dat een vrouw haar man niet mag verlaten (choorizoo) - is dit toch gebeurd, dan moet zij ongehuwd blijven of zich met haar man verzoenen - en een man moet zijn vrouw niet verstoten (aphièmi).”

Wij bekijken dit vers wat beter. Paulus schrijft: “Doch hun, die getrouwd zijn, beveel ik niet, maar de Here, dat een vrouw haar man niet mag verlaten (choorizoo. Als dit woord voor de man gebruikt wordt, betekent het: echtscheiding. Hier wordt het voor de vrouw gebruikt. Vanuit de Joodse situatie bezien, kan het dus niet echtscheiding betekenen, want de Joodse vrouw kon niet scheiden. Hier betekent het dan: zonder scheiding je man verlaten.) - is dit toch gebeurd, dan moet zij ongehuwd blijven of zich met haar man verzoenen - en een man moet zijn vrouw niet verstoten (aphièmi, dat is niet het gewone woord voor echtscheiding, maar

een heel ander woord. Het betekent: wegzenden, wegjagen. Het is zonder echtscheiding uit elkaar gaan, elkaar gewoon laten zitten.)” In zo’n situatie, als je dus zonder te scheiden uit elkaar gegaan bent, mag je geen nieuwe relatie aangaan, want je bent in feite nog steeds getrouwd. Nu moet je alleen blijven.

In 1 Corinthe 7:15 schrijft Paulus: “Maar indien de ongelovige haar verlaat (choorizoo, Hier gaat het weer over een daad van de man, die wel tot echtscheiding kon overgaan. Hier is het dus: echtscheiding), laat hij haar verlaten (choorizoo, scheiden). De broeder of zuster is in dit geval niet gebonden (douloo, dat is aan de ander verbonden).”

In 1 Corinthe 7:27,28 schrijft Paulus: “Zijt gij aan een vrouw verbonden (deoo, dat is: “Ben je vast gebonden aan een vrouw?”) zoek geen scheiding (luisis, dat is ontbinding, losmaking, echtscheiding). Hebt gij geen vrouw meer (luoo, dat is loslaten, ontbonden, echtscheiding). Zoek er geen. Maar ook wanneer gij trouwt (dat is dus na echtscheiding!), dan doet gij daarmee geen kwaad.”

Als in onze vertaling staat: “Hebt gij geen vrouw meer?” dan is dat een verkeerde vertaling, die verkeerde gedachten oproept. Vaak denkt men, dat Paulus nu ineens zou zeggen: “Ben je weduwnaar geworden? Is je vrouw overleden?” Het gaat hier echter niet over de dood, maar over de echtscheiding. In het Grieks staat ook letterlijk: “Ben je ontbonden van een vrouw...” Dat is dus door echtscheiding. Zo ook vertaalt de Staten Vertaling het.

In 1 Corinthe 7:39 schrijft Paulus: “Een vrouw is gebonden (deoo, dat is: Ben je vastgebonden aan een man? Ben je de gevangene van je man?) zolang haar man leeft; maar indien haar man is ontslapen, is zij vrij om te trouwen, met wie zij wil, mits in de Here.”

Wij bekijken ook dit vers wat beter. Paulus schrijft: “Een vrouw is gebonden (deoo, dat is: Ben je vastgebonden aan een man? Ben je

de gevangene van je man? Dat is dus niet de normale huwelijkse situatie. In een goed huwelijk ben je toch niet “gevangen”? Het is de situatie, dat je een agunah bent, dat je gescheiden leeft van je man, terwijl je nog met hem getrouwd bent. Let er ook op, dat het hier niet gaat over de man, die geketend is aan de vrouw, maar over de vrouw, die geketend is aan de man!), zolang haar man leeft; maar indien haar man is ontslapen, is zij vrij om te trouwen, met wie zij wil, mits in de Here.”

De vrouw die gescheiden leeft van haar man, maar niet officieel gescheiden is, kan en mag niet met een ander trouwen. Dan zou zij met twee mannen tegelijk getrouwd zijn. Haar man wil blijkbaar niet scheiden, zodat zij niet met een ander kan trouwen. Als deze onwillige man echter overlijdt, is het moment aangebroken, waarop zij kan trouwen.

6. WAT IS EEN HUWELIJK?

Vóórdat wij verder nadenken over echtscheiding, is het belangrijk, dat wij eerst vaststellen, wat het huwelijk in de Bijbel is: een verbond! Terwijl in de Nieuwe Vertaling de echtgenote “uw gezellin en uw wettige vrouw” genoemd wordt, noemt de Staten Vertaling haar “uw gezellin en de huisvrouw van uw verbond” (Maleachi 2:14; vgl. Ezechiël 16:8) In het huwelijk wordt dus een verbond gesloten.

In de Bijbelse tijd was een verbond een daad en een afspraak, waarbij een sterkere zich verbond met een zwakkere, waardoor die beiden in een bijzondere relatie tot elkaar kwamen. De sterkere sluit het verbond en schenkt het aan de zwakkere. De zwakkere sluit het verbond niet, maar aanvaardt het. Het wordt uitgesproken met een eed. Een verbond scheidt verplichtingen. Je moet je houden aan de afspraken.

Bijna alle christenen hebben een verkeerd beeld van het verbond in de Bijbel. Omdat een verbond in onze westerse wereld een afspraak is tussen twee partijen, waarbij beide partijen elkaar beloften doen en zij gezamenlijk afspraken maken, denkt men, dat het verbond in de Bijbel ook zo'n verbond is. Het verbond in de Bijbel is altijd een eenzijdig verbond, ongeacht of het verbond van God uitgaat of dat het om het huwelijksverbond gaat.

Het Hebreeuwse woord voor verbond is berith (spreek uit: beriet), dat “snijden” betekent. Het komt voor het eerst in de Bijbel voor in Genesis 6:18, waar God tegen Noach zegt: “Maar met u zal Ik Mijn verbond oprichten.” Hier staat het Hebreeuwse woord berithiej, dat “Mijn verbond” betekent. Let op, dat God hier niet spreekt over ons verbond, maar over Mijn verbond. God en Noach sloten niet samen een verbond. Realiseer u, dat een mens niet in staat is om met de hoogheilige, grote, almachtige God een verbond te

sluiten. Wat zou een mens God moeten beloven? Wat kan een mens God geven? Neen, God sloot het verbond en Noach ontving het verbond. De enige voorwaarde voor de mens is, dat hij zich aan de voorwaarden van het verbond moet houden. Hij moet zich houden aan de afspraken, die God met hem gemaakt heeft, dat wil zeggen: aan de opdracht, die God hem gegeven heeft.

Meer voorbeelden van de uitdrukking “Mijn” verbond, vindt u bijvoorbeeld in Genesis 9:9,11,15,16. Zie ook Genesis 9:17, waar God nadrukkelijk zegt: “Ik heb het verbond opgericht.” Hij zegt niet: “Wij hebben het verbond opgericht”, maar: “Ik heb het verbond opgericht.”

Een uitzondering op de regel lijkt Genesis 21:27 te zijn, waar staat, dat Abraham en Abimelech samen een verbond sloten. Het voert te ver om hier uitgebreid bij stil te staan. Opmerkelijk is namelijk dat alleen Abraham zorgt voor de dieren die “gesneden” moeten worden, net zoals in Genesis 15:7-11 geschiedde. Ook is het opmerkelijk, dat ook hier het Griekse woord *diathèkè* gebruikt wordt, dat hierna uitgelegd zal worden.

Toen een groot aantal Joden niet meer zo gemakkelijk de Bijbel in het Hebreeuws kon lezen, omdat zij in andere landen woonden en het Hebreeuws niet meer als spreektaal hadden, hebben 70 Joodse geleerden het Oude Testament vanuit het Hebreeuws in het Grieks vertaald. Deze vertaling heet “de Septuagint”. Hij heeft zijn naam te danken aan de 70 vertalers en heet dus eigenlijk: de vertaling “van de zeventig”. In deze Griekse vertaling hebben de vertalers geprobeerd zo dicht mogelijk bij de Hebreeuwse tekst te blijven en deze zo duidelijk mogelijk in het Grieks weer te geven. Zij hebben dit zo goed gedaan, dat wij in het Nieuwe Testament merken, dat de Here Jezus en de apostelen, als zij het Oude Testament citeerden, dit vaak uit deze Septuagint deden.

In deze Septuagint moest ook het woord *berith* (verbond) in het Grieks vertaald worden. Nu zijn er twee Griekse woorden, die in

aanmerking kwamen: sunthèkè en diathèkè. Beide woorden betekenen “verbond”. Toch is er een opmerkelijk verschil tussen deze twee woorden. Sunthèkè is een verbond, waarbij twee partijen gezamenlijk een afspraak maken. Het is een verbond van twee gelijkwaardige partners. Het is een verbond, zoals wij dat in onze westerse wereld kennen. Diathèkè is echter een verbond, waarbij slechts één partij de afspraken maakt en die daarna als een verklaring aan de andere partij geeft. Het is een woord, dat je ook met “testament” kunt vertalen, zoals ook gebeurt in onze Bijbel (Galaten 3:15,17; Hebrëen 9:16,17). Bij een testament is er immers ook maar één persoon, die het testament opstelt. Wie in zijn testament bedacht worden, horen dat meestal pas na het overlijden van de bewuste persoon. Zij waren in de regel niet betrokken bij het opstellen van het testament.

Nu hebben de schrijvers van het Nieuwe Testament en de vertalers van de Septuagint altijd en zonder uitzondering gekozen voor het woord diathèkè. Hiermee maakten zij duidelijk, dat zowel het verbond tussen God en mens, als het huwelijksverbond een eenzijdig verbond is. Het verbond tussen God en Israël, dat een eeuwig verbond genoemd wordt, kan ook niet door Israël verbroken worden. Israël kan ontrouw zijn. Israël kan geestelijk overspel plegen. Israël kan echter niet het verbond ongedaan maken. Het is onkunde van de kerk door de eeuwen heen, dat deze gemeend heeft, dat Israël het verbond verbroken had. Het woord voor verbond maakt duidelijk, dat dit onmogelijk is. God maakt duidelijk, dat Hij het verbond met Israël nooit zal verbreken. Hij alleen zou het kunnen, maar Hij zal het nooit doen. Hij heeft daar een eed op gezworen!

Zo ook is de huwelijksluiting in de Bijbel een verbond, dat de man aan zijn vrouw geeft. Het is niet een verbond, dat zij samen sluiten. De man sluit het huwelijksverbond en de vrouw gaat met de hele ceremonie akkoord. De man is daarmee in de Bijbel ook de enige, die dit huwelijksverbond ongedaan kan maken. De vrouw

kon dit niet. De Joodse vrouw kan dit nog steeds niet.

Zo sluit in de Bijbel de man dus een verbond met de vrouw en belooft haar dat hij met haar zal omgaan, zoals de wet van Mozes dit voorschrijft (in de Gemeente heet het: zoals het Evangelie ons voorhoudt, of: zoals God dit van Zijn kinderen vraagt.). In de Bijbelse tijd sloot de vrouw dus niet het verbond met de man, maar de man sloot het verbond met de vrouw. De man deed een belofte. De vrouw sloot geen verbond en deed geen belofte. Zij aanvaardde alleen het verbond, dat de man met haar sloot.

Het huwelijksverbond

Het Bijbelse huwelijk is een verbond, waarin twee mensen voor het aangezicht van God een aantal verplichtingen op zich nemen.

Deze verplichtingen zijn:

Beiden geven zich helemaal aan elkaar. Zij zijn niet meer beschikbaar voor anderen. Er is een hek geplaatst rond hun seksuele leven (Genesis 2:24).

De man belooft, dat hij goed voor zijn vrouw zal zorgen, waarbij het haar niet aan voeding, kleding, verzorging en seksuele gemeenschap zal ontbreken (o.a. Exodus 21:10). Verder beloofde de Joodse man zijn bruid, dat hij haar zou vrijkopen als zij door heidenen gevangen genomen zou worden. Als zij eerder zou sterven dan hij, zou hij voor haar begrafenis zorgen. Als hij eerder zou sterven, mocht zij in zijn huis blijven wonen en mocht zij leven van zijn geld, totdat zij opnieuw zou trouwen. U moet dit laatste zien als een regeling in verband met de erfenis, zodat de kinderen niet al hun vaders geld en goederen konden opeisen.

Aan de andere kant was alles wat de vrouw bij haar huwelijk meebracht, vanaf die dag het eigendom van haar man. De opbrengsten uit de door haar meegebrachte eigendommen, waren ook van hem. Als zij eerder zou sterven dan hij, vervielen al haar goederen aan hem. Al haar inkomsten werden zijn eigendom.

Zelfs alles wat zij zou vinden, zou het eigendom van haar man worden.

Man en vrouw beloven, dat zij heilig met elkaar zullen leven. Bij ons betekent dit dat de man zal trachten het beeld van de Here Jezus te weerspiegelen en de vrouw zal trachten het beeld van de Gemeente te weerspiegelen (Ephese 5:22-33).

Tenslotte beloven man en vrouw, dat zij elkaar trouw zullen blijven in hun gehele leven.

N.B. Deze trouw houdt in de eerste plaats in, dat zij zich zullen houden aan het feit, dat zij niet meer beschikbaar zijn voor anderen en dat zij dus geen overspel zullen plegen. Het houdt ook in, dat zij goed voor elkaar zullen zorgen, dat zij een seksuele relatie zullen onderhouden en dat zij heilig met elkaar zullen leven. Tenslotte houdt het in, dat zij bij elkaar zullen blijven! Het is niet juist, om de huwelijkstrouw alleen op het laatste (dat zij bij elkaar zullen blijven) toe te passen! Ze hebben veel meer beloofd en moeten aan al deze beloften trouw zijn! En... waar zij al is het maar één van deze beloften verbreken, hebben zij in feite al hun huwelijksbelofte verbroken!

Omdat de man in Israël het verbond sloot, kon de vrouw het verbond niet opzeggen. De man sloot het huwelijk. Het was ook de man die de vrouw wegzond. Een vrouw kon niet scheiden. Zij kon haar man niet wegzenden. Zij kon hoogstens haar man (zonder echtscheiding!) verlaten (zie Exodus 21:10,11 en 1 Corinthe 7:10,11). Velen weten dit niet en leggen daardoor een aantal nieuwtestamentische teksten over dit onderwerp verkeerd uit.

7. WAT IS EEN ECHTSCHEIDING?

Een echtscheiding is de verbreking of de beëindiging van het huwelijksverbond, waarin deze man en die vrouw bij elkaar hoorden en zij geen omgang met een andere man of vrouw mochten hebben. Zij hebben nu geen binding meer met elkaar. Zij zijn “vrij” van elkaar, net zoals de één “vrij” van de ander zou zijn bij diens dood. Dat is “vrij” om met een ander te (her)trouwen. Zo’n nieuw huwelijk is dan geen overspel, want men is “vrij”. Het is een veel gekoesterde gedachte, dat als je gescheiden bent, “je voor God getrouwd blijft”. Men zegt dan zelfs, dat wie na echtscheiding hertrouwt, nu “voor God” met twee mannen of vrouwen getrouwd is. Het lijkt misschien een vrome gedachte, maar hij is zeer beslist onbijbels! Het is een pure fantasie om dit te zeggen. Nergens in de Bijbel vinden wij deze gedachte terug.

Zoals we soms zien, dat mensen ondoordacht tot een huwelijk besluiten en we zo’n huwelijk als “echt” erkennen, zo moeten we ook een echtscheiding als “echt” erkennen, ook al menen wij, dat de betrokkenen niet hadden mogen of moeten gaan scheiden.

Verschillende teksten in het Nieuwe Testament met uitspraken van de Here Jezus lijken ons te zeggen, dat echtscheiding absoluut verboden is, tenzij er sprake is van overspel. Zou dit zo zijn, dan zouden mensen hierdoor min of meer aangespoord worden om tot overspel of partnerruil over te gaan, om vervolgens “met Bijbelse goedkeuring” te kunnen scheiden. Dit zou toch wel wat al te vreemd zijn.

Als de Here Jezus dit echt zo bedoeld zou hebben, zouden Zijn uitspraken in strijd zijn met andere uitspraken van de Bijbel en zou de Here Jezus Zelf “niet Bijbelgetrouw” zijn. Ook dat kunnen wij ons toch niet voorstellen. Wij zullen daarom verder moeten kijken om te weten te komen, wat de Here Jezus bedoeld heeft.

In Mattheüs 5:31,32 spreekt de Here Jezus over echtscheiding en de reden daartoe. Hij erkent de echtscheiding vanuit het Oude Testament (:31), maar voegt eraan toe, dat echtscheiding om een andere reden dan ontucht (hoererij) in feite echtbreuk is, terwijl wie zo'n overspelige vrouw trouwt, in feite ook echtbreuk pleegt. Hier lezen velen er meestal overheen, dat de Here Jezus een speciale situatie noemt: het gaat over een ontuchtige vrouw. Haar overspel is de reden van de echtscheiding. Er is dus niet een "andere" reden. De Here Jezus verbiedt hier nu geen hertrouw na echtscheiding, maar Hij wijst op de consequentie van het trouwen met zo'n overspelige vrouw! Wie een vrouw trouwt, die om ontucht is weggezonden, die pleegt echtbreuk. Het gaat hier dus om een echtscheiding waarvan de reden overspel is. Het gaat niet om echtscheiding om andere redenen! De Heer zegt dus beslist niet, dat ieder die een gescheiden vrouw trouwt, zich schuldig maakt aan overspel! Je loopt immers het risico, dat zij met haar overspel zal doorgaan, ook als zij opnieuw getrouwd is!

Wij moeten Schrift met Schrift vergelijken

Wie Mattheüs 5:31,32 bestudeert, doet er verstandig aan de teksten, die hiermee verbonden zijn, ook te bestuderen. Wij moeten altijd Schrift met Schrift vergelijken. Er zijn verschillende teksten met uitspraken van de Here Jezus, die er op lijken te wijzen, dat de Here Jezus een felle veroordeling uitgesproken heeft over de echtscheiding. Als Hij dat gedaan had, was Hij in conflict gekomen met de woorden van de hemelse Vader, die in het Oude Testament juist toestemming tot echtscheiding gegeven had. Vader en Zoon zouden dan onderling verdeeld zijn en de Bijbel zou niet langer het heilige Woord van God zijn. De Here Jezus kan dus niet iets anders gezegd hebben, dan wat de hemelse Vader gezegd heeft. De woorden van de Here Jezus moeten dus in overeenstemming zijn met wat God de Vader gezegd heeft!

Het gaat hier om de volgende teksten. De evangelisten Mattheüs, Marcus en Lucas citeren een bepaalde uitspraak van de Here Jezus.

In deze citaten blijken echter verschillen te zitten. Mattheüs schrijft: “Wie zijn vrouw wegzendt om een andere reden dan hoererij en een andere trouwt, pleegt echtbreuk.” (Mattheüs 19:9) Marcus schrijft: “Wie zijn vrouw wegzendt en een andere trouwt, pleegt echtbreuk ten opzichte van haar en indien zij haar man verlaat en een ander trouwt, pleegt zij echtbreuk.” (Marcus 10:11,12) Lucas schrijft: “Ieder, die zijn vrouw wegzendt en een andere trouwt, pleegt echtbreuk; en wie een vrouw, die door haar man weggezonden is, trouwt, pleegt echtbreuk.” (Lucas 16:18)

Wie zullen nu deze drie teksten met elkaar vergelijken. Marcus 10:11,12 vertelt ons, dat de Here Jezus gezegd heeft: “Wie zijn vrouw wegzendt (apoluoo, echtscheiding, ook echtscheiding in de zin van bevrijding als het huwelijk stukgelopen is) en een andere trouwt, pleegt echtbreuk (moicheuoo, dat is overspel) ten opzichte van haar en indien zij haar man verlaat (apoluoo) en een ander trouwt, pleegt zij echtbreuk (moicheuoo).” Let er op, dat er voor het verlaten van de man door de vrouw het zelfde Griekse woord staat als voor het wegzenden van de vrouw door de man. In het Grieks wordt echter een tijdvorm gebruikt, die duidelijk maakt, dat het bij de vrouw niet gaat om dezelfde daad als bij de man. De man heeft een actieve daad: Hij zendt zijn vrouw weg. Dat is dus: echtscheiding. Voor de vrouw staat er letterlijk, niet dat zij haar man verlaat, maar hem “verlaten hebbende”. Hoewel in beide gevallen hetzelfde woord gebruikt wordt, moeten wij er toch aan denken, dat een man wel actief zijn vrouw kon wegzenden en dat een vrouw wel om echtscheiding kon verzoeken, maar zelf niet tot de daad van echtscheiding kon overgaan.

Het hoeft u niet te verwonderen, dat Marcus zowel bij de man als bij de vrouw voor hetzelfde Griekse woord koos. Wij weten, dat hij zijn evangelie schreef voor de mensen in Rome, waar een andere situatie was, dan bij de Joden. Hier konden de vrouwen wel zelf besluiten zich van hun mannen te laten scheiden.

Als wij de hiervoor genoemde drie teksten van Mattheüs, Marcus

en Lucas met elkaar vergelijken, blijkt, dat zij niet letterlijk hetzelfde zeggen. De één zegt wat meer, de ander zegt wat minder. De belangrijke vraag, die wij nu moeten stellen, is deze: “Moeten wij uitgaan van de tekst, die het minst zegt, of moeten wij uitgaan van de tekst, die het meest zegt?” Dit is een heel belangrijke vraag, die laat zien, hoe u met de Heilige Schrift omgaat, ja, hoe u met de woorden van de Here Jezus omgaat. Het bepaalt ook het antwoord, als het gaat om de vraag, welke tekst voor ons het meest bepalend is.

Als wij voor de kortste tekst kiezen, betekent dit, dat wij geloven, dat de andere evangelist zelf iets toegevoegd heeft aan de woorden van de Here Jezus. Hij had dit dan natuurlijk niet mogen doen. Het betekent, dat hij zelf iets aan de Bijbel toegevoegd heeft. Als Bijbelgetrouwe christenen zullen wij deze gedachte direct moeten verwerpen.

Als wij voor de langste tekst kiezen, gaan wij ervan uit, dat dit de juiste woorden zijn. De kortere teksten geven de woorden van de Here Jezus dan in beknopte vorm weer. Voor de uitleg van die woorden moeten wij dan gebruik maken van de langste tekst. Als wij hiervoor kiezen, houden wij vast aan het betrouwbare Woord van God en hebben wij geen kritiek op de schrijvers van de Bijbel.

Een theologische discussie

Als wij de drie schriftgedeelten waarin deze teksten voorkomen, naast elkaar leggen, blijkt meerdere keren, dat de Here Jezus in een twistgesprek verwikkeld was met de Farizeeën, die Hem trachtten te verzoeken (Mattheüs 19:3 en Marcus 10:2). De uitspraken die de Here Jezus deed kwamen voort uit het feit, dat de Farizeeën trachtten Hem in de val te lokken. Er vond dus een Joods theologisch dispuut of discussie plaats. Wij hebben hier dus niet een directe prediking van de Here Jezus, maar een theologische discussie met de Farizeeën. Het uitgangspunt van deze discussie is de poging van de Farizeeën om de Heer een verkeerd antwoord te

ontlokken.

Wie de Joodse wereld kent, weet, dat het op dat moment ging over de leringen van enkele belangrijke en grote rabbijnen, uit de tijd net vóór de Here Jezus: Hillel en Sjammai. Beide rabbijnen hadden een uitleg over Deuteronomium 24:1-4 gegeven. Zij verschilden echter van mening. Later zou er nog een derde rabbijn (Akiba) bijkomen, die een derde mening er op nahield. In deze discussies ging het over de vraag, wat een goede grond was om tot echtscheiding over te gaan. De vraag was vooral: “Mag je om elke willekeurige reden je vrouw verstoten?” De gedachte hierachter is eigenlijk: “Is een getrouwde vrouw eigenlijk ‘vogelvrij’? Kan haar man haar zo maar verstoten, bijvoorbeeld alleen al, als zij het eten heeft laten aanbranden of als hij een andere vrouw ziet, die hij leuker vindt, dan zijn huidige vrouw?” Realiseer u, dat dit geen voorbeelden zijn, die uit de lucht gegrepen zijn, maar dat de discussie over deze zaken ging! Nu blijkt, dat de discussie eigenlijk niet alleen ging over echtscheiding, ook al was het woord echtscheiding het woord dat genoemd werd. Het ging in diepste over de vraag: “Hoe ‘heilig’ is het huwelijk?”

Uit het antwoord van de discipelen “Indien voor een man de zaak met zijn vrouw zó staat, is het niet raadzaam te trouwen”, blijkt, dat het vooral ging over de vraag, of echtscheiding zó gemakkelijk gemaakt moet worden, dat de vrouwen niet meer durven te trouwen, of dat het zó moeilijk gemaakt moet worden, dat de mannen een huwelijk niet meer aandurven (zie Mattheüs 19:10).

In Zijn antwoord laat de Here Jezus heel duidelijk blijken, dat Hij het geen goede zaak vindt, om “zo maar” je vrouw weg te sturen. Een echtscheiding om de ene of andere belachelijke reden, wijst Hij heel duidelijk af. Hiermee wijst de Heer niet de echtscheiding in zijn totaliteit af, want dan zou Hij in conflict gekomen zijn met de hemelse Vader, die de echtscheiding toegestaan had. Neen, Hij wijst er op, dat je niet “om allerlei redenen” (dat wil zeggen: om belachelijke redenen) moet scheiden. Als je gaat scheiden “om

allerlei redenen” (dus: om belachelijke redenen), maak je je schuldig aan echtbreuk. Zie voor deze “allerlei redenen” Mattheüs 19:3.

Wat heeft de Here Jezus precies gezegd?

Als wij de drie genoemde teksten uit Mattheüs (19:9), Marcus (10:11,12) en Lucas (16:18) naast elkaar leggen en met elkaar vergelijken en van deze drie teksten één totaal uitspraak maken van de Here Jezus, krijgen wij het volgende:

“Wie zijn vrouw wegzendt om een andere reden dan hoererij en een andere trouwt, pleegt echtbreuk ten opzichte van haar en indien zij haar man verlaat en een ander trouwt, pleegt zij echtbreuk en wie een vrouw, die door haar man weggezonden is, trouwt, pleegt echtbreuk.”

Wij zagen hiervoor, dat de Here Jezus een antwoord gaf op de vragen van zijn tijd. Wij komen hierop terug, als wij u vertellen over de meningen van Hillel, Sjammai en Akiba. De Heer wijst de mensen er op, dat je niet zo maar om allerlei redenen tot echtscheiding moet overgaan. Het huwelijk is geen spel. Er kunnen ernstige redenen zijn om tot echtscheiding te besluiten. Het moet niet om “allerlei” redenen zijn.

In de tweede plaats zien wij een heel opmerkelijke uitspraak van de Here Jezus. Deze uitspraak wordt pas echt opvallend, als wij u ook vertellen wat er niet staat. De Here Jezus zei niet: “Wie een andere trouwt, pleegt echtbreuk ten opzichte van God.” Hij zei: “Wie een andere trouwt, pleegt echtbreuk ten opzichte van haar.” Dat is ten opzichte van die vrouw. Het is zeer opmerkelijk, dat de Here Jezus hier niet wees op een verbroken relatie met God, die hierdoor zou ontstaan. Hij wees op een consequentie voor de vrouw. De Heer zei beslist niet, dat voor zo iemand de relatie met God verbroken zou worden. De Heer zei alleen, dat je dan schuldig bent tegenover de vrouw.

Vervolgens moeten wij eraan denken, dat de Heer twee dingen doet. Hij wijst de echtscheiding “om allerlei redenen” af, maar erkent de reden, dat je om overspel tot echtscheiding kunt overgaan. Let nu goed op. De Heer spreekt over de situatie, waarin overspel de reden tot de echtscheiding is. Vanuit deze situatie zegt Hij nu: “Wie een vrouw, die door haar man weggezonden is, trouwt, pleegt echtbreuk.” Om welke vrouw gaat het nu? Gaat het nu over die vrouw, die weggezonden is “om allerlei redenen”? Neen, natuurlijk niet. Dat punt heeft de Heer afgesloten. Nu heeft Hij het over de vrouw, die wegens echtbreuk door haar man weggezonden is. Hij heeft het over een overspelige vrouw. Van deze overspelige vrouw zegt Hij: “Als je zo’n vrouw trouwt, pleeg je echtbreuk.” Anders gezegd: “Als je een overspelige vrouw trouwt, weet je waar je aan begint. Zij zal doorgaan met haar overspel. Nu mag je niet alleen haar van overspel beschuldigen. Je bent zelf ook schuldig. Je had niet met zo’n vrouw moeten trouwen. Je wist, wat voor vrouw zij was. Je kon op je klompen aanvoelen (zouden wij zeggen), dat zij door zou gaan met haar overspel. Nu je toch met haar getrouwd bent en zij doorgaat met haar overspel, moet je niet, als de zielige onschuld ‘ach en wee’ roepen, maar moet je realiseren, dat het je eigen schuld is, dat je huwelijk stuk loopt. Je bent medeverantwoordelijk. Als man ben je zelfs de hoofdverantwoordelijke. Terwijl je vrouw overspel pleegt, word jij aangewezen als de schuldige van echtbreuk.”

De tekst, die alle uitspraken van de Here Jezus over de echtscheiding verbindt en laat zien, waar het de Here Jezus uiteindelijk om te doen was, is zowel Marcus 10:11 als Lucas 16:18. Hier staat, dat ieder die zijn vrouw wegzendt en een andere vrouw trouwt, echtbreuk pleegt. Dit lijkt op het eerste gezicht er op te wijzen, dat elk huwelijk na een echtscheiding in feite echtbreuk, dus hoererij is. Is dat ook de bedoeling van dit vers?

Als de Here Jezus hier gezegd zou hebben, wat velen in deze tekst lezen, namelijk dat elke hertrouw na een echtscheiding in feite

echtbreuk (hoererij) zou zijn, dan zou Hij een geheel andere leer gebracht hebben, dan de Joden vanuit de Bijbel gewend waren. De Heer zou ook duidelijk ingegaan zijn tegen de woorden van de hemelse Vader, zoals in Deuteronomium 24:1-4 vermeld is. De Joden zouden Hem aangeklaagd hebben, omdat Hij van de Schrift afweek. Zij hebben Hem echter niet aangeklaagd. Dus moet Hij iets anders gezegd hebben, dan wij hier denken.

Als het woordje “en” uit het Hebreeuws, de oorspronkelijke taal waarin dit gesproken werd, vertaald wordt, heeft het niet alleen de betekenis, die wij in onze taal aan dit woord geven. Het heeft ook de betekenis van “opdat”. En zó moeten wij deze tekst lezen. De Heer zegt: “Wie zijn vrouw wegzendt, opdat hij een ander kan trouwen (of: om een ander te kunnen trouwen), pleegt echtbreuk.” Het gaat hier dus over echtscheiding die voortkomt uit het feit, dat de man gewoon een andere vrouw wil trouwen. Er zijn geen problemen in het huwelijk, maar hij heeft liever een ander...

Het Nieuwe Testament is in het Grieks geschreven en het is verstandig, als wij ook eens kijken, of het woordje “en” in de Griekse taal ook deze betekenis heeft. Het Griekse woord voor “en” is: “kai”. Als regel heeft dit woord de eenvoudige betekenis van “en”. In een aantal gevallen, als de zinsconstructie duidelijk maakt, dat dit zo is, heeft het Griekse woord “kai” ook een extra betekenis, namelijk die van “daar”, “omdat”. Dat zien wij ook in de vertaling van het Nieuwe Testament. Wij geven een paar voorbeelden.

In Mattheüs 9:2 is het Griekse woord “kai” niet slechts als “en” vertaald, maar als “en daar...” Deze tekst luidt: “En daar Jezus hun geloof zag, zei Hij...” Zo ook staat in Mattheüs 9:4 “En daar Jezus hun overwegingen kende, zei Hij...” Mattheüs 21:19 zegt: “En daar Hij een vijgenboom aan de weg zag staan...” In Marcus 2:4 staat dit bijvoorbeeld ook: “En daar zij deze niet tot Hem konden brengen...” Tot slot nog een voorbeeld uit het boek Handelingen: “En toen door het vele tijdverlies de vaart reeds bedenkelijk werd,

daar ook de vasten reeds achter de rug was...” (Handelingen 27:9)

Wij zien in deze teksten, dat dit “daar” steeds de betekenis heeft van “omdat”. Zo laat de Griekse grondtekst ons ook zien, net zoals de Hebreeuwse taal dit doet, dat het woordje “en” ook de betekenis heeft van “daar”, “opdat” en “omdat”. Marcus 10:11 en Lucas 16:18 zeggen dus, als je naar de Griekse tekst kijkt, dat iedere man, die zijn vrouw wegzendt, dat is dus: iedere man, die gaat scheiden van zijn vrouw, alleen maar omdat hij met een andere vrouw wil trouwen, echtbreuk pleegt.

Het gaat hier over mensen, die de ene vrouw inruilen voor de andere. Wie zó handelt, is een echtbreker. Als je alleen maar gaat scheiden, omdat je een andere vrouw ontmoet hebt, op wie je nu ineens verliefd bent, dan maak je je schuldig aan echtbreuk. Wie zijn vrouw laat zitten, omdat hij een andere vrouw leuker vindt, wordt hier veroordeeld. Het gaat hier dus over echtscheiding met deze speciale reden. Het gaat niet over echtscheiding in het algemeen.

De historische achtergrond van deze tekst

Zoals Johannes de Doper de levenswandel van Herodes aan de kaak stelde, zo deed de Here Jezus dit ook. In één van Zijn gelijkenissen maakte de Here Jezus ook een duidelijke toespeling op Herodes. De mensen die in die tijd leefden en zelf de woorden van de Here Jezus hoorden, moeten direct aan Herodes gedacht hebben. Het hele volk was immers op de hoogte van de levenswandel van de koning.

De gelijkenis die wij bedoelen, is deze: “Toen zij daarnaar luisterden, sprak Hij nog een gelijkenis uit, omdat Hij dicht bij Jeruzalem was en zij meenden, dat het Koninkrijk Gods terstond openbaar zou worden. Hij zei dan: een man van hoge geboorte trok naar een ver land om voor zich de koninklijke waardigheid in ontvangst te nemen en daarna terug te keren. En hij riep tien van zijn slaven en gaf hun tien ponden en zei tot hen: drijft handel,

totdat ik terugkom. Doch zijn burgers haatten hem en zonden hem een gezantschap achterna met de boodschap: wij willen niet, dat deze koning over ons wordt. En het geschiedde, toen hij terugkwam, nadat hij de koninklijke waardigheid verkregen had, dat hij die slaven, aan welke hij het geld gegeven had, bij zich liet roepen om te weten, wat ieder met zijn handel bereikt had. En de eerste verscheen en zei: heer, uw pond heeft tien ponden winst gemaakt. En hij zei tot hem: voortreffelijk, goede slaaf; omdat gij in het minste getrouw geweest zijt, heb gezag over tien steden. De tweede kwam en zei: uw pond, heer, heeft vijf ponden opgebracht. Hij zei ook tot hem: en gij, wees heer over vijf steden. En de volgende kwam en zei: heer, hier is uw pond, dat ik in een doek weggeborgen en bewaard heb. Want ik was bang voor u, omdat gij een streng mens zijt; gij neemt weg wat gij niet hebt uitgezet en gij maait wat gij niet gezaaid hebt. Hij zei tot hem: uit uw eigen mond zal ik u oordelen, slechte slaaf. Gij wist, dat ik een streng mens ben, die wegneemt wat ik niet heb uitgezet en maai wat ik niet gezaaid heb. Waarom hebt gij dan mijn geld niet bij de bank gegeven? Dan zou ik het bij mijn komst met rente opgevraagd hebben. En hij zei tot degenen, die bij hem stonden: neemt hem het pond af en geeft het hem, die de tien ponden heeft. En zij zeiden tot hem: heer, hij heeft al tien ponden. Ik zeg u, aan een ieder, die heeft, zal gegeven worden, en hem, die niet heeft, zal ontnomen worden ook wat hij heeft. Doch die vijanden van mij, die niet wilden, dat ik over hen koning werd, brengt hen hier en slacht ze voor mijn ogen.” (Lucas 19:11-27)

Allen die toen naar de Here Jezus luisterden, wisten, dat Hij het over Herodes had, die naar Rome gereisd was om daar van de keizer het koningschap in ontvangst te nemen. Terwijl Herodes onderweg was naar Rome om van de keizer het koningschap te ontvangen, zonden de Joden een gezantschap van 50 mannen naar de keizer met de boodschap: “Wij willen niet dat deze koning over ons wordt.” Het volk had geen liefde voor Herodes, omdat hij wreed was en omdat hij als koning een slecht voorbeeld gaf. Hij

leefde duidelijk in zonde en overspel.

In Rome werden de 50 Joden ontvangen door 8000 Joden die in Rome woonden en hun verzoek bij de keizer ondersteunden. De keizer willigde de wensen van het gezantschap in. Herodes werd geen koning, maar kreeg de lagere rang van viervorst, ethnarch.

Terwijl Herodes naar Rome was, paste Philippus op de ponden. Toen Herodes uit Rome terugkeerde, heeft hij zich direct gewroken op de mensen die ervoor gezorgd hadden, dat hij geen koning geworden was. Terwijl hij zijn aanhangers vorstelijk beloonde, strafte hij zijn tegenstanders verschrikkelijk.

Deze geschiedenis stond model voor de gelijkenis die de Here Jezus vertelde. Naast de kritiek van het volk, die de Here Jezus verwoordde, had Hij Zelf ook kritiek op de levenswandel van Herodes. Zoals Hij in de genoemde gelijkenis de naam van Herodes niet noemde, zo noemde Hij in Zijn kritiek ook de naam van Herodes niet. Het is Flavius Josephus geweest, die ons duidelijk gemaakt heeft, wat de Here Jezus hier bedoeld moet hebben.

De achtergrond van deze woorden van de Here Jezus vinden wij terug bij Flavius Josephus in zijn boek Joodse Historie (XVIII VII). Hij schrijft: Herodes was getrouwd met de dochter van Aretas, de koning van Petra. Toen hij lange tijd met haar getrouwd was, reisde hij eens naar Rome. Onderweg logeerde hij bij zijn halfbroer, ook een Herodes. Deze halfbroer was de zoon van zijn eigen vader. Hij had echter een andere moeder. Zijn moeder was de dochter van Simon de hogepriester.

Toen Herodes bij zijn halfbroer logeerde, werd hij plotseling hevig verliefd op Herodias, de vrouw van zijn halfbroer. Zij was weer een dochter van hun broer Aristobulus en een zuster van Herodes Agrippa de Grote, die later koning zou worden.

Herodes maakte de afspraak met de vrouw van zijn halfbroer, op

wie hij zo plotseling verliefd geworden was, dat, zodra hij uit Rome zou zijn teruggekeerd, hij zijn vrouw zou verstoten, dus zou scheiden en met haar zou trouwen. De afspraak lekte echter uit, zodat ook zijn eigen vrouw het voortijdig te weten kwam en haar vader, de koning van Petra, op de hoogte bracht van de ontrouw van haar echtgenoot. Het gevolg was een oorlog van Aretas tegen Herodes, die door Herodes verloren werd. Het volk zag hierin een straf van God, omdat Herodes Johannes de Doper gedood had.

Dit verslag van Flavius Josephus is de historische achtergrond en de aanleiding van de woorden van de Here Jezus. Herodes had met zijn nieuwe vriendin afgesproken, dat hij zijn vrouw zou inruilen voor haar. Hij gaf toe aan zijn verliefdheid. In plaats van zijn hartstochten te bedwingen, was hij bereid zijn vrouw te verstoten, terwijl hij geen problemen in de relatie met zijn vrouw had. Hij wilde gewoon eens een andere vrouw.

Deze geschiedenis gebruikte de Here Jezus als voorbeeld om duidelijk te maken, dat het zo niet moet. Hiermee verbood de Here Jezus niet de echtscheiding in het algemeen, maar wees Hij erop, dat als je wilt scheiden alleen maar omdat je verliefd geworden bent op een andere vrouw, terwijl je tot op dat moment een goed huwelijk had, je misbruik maakt van de mogelijkheid tot echtscheiding. Zo mag het niet.

Herodes gebruikte de echtscheiding om zijn overspel te verdoezelen en om hierdoor gemakkelijk van zijn vrouw af te komen en met de vrouw van zijn broer verder te gaan. In deze zelfde tijd waarschuwde Johannes de Doper Herodes vanwege zijn zondige levenswandel. “In die tijd hoorde Herodes, de viervorst, wat van Jezus verteld werd, en hij zei tot zijn dienaars: dat is Johannes de Doper; hij is opgewekt uit de doden en daarom werken die krachten in hem. Want Herodes had Johannes laten grijpen, geboeid en gevangengezet, ter wille van Herodias, de vrouw van zijn broeder Filippus; want Johannes zei tot hem: gij moogt haar niet hebben.” (Mattheüs 14:14) Terwijl Johannes de

Doper dus openlijk Herodes aanklaagde en het met de dood moest bekopen, moest de Here Jezus het in bedekte termen doen. Hij moest Zijn weg vervolgen tot aan het kruis!

Wij kunnen nu de woorden van de Here Jezus de volgende invulling geven: “Herodes, die zijn vrouw wegzendt en een andere trouwt, namelijk Herodias zijn schoonzuster, die met zijn broer getrouwd is, pleegt echtbreuk ten opzichte van zijn schoonzus; en indien zijn schoonzus haar man verlaat en met Herodes trouwt, pleegt zij ook echtbreuk.” Dit is een parafrase op Marcus 14:11,12.

Blijkbaar heeft Herodes toch vernomen wat de Here Jezus in min of meer bedekte termen over hem gezegd heeft. Vandaar dat wij later het volgende lezen: “Terzelfder tijd kwamen enige Farizeeën en zeiden tot Hem: ga heen en vertrek vanhier, want Herodes wil U doden. En Hij zei tot hen: gaat heen en zegt die vos: zie, Ik drijf boze geesten uit en volbreng genezingen, heden en morgen, en op de derde dag ben ik gereed. Doch Ik moet heden en morgen en de volgende dag reizen, want het gaat niet aan, dat een profeet buiten Jeruzalem omkomt.” (Lucas 13:31-33)

Het zal u nu ook duidelijk zijn, waarom Herodes de Here Jezus wilde “zien”, zoals wij lezen: “Toen Pilatus dit hoorde, vroeg hij, of die man een Galileeër was, en toen hij begreep, dat Hij uit het gebied van Herodes was, zond hij Hem door naar Herodes, die in die dagen ook te Jeruzalem was. Toen Herodes Jezus zag, was hij zeer verheugd. Want hij had Hem reeds geruime tijd willen zien, omdat hij van Hem hoorde, en hij hoopte een of ander teken door Hem te zien geschieden.” (Lucas 23:68) Herodes had van Jezus gehoord. Hij heeft gehoord van Jezus’ wonderen. Hij heeft ook gehoord wat de Here Jezus over Hem gezegd had. Daarom meende hij zelfs, dat Johannes de Doper uit de dood was opgestaan en nu als Jezus hem weer terechtwees.

8. DE ECHTSCHEIDING IN HET OUDE TESTAMENT

Verschillende teksten maken ons duidelijk, dat de echtscheiding bij Israël niet alleen bekend was, maar ook door de wet was toegestaan (vgl. Mattheüs 5:31). Zie bijvoorbeeld Leviticus 21:7,14 (hier wordt gesproken over een verstotene, dat is een gescheiden vrouw, die door haar man verstoten is); Leviticus 22:13 (hier wordt gezegd, dat een gescheiden vrouw weer naar het huis van haar vader terugkeert). In deze tekst staat zelfs, dat zij van de spijs van het huis van haar vader, die priester is, mag eten. Dat betekent, dat zij van het heilige voedsel, dat haar vader meebracht uit de tempel, mocht eten. Zij was niet onwaardig om van het heilige voedsel te eten. Er rustte dus niet een soort vloek op haar! Numeri 30:9 (hier wordt over “een verstoten vrouw” gesproken, dat is een door haar man verstoten vrouw, een gescheiden vrouw. In deze tekst wordt duidelijk gemaakt, dat zowel een weduwe als een gescheiden vrouw niet tweederangs burgers zijn in Israël, maar dat zij hun volledige rechten hebben en houden) en Deuteronomium 24:1-4 (hier worden verschillende regels in verband met echtscheiding gegeven.). Jesaja 54:6 vertelt er nog bij, dat een gescheiden vrouw een diep bedroefde vrouw was, die het gevoel had “versmaad” te zijn.

Wie heeft het huwelijk bedacht? En wie heeft de echtscheiding bedacht? Velen menen, dat het huwelijk een inzetting van God is, omdat het ons door God gegeven is. Het huwelijk is door God ingesteld. Hij gaf de mensen de opdracht om met elkaar te trouwen (zie Genesis 1:26 en 2:24). Hier is van toepassing, dat God mensen “samenveoegd” heeft (Mattheüs 19:6). Dat “samenveoegen” geldt niet alleen het huwelijk van gelovigen, maar geldt elk huwelijk.

Wie heeft de echtscheiding “bedacht”?

Velen menen aan de andere kant, dat de echtscheiding een inzet van satan of van Mozes is, maar zeker niet van God. In hun gedachten is het onmogelijk, dat God die het huwelijk ingesteld heeft, ook Zelf de mens de mogelijkheid tot echtscheiding geboden zou hebben. Dat lijkt in hun ogen op majesteitsschennis, om zoiets van God te denken. Toch blijkt uit de Bijbel, dat het God Zelf was, die de mens de mogelijkheid bood, om bij een mislukt huwelijk tot echtscheiding over te gaan, terwijl God ook nog eens precies vertelde, wanneer je tot echtscheiding kon overgaan en hoe je dat moest doen. Wij zien dat met name in Deuteronomium 24:1-4 (zie ook Exodus 21:11).

In Deuteronomium 24:1-4 lezen wij: “Wanneer iemand een vrouw genomen en gehuwd heeft, dan zal, als hij haar geen genegenheid toedraagt, omdat hij iets onbehoorlijks aan haar gevonden heeft, en hij een scheidbrief geschreven en haar die overhandigd heeft, waarna hij haar uit zijn huis heeft weggezonden - en als zij dan uit zijn huis vertrokken, haars wegs gegaan en de vrouw van een ander geworden is; en als dan de laatste man een afkeer van haar krijgt, een scheidbrief schrijft, haar die overhandigt en haar uit zijn huis wegzendt; of als de laatste man, die haar tot vrouw genomen heeft, gestorven is - dan zal de eerste echtgenoot, die haar weggezonden heeft, haar niet opnieuw tot vrouw mogen nemen, nadat zij verontreinigd is geworden; want dat is een gruwel voor het aangezicht des HEREN.”

God Zelf zegt, dat als je elkaar geen genegenheid meer toedraagt, of als je een afkeer van elkaar gekregen hebt - en dat kan om verschillende redenen zijn (omdat je iets onbehoorlijks aan je vrouw gevonden hebt!), dat je dan als man een scheidingsakte moet opstellen en dat je je vrouw deze scheidingsakte moet overhandigen, waarna je haar uit je huis moet zetten. Ze mag niet langer in je huis blijven wonen. Het huwelijk is echt en officieel beëindigd! Man en vrouw hebben geen enkele binding met elkaar en blijven dus ook niet “voor God getrouwd”, zoals sommige

christenen beweren!

De echtscheidingsakte

In onze vertaling heet deze scheidingsakte een “scheidbrief”. In het Hebreeuws heet deze akte, zoals God Zelf hem noemde en zoals deze in Deuteronomium 24:1 genoemd wordt: een “sefer keritut” (spreek uit: sefer keritoet). Dit betekent letterlijk een “boek van het snijden”. Het wil zeggen, dat er in het huwelijk van man en vrouw gesneden wordt. Er is zó in hun huwelijk gesneden, dat zij in twee aparte delen uiteen gevallen zijn. Zij zijn niet langer een eenheid. Zij zijn weer twee aparte mensen geworden, die niets meer met elkaar te maken hebben. Zij zijn los gesneden van elkaar.

U mag er niet achteloos aan voorbijgaan, dat het God Zelf was, die ingesteld heeft, dat er bij een echtscheiding een geschreven document moest zijn. Terwijl God voor het huwelijk duidelijk regels gesteld en opdrachten gegeven heeft, lezen wij nergens in de Bijbel, dat deze in een document moesten worden opgenomen. Bij de echtscheiding was dit anders. Nu eiste God, dat dit in een document geregeld zou worden, in de sefer keritut. In de taal van de rabbijnen heet deze echtscheidingsakte een “get”. Dit woord “get” is ook het gebruikelijke woord, zoals alle Joden hierover spreken.

Voor alle duidelijkheid merken wij hierbij op, dat wij niet bedoelen, dat de Bijbel het officiële huwelijk niet zou kennen, of dat de Joden geen document hadden, als er een huwelijk gesloten werd. Zeker, de Bijbel kent het officiële huwelijk en de Joden hadden (en hebben nog steeds) een officieel huwelijksdocument, dat zij de “ketubah” (spreek uit: ketoeba) noemen. Er staat alleen nergens in de Bijbel, dat bij de huwelijksluiting zo’n ketubah, zo’n document verplicht was.

Overigens wordt in de ketubah al bepaald, wat er moet gebeuren als het huwelijk eindigt, wat kan zijn door de dood van één van beiden of door echtscheiding.

De Here Jezus heeft later duidelijk gemaakt, hoe God de echtscheiding kan haten en toch regels kon geven voor de echtscheiding. God heeft het huwelijk gegeven als een binding voor het leven, maar als mensen beslist niet met elkaar kunnen leven, mogen zij scheiden (Mattheüs 19:1-9). God gaat niet alleen uit van Zijn eigen wil met betrekking tot de heiligheid van het huwelijk, maar ook met van de situatie van de mens, die in een zondige wereld leeft en wiens huwelijk kan mislukken. Zoals God aan de ene kant gezegd had, dat je al je beloften moest houden, zo had Hij er ook rekening mee gehouden, dat mensen hiertoe niet altijd in staat waren. Daarom had God ook bepaald, wat je moest doen, als je je gelofte niet kon houden. Denk er aan: het gaat hier even niet over de huwelijksbelofte, maar over alle andere plechtige geloften die een mens kon maken.

Realiseer u, dat Jozef, die voor de mensen als vader van de Here Jezus gold, indertijd ook overwogen had om door middel van echtscheiding de relatie met Maria te verbreken (Mattheüs 1:19). In dit voorval ziet u tevens iets over de Bijbelse huwelijkssluiting. Jozef en Maria waren nog niet officieel getrouwd. Zij waren “verloofd” zoals wij dat zouden noemen. Deze Bijbelse verloving ging echter veel verder dan onze Nederlandse verloving. De verloving in de Bijbel gold als een officiële verbintenis, die niet meer verbroken kon worden, dan door middel van een officiële echtscheiding. In de verlovingsperiode bereidden bruid en bruidegom zich voor op het huwelijk. Zij hadden echter nog geen seksuele relatie met elkaar.

Deze verloving hield in, dat de bruid “gewijd” was voor haar aanstaande bruidegom. Zoals de voorwerpen in de tempel gewijd waren voor de heilige dienst van God, zo was de bruid geheiligd (dat is: apart gezet) voor de komende huwelijkssluiting, die de heiliging van bruid en bruidegom was. In deze heiliging werden zij apart gezet van alle andere mannen en vrouwen, om nu samen door het leven te gaan.

Wanneer was echtscheiding niet toegestaan?

In twee gevallen was het echter niet mogelijk om tot echtscheiding over te gaan:

Als de bruid ten onrechte beschuldigd was, als zou zij bij de huwelijksluiting geen maagd meer zijn (Deuteronomium 22:13-19).

Als er sprake was van een gedwongen huwelijk (Deuteronomium 22:28,29). In dit geval kon de vader van het meisje weigeren zijn dochter met deze man te laten trouwen (Exodus 22:16,17). Als de vader dit niet weigerde, mocht de man zich nooit meer van zijn vrouw laten scheiden.

Nu deze mensen speciaal genoemd worden met de mededeling, dat zij niet mochten scheiden, betekent dit, dat andere mensen in Israël dit wel mochten!

Verder maakt Leviticus 21:7,14 duidelijk, dat een priester niet met een gescheiden vrouw mocht trouwen. Dit betekent niet, dat er een smet rustte op een gescheiden vrouw, want een priester mocht volgens deze teksten ook niet met een weduwe trouwen. Op een weduwe rust immers ook geen smet. God had nu eenmaal ingesteld, dat priesters alleen met een maagd mochten trouwen.

Dit betekende, dat als een priester van zijn vrouw scheidde en hij er daarna spijt van kreeg, hij niet opnieuw met haar mocht trouwen, want zij was een gescheiden vrouw. Ook hier blijkt dus, dat zij niet “voor God getrouwd bleven”.

Nu er zo nadrukkelijk staat, dat een priester niet met een gescheiden vrouw mocht trouwen (Er staat niet: “Niemand mag een gescheiden vrouw trouwen!”), betekent dit, dat andere mannen wèl met een gescheiden vrouw mochten trouwen. Alle mannen mochten een gescheiden vrouw trouwen en zondigden daarbij niet. Alleen de priesters hadden andere regels, waarbij zij niet met een weduwe of een gescheiden vrouw mochten trouwen.

Als de priesters toch op een weduwe of een gescheiden vrouw verliefd werden, konden zij niet met haar trouwen.

Priesters mochten echter na een echtscheiding wel hertrouwen. Een gescheiden priester mocht opnieuw trouwen. Een priester mocht echter nooit met een weduwe of met een gescheiden vrouw trouwen.

Het is mogelijk, dat iemand nu denkt: “Wij zijn toch de nieuwtestamentische priesters? Dan mogen wij ook niet met een gescheiden vrouw trouwen!” Dit lijkt misschien een steekhoudend argument. Toch is het dit niet. Wij zijn nieuwtestamentische priesters, maar wij lopen niet in een linnen lijfrok, noch op blote voeten. Het Nieuwe Testament zegt ook, dat wij de schapen van de Goede Herder zijn. Toch gaat niemand van de christenen in een stal wonen. Wij zijn de stenen van de nieuwtestamentische tempel, zo schrijft Petrus. Wij zijn het zout der aarde. Toch kruipen wij niet in zoutvaatjes. Dit zijn beelden die gebruikt worden om één speciale gedachte aan ons door te geven. Je mag zulke beelden echter niet zo maar voor elke andere gedachte doortrekken. Je krijgt dan namelijk leringen, die tegen de boodschap van de Bijbel ingaan.

Opmerkelijk is, dat Ezechiël 44:22, sprekend over de situatie in het toekomstige Messiaanse vrederijk, zegt, dat ook dan een priester niet met een gescheidene mag trouwen. Blijkbaar zullen er dus ook nog echtscheidingen in het Messiaanse vrederijk voorkomen!

Tenslotte maakt Deuteronomium 24:1-4 duidelijk, dat, als na een echtscheiding de vrouw met een ander hertrouwd is, deze vrouw nooit meer naar haar eerste man mag terugkeren, ongeacht of de tweede man nu gestorven is, of dat ook hij zich van haar heeft laten scheiden. Een verzoening na een echtscheiding en eventueel hertrouwen is dus alleen toegestaan (het hertrouwen wel te verstaan), als de vrouw niet in de tussentijd een andere man heeft toebehoord. Als hertrouwen wél toegestaan zou zijn, zouden

slimme mensen hier zelfs een officiële regel gevonden hebben voor tijdelijke partnerruil.

Aan de andere kant moest Israëel ook doordrongen zijn van de heiligheid van het huwelijk. De vrouw gaat niet als koopwaar van de één naar de ander en weer terug! Jeremia 3:1 zegt ook, dat als een man zijn vrouw weggezonden heeft en zij met een ander getrouwd geweest is, zij niet meer tot de eerste man mag terugkeren.

Enkele bijzonderheden

Veel christenen weten niet, dat er in het verband van de echtscheiding ook over Abraham en Mozes gesproken wordt.

De Bijbel vertelt, dat Abraham officieel met Hagar getrouwd was. “Sarai gaf Hagar aan haar man Abraham tot vrouw.” (Genesis 16:3) Veel christenen realiseren zich niet, dat Abraham officieel met Hagar getrouwd was. Als hij niet officieel met haar getrouwd geweest was, had Abraham, de vader der gelovigen, een overspelige relatie met Hagar gehad!

Het huwelijk met Hagar eindigde echter met een officiële echtscheiding! Sara eiste van Abraham, dat hij Hagar zou weggagen en dat hij Ismaël zou onterven (Genesis 21:10). Hij moest officieel scheiden van Hagar en Ismaël niet langer beschouwen als zijn zoon. Dit kon Abraham niet opbrengen. Nu kwam God en zei tegen hem, dat hij volledig moest doen wat Sara van hem verlangde. Daarop zond Abraham Hagar weg. (Genesis 21:11-14). Er staat niet, dat hij Hagar en Ismaël wegzond. Hij zond Hagar weg. Dat betekent, dat Abraham tegen Hagar zei, dat hun huwelijk beëindigd was. Abraham scheidde officieel van Hagar. Nu vertrok Hagar en nam haar zoon mee.

Misschien vindt u het moeilijk om Abraham te zien als een gescheiden man. Had u Abraham liever als een “losbol” gezien, die er een vrouwtje bijnam, een buitenechtelijke relatie met haar

aanging en daarna gewoon een punt zette achter hun overspelige relatie? Zo kunt en wilt u Abraham toch niet zien? Als de Bijbel vertelt, dat Hagar “de vrouw” van Abraham werd, zijn zij officieel getrouwd. Zo officieel als hun huwelijk begon, zo officieel is hij later ook geëindigd. Toch was en bleef Abraham de vader der gelovigen!

Exodus 18:2 vertelt, dat Mozes zijn vrouw “had weggezonden”. Veel christenen denken, dat dit alleen maar betekent, dat Mozes haar weer teruggestuurd had naar haar vader. Dat betekent het ook. Hij had haar echter niet met vakantie naar haar vader gezonden! Als je je vrouw terugstuurt naar haar vader, dan is er wel een breuk in het huwelijk gekomen. Omdat wij Mozes als een groot man Gods zien, lijkt het ons haast onheilig om te denken, dat Mozes ooit gescheiden zou zijn. Toch lijkt hier met het woord “weggezonden” duidelijk gemaakt te worden, dat Mozes zich van zijn vrouw had laten scheiden en haar naar haar vader had teruggezonden. Jethro legt zich hier echter niet bij neer en brengt zijn dochter weer terug bij Mozes. Het is blijkbaar toch niet weer echt “goed” gekomen. In Numeri 12:1 lezen wij, dat Mirjam met Aäron er over gesproken had, dat Mozes een Ethiopische vrouw genomen had. Is Mozes met twee vrouwen getrouwd geweest? Neen. Zijn huwelijk met Zippora was door echtscheiding geëindigd en nu was hij met een Ethiopische vrouw getrouwd. Mirjam vond blijkbaar, net zoals u dit misschien ook vindt, dat dit niet paste voor Mozes. God dacht er duidelijk anders over. Hij strafte niet Mozes vanwege deze hertrouw na echtscheiding. Hij strafte Mirjam, omdat ze Mozes hierin veroordeeld had!

Het is moeilijk om te zeggen, of het Oude Testament een reden heeft willen noemen, waarom mensen mochten scheiden. De enige plaats waar redenen genoemd worden is Deuteronomium 24:1-4. Hier lezen wij: “Wanneer iemand een vrouw genomen en gehuwd heeft, dan zal, als hij haar geen genegenheid toedraagt, omdat hij iets onbehoorlijks aan haar gevonden heeft, en hij een scheidbrief

geschreven en haar die overhandigd heeft, waarna hij haar uit zijn huis heeft weggezonden...”

Men heeft uit dit gedeelte verschillende redenen voor echtscheiding gehaald:

De school van Sjammai beklemtoonde het woord “onbehoorlijks”, wat letterlijk uit het Hebreeuws vertaald is: “De naaktheid van een ding” en verstond hieronder: onkuisheid, dus: overspel.

De school van Hillel beklemtoonde “iets”. Dit konden allerlei kleine dingen zijn, zoals het laten aanbranden van het eten.

Rabbi Akiba legde echter weer de nadruk op “als hij haar geen genegenheid toedraagt”, wat wil zeggen, dat zij hem niet meer kan behagen, misschien wel omdat hij een andere vrouw ontmoet heeft, die hij mooier of aardiger vindt!

Dit soort meningen (en in het bijzonder die van Hillel) leefde onder de Joden, toen de Here Jezus op aarde was. Daarop ging Hij duidelijk maken, dat het geen pas geeft, om je vrouw zo maar om allerlei redenen weg te zenden. Dan brengt Hij de vele redenen terug tot één: hoererij. Het is opmerkelijk om te zien, dat de reactie van de discipelen dan is: “Als dat de enige reden tot echtscheiding is, dan kun je maar beter niet trouwen!” (Mattheüs 19:1-10). Uit deze reactie van de discipelen blijkt, hoe ook zij vertrouwd waren met de gedachte, dat je gemakkelijk moet kunnen scheiden, als je dat wilt.

In Mattheüs 19:1-9 zegt de Here Jezus, dat als je gaat scheiden om een andere reden dan hoererij (echtbreuk), dat je dan ook een schuld op je laadt. Dan ben je eigenlijk ook een echtbreker.

Wij moeten bij deze tekst niet vergeten, dat men in de tijd van de Here Jezus heel gemakkelijk kon en ging scheiden. Dat blijkt ook uit de vreemde reactie van de discipelen (vers 10 “als je niet eens zou mogen scheiden, kun je beter niet trouwen”, zo zeggen zij!).

Deuteronomium 21:14 spreekt ook over de echtscheiding. Hier zegt God, dat als een man getrouwd is met een vrouw, die eerst krijgsgevangen was van een ander volk en hij geen behagen meer in haar heeft, hij haar moet laten gaan. Dat betekent niet, dat zij een tijdje elders gaat logeren, maar dat hun huwelijk door middel van echtscheiding beëindigd wordt.

De scheidingsakte

In Deuteronomium 24:1 lazen wij, dat er bij een scheiding een “sefer keritut” (een boek van het snijden), of zoals hij later genoemd werd: een “get”, een scheidingsakte door de man aan de vrouw gegeven moest worden. Zo’n get wordt nog altijd bij de Joden gegeven. Bij deze get wordt door de Joodse rechtbank de ban uitgesproken over ieder die het zou wagen, een aanmerking te hebben op de wettigheid van de scheidingsakte. De gescheiden vrouw is nu volkomen vrij. Zij mag hertrouwen. Als zij dit doet, dan is er geen sprake van echtbreuk, want zij is volkomen vrijgemaakt van haar eerste man. Tot driemaal toe wordt daarom de verklaring uitgesproken, dat zij vrij is om (na 90 dagen) te trouwen met wie zij wil.

De echtscheiding met behulp van een scheidbrief wordt in Jesaja 50:1 gebruikt voor een speciale boodschap van God tot Zijn volk. In dit vers horen wij God aan het tweestammen rijk Juda de volgende vraag stellen: “Waar toch is de scheidbrief van uw moeder, waarmede Ik haar verstoten heb? Of wie van Mijn schuldeisers is het, aan wie Ik u verkocht heb?” Het woord scheidbrief is hier weer de vertaling van het woord, dat ook in Deuteronomium 24:1 gebruikt wordt: sefer keritut, dat is “boek van het snijden”. In onze taal heet dit een “echtscheidingsakte”.

Is God ook gescheiden?

Veel christenen menen, dat God het volk Israël verstoten heeft en dus van Israël gescheiden is. Het vreemde geldt hier, dat zij het verschrikkelijk zouden vinden als de Bijbel aan de mens

toestemming zou geven tot echtscheiding, maar dat zij het de normaalste zaak van de wereld vinden, dat God Zelf wel een gescheiden God zou zijn. Zij menen, dat God, die een verbondsrelatie met Israël aangegaan was, Zich wel van het volk door middel van echtscheiding losgemaakt had.

Voor het geval u, zoals veel christenen graag willen denken, ook zou menen, dat God dus een echtscheidingsakte aan Zijn volk gegeven heeft, moeten wij er op wijzen, dat hier door God een vraag gesteld wordt, die ontkenkend beantwoord moet worden! God stelt twee vragen. De tweede vraag is: “Aan wie heb Ik Juda verkocht?” Het antwoord op deze vraag is: “Aan niemand!” Zo ook moet het antwoord op de eerste vraag luiden: “God heeft geen echtscheidingsakte aan Zijn volk gegeven.” God heeft Zijn volk niet verstoten. God heeft Juda gedurende 70 jaar in ballingschap laten gaan. Na die 70 jaar is Juda echter weer teruggekeerd naar het beloofde land.

In Jeremia 3:8 lezen wij echter dat het andere deel van het volk, namelijk het tienstammen rijk Israël, geestelijk overspel gepleegd had. In onze vertaling wordt het woord “echtbreuk” genoemd. Op grond hiervan heeft God het tienstammen rijk Israël wel een scheidbrief (sefer keritut) gegeven. Het tienstammen rijk Israël was veel eerder dan Juda in ballingschap gegaan. Terwijl Juda na 70 jaar teruggekeerd was, keerde het tienstammen rijk niet terug na 70 jaar. Ook niet na 700 jaar. Pas in onze tijd, na zo’n 2500 jaar in ballingschap te zijn geweest, is eindelijk ook het tienstammen rijk Israël aan het terugkeren.

Ezechiël 37:15-28 vertelt ons, dat in de tijd van het Messiaanse rijk Juda en Israël herenigd zullen worden en beide volken een eenheid zullen vormen. Zij zullen dan allebei door God geleid en bestuurd worden. Terwijl God dus ook gebruik gemaakt heeft van een echtscheidingsakte, namelijk in verband met het tienstammen rijk, zal God deze echtscheidingsakte in de Messiaanse tijd ongedaan maken. Zo ziet u, dat zelfs God in Zijn eigen relatie met het

tienstammenrijk de echtscheidingsakte kent en gebruikt heeft. God heeft dus Zelf ook eens gebruik gemaakt van een echtscheidingsakte!

In het Oude Testament komen wij nergens voorbeelden tegen van mannen, die op een gemakkelijke manier zich van hun vrouw lieten scheiden. Wij zagen, dat Abraham officieel gehuwd was met Hagar. U begreep toch, dat hij niet in overspel met haar leefde? Toch moest hij haar van Sara officieel “wegzenden”. Hij moest van haar scheiden en haar uit zijn huis sturen. Abraham had verdriet, toen hij dit deed. Genesis 21:11,12 zegt, dat het Abraham “zeer mishaagde”. Abraham, de vader der gelovigen, was een gescheiden man! Hij had niet in een overspelige relatie met Hagar geleefd. Zij had hem officieel toebehoord. Ook Mozes was een gescheiden man, zoals wij zagen.

Jesaja 54:6 wijst er ook op hoe een gescheiden vrouw zich voelde: zij was “verlaten”, zij was “diep bedroefd”, zijn was “versmaad”.

Ezra 9 en 10 vertellen over een groot aantal Israëlitische mannen, die gehuwd waren met heidense vrouwen, terwijl deze vrouwen niet overgegaan waren tot het Jodendom, dus nog altijd de afgoden dienden. Het gevolg was, dat de kinderen die nu geboren waren ook heidense kinderen waren, waardoor het heidendom groter en het Jodendom in feite kleiner geworden was. Het voortbestaan van Israël stond in zekere zin op het spel. Om die reden kregen al die mannen, die officieel met deze vrouwen getrouwd waren, opdracht om te scheiden. Er vond een massale echtscheiding plaats, waarbij zelfs ook nog de kinderen die uit die huwelijken geboren waren, met de vrouwen werden weggezonden. Ezra beschrijft deze geschiedenis met een gevoel van veel verdriet bij de mensen. Wij zullen deze hoofdstukken apart bestuderen.

Tot slot citeren wij nog de rabbijnen, die zeiden, dat “als iemand zich laat scheiden van zijn eerste vrouw, zelfs het altaar (in de tempel) weent.” (Talmoed, Git. 90b)

De echtscheiding in het leven van de Israëlieten

Wij zagen een paar bladzijden eerder, dat er drie verschillende meningen waren, waarom je tot echtscheiding kon overgaan. De mening van rabbijn Hillel werd in Israëel aanvaard als de gangbare mening. Als je iets op je vrouw had aan te merken, had je de mogelijkheid om van haar te scheiden. Dit was ook in de dagen van de Here Jezus de gangbare mening. Het is begrijpelijk, dat Hij aanmerkingen maakte op zulke eenvoudige aanleidingen om tot echtscheiding te komen.

Daarnaast gold ook, dat je mocht scheiden van een vrouw, die weigerde haar seksuele verplichtingen na te komen. Zo'n vrouw werd een "moredet" genoemd, dat is een opstandige vrouw, een rebelse vrouw. Als zij echter "rebels" was, omdat haar man walgelijk tegen haar was en zij daarom onwillig was om de echtelijke verplichtingen na te komen, kon haar man door het Sanhedrin gedwongen worden, zich van haar te laten scheiden. De man mocht zijn vrouw niet als een slavin bezien of behandelen. Het Sanhedrin stond in zo'n situatie dus achter de vrouw en steunde haar.

Er waren echter situaties, waarin een man niet tot echtscheiding mocht en kon overgaan. Als zijn vrouw krankzinnig was of psychisch niet in staat was voor haarzelf te zorgen, waardoor haar veiligheid in gevaar kon komen, mocht hij niet van haar scheiden. Ook als zij nog zo jong was (men trouwde meestal op zeer jonge leeftijd), dat zij nog niet kon begrijpen wat de scheidingsakte, de get, inhield en haar vader al overleden was en die dus niet meer voor haar kon zorgen, mocht de man niet van haar scheiden.

Hoewel een vrouw niet tot echtscheiding kon overgaan, kon zij wel naar het Sanhedrin gaan en zich over haar man beklagen. Als bleek, dat de man inderdaad in gebreken bleef en niet naar wijze raad van de leden van het Sanhedrin wilde luisteren, kon hij door het Sanhedrin gedwongen worden om tot echtscheiding over te

gaan. Het Sanhedrin was zelfs bereid de man lichamelijk te kastijden, opdat hij zijn vrouw haar vrijheid zou teruggeven. Op deze wijze sloegen zij de kwade gedachten uit zijn lijf en brachten hem op het rechte pad, zo zeiden zij.

Ook al dwongen zij hem er toe, hij moest toch verklaren, dat hij vrijwillig van zijn vrouw scheidde!

Er waren verschillende redenen, waarom een vrouw op een echtscheiding kon aandringen. Als de man na zijn huwelijk een walgelijke ziekte opliep, of als hij die ziekte al had vóór zijn huwelijk, maar die niet bekend was; als de man impotent of onvruchtbaar was; als de man niet goed voor zijn vrouw zorgde, zoals hij bij het huwelijk beloofd had, of als hij weigerde seksuele gemeenschap met haar te hebben; als hij haar mishandelde of haar dwong de geboden van God te overtreden; als de echtgenoot na het huwelijk ineens wilde emigreren, terwijl zijn vrouw niet met hem mee wilde; als de man God verliet en Hem niet langer wilde dienen, dan kon de vrouw bij het Sanhedrin echtscheiding aanvragen.

De echtscheidingsakte, de get, moest de volgende bepalingen bevatten:

De datum waarop de get, de scheidingsakte geschreven werd, moest opgenomen zijn. De namen van zowel de man als van de vrouw moesten volledig opgeschreven zijn, evenals hun woonplaats. De officiële woorden van de echtscheiding moesten vermeld zijn, waarbij duidelijk gemaakt werd, dat het huwelijk niet langer bestond en de vrouw vrij was om te trouwen met wie zij wilde. Vervolgens moesten de namen van de getuigen, die bij het schrijven van de echtscheidingsakte aanwezig waren, vermeld worden.

Daarna moest de echtscheidingsakte officieel door de man of zijn vertegenwoordiger aan de vrouw, of aan haar vertegenwoordiger overhandigd worden. Hierbij zei de man: "Dit is je get, je

echtscheidingsakte. Je bent gescheiden van mij en bent vrij om met welke andere man dan ook te trouwen.” Hierna was de echtscheiding een feit.

Wij zagen al eerder, dat een gescheiden vrouw niet met elke Israëliische man mocht trouwen. Zij mocht niet trouwen met een priester. Zij mocht niet trouwen met de man met wie zij in een vorig huwelijk getrouwd geweest was, nadat zij met een ander getrouwd geweest is. Ook mocht zij niet trouwen met de man, met wie zij tijdens haar huwelijk overspel gepleegd had. Het lijkt, dat Mattheüs 5:32 naar een dergelijke situatie verwijst. Ook mocht zij niet met haar eerste man hertrouwen, als overspel de reden van de echtscheiding was geweest. Hier lijkt ook Mattheüs 5:32 naar te verwijzen.

Een bijzondere situatie

Een echtscheidingsakte was heel belangrijk, ook een zogenaamde “voorwaardelijke” scheidingsakte. Stel u voor, dat een man in de oorlog naar het slagveld ging en niet meer terugkwam. Wat dan? Het kon zijn, dat de man gevangengenomen was, het kon ook zijn, dat de man gesneuveld was. Je wist het niet. Omdat de mogelijkheid bestond, dat de man nog leefde, was de vrouw niet vrij om te trouwen met een andere man. Denk eens in, dat het om een jonge vrouw gaat. Zij weet niet wat er met haar man gebeurd is (tenzij er getuigen zijn die verklaren dat hij gesneuveld is). Zij kan niet met een andere man trouwen, want ze is nog steeds getrouwd. Ze moet voor zichzelf zorgen en kan dit eigenlijk ook niet. Hoe moet het nu met haar gaan?

Om zulke situaties te voorkomen, gaven Israëliische mannen vaak, voordat zij ten strijde trokken, maar ook wanneer zij naar het buitenland gingen voor een handelsreis, hun vrouw een voorwaardelijke echtscheidingsakte, waarin bepaald was, dat als de man een jaar later niet zou zijn teruggekeerd bij zijn vrouw, deze echtscheidingsakte geldig was en zij vrij was om te trouwen met

wie zij wilde. Zij wist dan niet zeker of haar man was overleden, maar was toch vrij om een nieuwe relatie aan te gaan.

Als zo'n man zijn vrouw niet een voorwaardelijke scheidingsakte gegeven had, of als hij haar, zonder van haar te scheiden, uit zijn huis had weggezonden, of zelf weggelopen was, dan heette zo'n vrouw een "agunah", dat is een gebonden, een geketende, een gevangen vrouw. Zij was nog steeds aan haar man gebonden, terwijl die man misschien al lang overleden was.

De gebonden vrouw

Om u de problematiek betreffende de agunah, "de gebonden vrouw" of "de geketende vrouw" uit de Bijbel wat duidelijker te maken, geven wij nog wat informatie uit onze eigen tijd.

Religieuze joden hebben namelijk nog altijd te maken met de problematiek rond de agunah. Sommige vrouwen moeten tientallen jaren wachten totdat zij eindelijk een get krijgen en een nieuw leven kunnen opbouwen. Zelfs als het huwelijk burgerlijk ontbonden is, maar de man zijn vrouw geen get gegeven heeft, kan zij niet met een andere man hertrouwen. Als je man je tijdens je huwelijk mishandelt heeft en je verlaat zonder echtscheiding, kan hij je daarna nog eens psychisch mishandelen!

Er zijn mannen die spoorloos verdwijnen. Het kan zijn, dat een man gewoon zijn koffers pakt en verdwijnt en niets meer van zich laat horen en in een andere stad of in een ander land een nieuw leven opbouwt. Misschien dat hij daar een vriendin leert kennen met wie hij gaat samenwonen. Zijn vrouw weet niet waar haar man gebleven is. Hij is spoorloos uit haar leven verdwenen. Zij kan een relatie-zonder-huwelijk aangaan met een vriend. Als zij echter religieus is, zal zij dit niet doen. Zij wil hertrouwen, maar kan dit niet, omdat ze niet gescheiden is. Soms moeten joodse vrouwen een privédetective inhuren om hun man op te sporen en een echtscheiding geregeld te krijgen.

Er zijn mannen die hun vrouw verlaten en een nieuw leven

beginnen met een vriendin en weigeren hun vrouw een get (chtscheiding) te geven. Het kan zijn dat zij dit doen uit wrok voor wat zij met hun vrouw meegemaakt hebben en/of om zich op hun vrouw te wreken, voor de ellende die zij doorstaan hebben. De vrouw blijft daardoor geketend aan haar man, die misschien inmiddels een vriendin heeft.

Er zijn soms mannen, die bereid zijn hun vrouw een get te geven, als de vrouw een flink financieel offer daarvoor brengt. Op deze wijze moeten deze vrouwen bij hun eigen man als het ware de get kopen.

Het is echter ook precies andersom mogelijk. Als een joodse man wil scheiden en een get aan zijn vrouw wil geven en zij weigert om de get aan te pakken, dan gaat de chtscheiding niet door en blijft de man aan de vrouw gebonden. Dergelijke situaties komen echter veel minder voor, ook omdat de man meer mogelijkheden heeft om dan toch te kunnen scheiden.

Als een joodse man niet kan scheiden, omdat zijn vrouw weigert de chtscheidingspapieren (de get) aan te nemen, dan heeft hij een ontsnappingsmogelijkheid. Hij kan dan toch hertrouwen als hij schriftelijke dispensatie krijgt, die getekend is door honderd rabbijnen. Deze honderd rabbijnen geven hem dan alsnog toestemming om te trouwen met een andere vrouw. Voor een man in Nederland lijkt dit onhaalbaar. Voor een man in Israël en in andere landen waar veel rabbijnen wonen, is dit niet zo moeilijk.

Vrouwen kunnen niet met zo'n dispensatie van honderd rabbijnen trouwen. Zij kunnen wel de religieuze rechtbank, het "Beth Din" vragen om haar te helpen om tot een chtscheiding te komen. Als de echtgenoot echter weigert om voor het Beth Din te verschijnen, wordt het probleem niet opgelost. Het Beth Din kan dan een oude straf uit Bijbelse tijden opleggen. Hij komt dan onder de ban. Geen enkele Jood mag met hem eten, in zijn huis komen of dichterbij hem komen. Waarschijnlijk zal de man zich niets

van deze maatregel aantrekken. Hij begint een nieuw leven in een plaats waar niemand weet, dat de oude straf op hem rust.

Het is begrijpelijk, dat vrouwen in hun wanhoop soms een stel sterke mannen opgezocht hebben en tegen betaling hun mannen in elkaar hebben laten slaan om hen zo te dwingen een get te geven. Er zijn soms rabbijnen geweest, die uit medelijden met deze vrouwen geweld gebruikten om de onwillige echtgenoten te dwingen “vrijwillig” een get te geven. Hoewel een get vrijwillig gegeven moet worden, heeft de grote Maimonides gezegd, dat er toch dwang op de man uitgeoefend mag worden, omdat hij in zijn hart wel een get wil afgeven. Nu wordt hij geholpen om de juiste beslissing te nemen.

Omdat het leven en de toekomst van geketende vrouwen bijna altijd volledig geruïneerd is, hebben veel rabbijnen grote bewegelijkheid voor deze vrouwen, maar hebben zij geen mogelijkheid om hen te helpen. Er is echter een Amerikaanse rabbijn die wel een heel bijzonder hulpmiddel bedacht heeft om de lijdende vrouwen te helpen. Hij zoekt mazen in de joodse wet om mensen te kunnen helpen. Andere rabbijnse gerechtshoven menen echter, dat het niet toegestaan is wat hij doet.

Deze rabbijn spreekt met de geketende vrouw over de problemen die er in haar huwelijk waren. Op grond van die problemen verklaart hij, dat het huwelijk geen echt huwelijk geweest kan zijn. Met terugwerkende kracht verklaart hij het huwelijk nietig. Hij gaat nog verder. Als een huwelijk volledig is stukgelopen en de echtgenoot zijn vrouw geen get wil geven, geeft zijn rabbinaat in de naam van de man een get aan de vrouw, waardoor zij officieel gescheiden is en kan hertrouwen.

Deze rabbijn helpt de geketende vrouwen als volgt. Volgens de joodse wet is het mogelijk een huwelijk nietig te verklaren als het huwelijk in dwaling geschied is. Dit kan alleen als blijkt, dat de man zeer ernstige gebreken heeft, waarvan de vrouw geen kennis

had toen zij met de man trouwde. Het zijn gebreken, die een walging bij de vrouw oproepen. De man heeft zijn bruid echter niet van zijn walging oproepende gebreken verteld en haar hiermee bedrogen toen zij in het huwelijk traden. Als zij het wel geweten had, was zij nooit met hem getrouwd. Deze gebreken komen echter direct na de huwelijksluiting aan het licht en niet pas jaren later! Een dergelijke uitzondering is dus echt heel bijzonder. Zo'n situatie komt naar schatting slechts een keer per honderd jaar voor. Deze rabbijn maakt van deze heel bijzondere uitzonderingsregel nu een mogelijkheid om geketende vrouwen te helpen.

De rabbijn zegt nu: als de geketende vrouw van tevoren geweten had dat zij trouwde met een man die haar zou slaan of andere slechte gewoonten zou hebben, waardoor ze een afschuw van hem zou krijgen, zou ze nooit met hem getrouwd zijn. De joodse wet staat immers een vrouw toe om niet te trouwen met een man die zij verafschuwt. Zij is daarom op oneigenlijke gronden met de bewuste man in het huwelijk getreden. Hierop verklaart dit rabbinaat het bewuste huwelijk nietig. Zij heeft nu geen get meer nodig, want haar positie is die van een vrouw die niet getrouwd geweest is. De meeste rabbijnen vinden dat de werkwijze van deze rabbijn echter tegen de joodse wet indruist.

Dit alles moet u duidelijk maken, dat de regels betreffende echtscheiding en hertrouwen, zoals die in de Bijbelse tijd er al waren en zoals ze bij de orthodoxe joden er nog steeds zijn, heel complex zijn. Het moet u duidelijk maken, dat u niet zo maar een tekst uit de Bijbel kunt nemen en alle andere teksten over hetzelfde onderwerp kunt laten liggen en dan een snelle conclusie mag trekken op grond van die ene tekst. U vergelijkt dan niet de Schrift met de Schrift en u laat niet het gehele Woord van God tot u spreken. De hele Bijbel is het Woord van God. Wij moeten daarom naar de gehele Bijbel luisteren!

9. ECHTSCHEIDING IN OPDRACHT VAN GOD

In Ezra 9 en 10 lezen wij een heel bijzondere geschiedenis over de echtscheiding in het leven van de Israëlieten. De oorzaak van deze echtscheiding zal voor ons niet gauw van toepassing zijn. Het feit van de hier genoemde echtscheiding is voor ons echter van grote betekenis. Hier hebben wij namelijk echtscheiding naar de wil van God en in opdracht van God. U leest het goed: de hier beschreven echtscheiding was naar de wil van God en was in opdracht van God.

De in Ezra 9 en 10 genoemde geschiedenis zouden wij met de volgende woorden kunnen omschrijven: “Uw zonden zullen u zeker vinden.” Anders gezegd: “Een gelovige zondigt niet goedkoop.” De zonden van gelovigen hebben verregaande consequenties. Al weten wij, dat er vergeving voor onze zonden is, wij moeten ons ook realiseren, dat de gevolgen van onze zonden ons soms diepe deuken in ons leven bezorgen. Maar... terwijl u zult denken dat “de echtscheiding” hier onder deze “zonden” verstaan moet worden, maken wij u er op attent, dat de echtscheiding hier niet als “zonde” beschreven wordt. Uit deze geschiedenis blijkt duidelijk, dat echtscheiding geen zonde is. Als echtscheiding een zonde zou zijn, zou God Zijn volk opgeroepen hebben om te zondigen! Dat kan toch niet!

Er staan soms opdrachten of gebeurtenissen in de Bijbel die waarschijnlijk vragen bij ons oproepen. Een dergelijke gebeurtenis lezen wij in Ezra, waar verteld wordt dat Ezra, een man Gods, de mannen die met heidense vrouwen getrouwd waren, opdracht gaf om hun huwelijk door echtscheiding officieel te beëindigen.

Ezra 9:1 vertelt ons, dat de in Ezra 9 en 10 genoemde gebeurtenissen plaats hadden ongeveer vier maanden na de

aankomst van Ezra uit Perzië. Hij was namelijk in de vijfde maand aangekomen (7:9), terwijl het nu de negende maand was (10:9).

Het probleem

De leiders van het volk waren met een groot probleem bij Ezra gekomen. Hij was immers de grote geleerde, de man die van de koning van Perzië de opdracht gekregen had, om orde op zaken te stellen in Jeruzalem en dit te doen volgens de Torah, de wet van God.

Het probleem luidde kort en krachtig: een aantal mensen van het volk van God leeft als heidenen en met heidenen. Er is geen verschil te zien tussen de heidenen en de Israëlieten. De Israëlieten zijn niet “anders” dan de mensen van de wereld. Dit verontrustte de leiders van het volk. Zij waren met heidense vrouwen getrouwd. Dit waren vrouwen uit de omringende volken, die de afgoden dienden.

Het verslag luidde: “Het volk Israël, de priesters en de Levieten hebben zich niet afgezonderd gehouden van de volken der landen, wat hun gruwelen betreft, want zij hebben uit hun dochters vrouwen genomen voor zich en hun zonen, waardoor het heilige zaad zich vermengd heeft met de volken der landen; ja, de oversten en de leiders zijn in deze trouwbreuk voorgegaan.” (Ezra 9:1,2)

Het was de Israëlieten toegestaan om te trouwen met heidense vrouwen die door bekering overgegaan waren tot de God van Israël en het volk van Israël. Dat zien wij ook bij Ruth. De vrouwen waarover het nu gaat zijn echter niet tot bekering gekomen en leven nog altijd als heidenen. Zij dienen nog altijd de afgoden.

Het probleem wordt in echt Bijbelse terminologie aan ons gepresenteerd: het gaat om het feit dat het heilige zaad vermengd is met onheilig zaad. Als dit zo door zou gaan, zou op den duur geheel Israël vermengd zijn met onheilig zaad en zou de Messias,

die in feite “het Zaad” is, een nakomeling zijn van Joden en van afgoden dienende heidenen zijn. Zoiets mocht natuurlijk nooit gebeuren!

Een dergelijk probleem hadden de Israëlieten niet meegemaakt sinds de tijd van de vaderen (Ezra 9:7), dat wil zeggen, sinds de tijd dat de wet van God door Mozes gegeven was.

Om welke mensen ging het?

Het ging niet over het gehele volk. Het ging om een bepaalde groep mensen. Deze mensen worden aan het slot van Ezra 10 met name genoemd (Ezra 10:18-44). Het blijkt uit deze verzen dat het om 113 mensen ging. Van dit totaal van 113 waren er 17 priester, 10 leviet en 86 gewone Israëlieten. Het ging naar onze maatstaven dus om een betrekkelijk kleine groep. Sommigen zullen zich misschien afgevraagd hebben of het nou echt nodig was om zoveel tumult te maken om zo’n kleine groep. Deze groep kreeg de opdracht om tot echtscheiding over te gaan. Zou het niet veel gemakkelijker geweest zijn om je niet te druk te maken om zo’n groepje? Mogelijk zouden wij zo reageren. God echter niet. Het is voor Hem zó belangrijk, dat Hij zelfs de namen van al deze mannen heeft laten opschrijven! Hun zonde was zo erg, dat zij zelfs een offer moesten brengen om weer met God in het reine te kunnen komen. Dit offer was een bijzonder offer, dat vóór die tijd nog nooit door een Jood gebracht was. Let op: het was geen offer omdat ze gingen scheiden, maar omdat ze zich met heidenen verontreinigd hadden!

Wie was Ezra?

De naam Ezra is verwant aan de naam Azarja, die “God helpt” betekent. In zijn naam getuigt Ezra, dat God zijn helper is, dat hij zijn wijsheid en inzicht van de Here verwacht en in de wegen des Heren wil wandelen. Ezra was een bijzonder man, die iets met Mozes te maken had. Mozes was de man die het volk er op gewezen had, dat de mensen zich niet mochten vermengen met de

heidense volkeren. Ezra was de man die op een kritiek moment in de geschiedenis van Israël verscheen om het volk terug te roepen van een zeer gevaarlijke weg, zodat zij weer op de hiervoor genoemde weg van Mozes zouden wandelen.

Ezra was een priester, een man die in dienst van God stond. In deze functie had hij de opdracht om namens God het volk in goede banen te leiden. Daarnaast had hij van de koning van Perzië ook de opdracht gekregen om geestelijk orde op zaken te stellen. Hij had opdracht gekregen om het volk volgens de Torah, de wet van God, te leiden.

“Hierna, onder de regering van Artachsasta, de koning van Perzië, trok Ezra op, de zoon van Seraja, de zoon van Azarja, de zoon van Chilkia, de zoon van Sallum, de zoon van Sadok, de zoon van Achitub, de zoon van Amarja, de zoon van Azarja, de zoon van Merajot, de zoon van Zerachja, de zoon van Uzzi, de zoon van Bukki, de zoon van Abisua, de zoon van Pinechas, de zoon van Eleazar, de zoon van Aäron, de hogepriester; deze Ezra trok op uit Babel. Hij was een schriftgeleerde, bekwaam in de wet van Mozes, welke de Here, de God van Israël, gegeven had; en daar de hand van de Here, zijn God, over hem was, had de koning hem alles gegeven wat hij verlangd had.” (Ezra 7:1-6)

Uit dit gedeelte blijkt, dat Ezra een groot man Gods was.

In de eerste plaats was hij een directe afstammeling van Aäron, de eerste hogepriester. Dit betekent, dat hij zelf ook een priester was (zie Ezra 10:16) en volledig bevoegd was om alle tempelzaken te regelen.

In de tweede plaats was hij een schriftgeleerde, die bekwaam was in de Torah, de wet van Mozes, het Woord van God.

In de derde plaats was hij naar Jeruzalem gekomen met vergaande bevoegdheden en opdrachten van de koning van Perzië.

En misschien wel de meest belangrijke opmerking die van Ezra

gemaakt is, is deze: de hand van God was over hem.

Ezra was dus een groot geleerde en een man die op een bijzondere wijze door God gebruikt werd. Het was dus niet “zo maar iemand” die de opdracht tot echtscheiding gaf. Ezra, de man Gods, gaf deze opdracht.

Ezra was de zoon van Seraja, de broer van Jozadak en de oom van Jozua ben Jozadak (Jozua de zoon van Jozadak). Zie Ezra 3:2.

Seraja, de vader van Ezra is volgens 2 Koningen 25:18-21 hogepriester geweest in de tempel van Salomo.

Jozadak, de broer van Ezra, moet de laatste hogepriester van de tempel van Salomo geweest zijn, voordat de tempel door Nebukadnezar met de Babyloniërs verwoest werd en de Judeeërs in ballingschap meegenomen werden naar Babel.

Jozua, de neef van Ezra, was de eerste hogepriester van de nieuwe tempel. Ezra kwam dus uit een zeer belangrijke hogepriesterlijke familie! Hij was de oom van de eerste hogepriester van de nieuwe, de tweede tempel. Zie Ezra 3:2. Deze Jozua is de man die in Ezra 10:18; Haggai 1:1 en Zacharia 3:1 genoemd wordt.

Ezra's droefheid

Toen Ezra vernam wat er gebeurd was, scheurde hij zijn kled en zijn mantel, trok de haren uit zijn hoofd en uit zijn baard en zat verbijsterd neer (Ezra 9:3). Naast de gewone tekenen van rouw, zoals het scheuren van zijn kled en mantel, trok Ezra zich de haren uit het hoofd. Mogelijk heeft Ezra gedacht aan de gebeurtenissen bij Baäl-Peor, toen Zimri, één van de Israëlitische leiders een relatie aangegaan was met een Midianitische vrouw, terwijl vele mannen zich ook hieraan schuldig maakten, waarna God strafte en er 24.000 man van het volk stierven (Numeri 25:7-15).

Waarom was Ezra zo enorm bedroefd en waarom vindt God het

zo erg als Zijn kinderen zich vermengen met ongelovigen? De reden is deze: de man die met een heidense vrouw, die de afgoden dient, trouwt, of een relatie met haar heeft, wordt gezien als iemand die deze afgoden getrouwd heeft, waardoor hij de heiligheid van God ontwijd heeft.

Dit was ook gebleken uit de geschiedenis van koning Salomo met zijn vele vrouwen. Hoewel deze heidense vrouwen overgegaan moeten zijn tot het Jodendom en dus hun afgoden hadden moeten loslaten, bleek in de praktijk, dat ze dit toch niet gedaan hadden en gewoon hun afgoden trouw gebleven waren. Naast het dienen van God, zoals ze met Salomo deden, dienden ze ook nog hun eigen afgoden.

Een tweede reden waarom deze zonde zo verschrikkelijk is, is deze: de kinderen die uit deze gemengde huwelijken geboren werden, waren als gevolg van het feit dat hun moeder een heidense was, nu zelf ook heidenen. De kinderen waren geen Israëlitische kinderen. Het aantal heidenen onder het volk nam hierdoor alleen maar zeer sterk en snel toe.

Ezra's gebed

Ezra was zich de ernst van de zonde van deze mensen bewust, terwijl hij zich ook bewust was dat de oplossing van het probleem hem waarschijnlijk niet in dank afgenomen zou worden door de schuldigen. Vooral omdat onder de schuldigen belangrijke mannen waren. De vrouwen die weggezonden zouden worden en de kinderen die uit het huis van hun vader gestuurd zouden worden, zouden niet blij zijn met Ezra's oplossing. Vandaar dat Ezra hevig ontroerd en geëmotioneerd is. Hij gaat daarom niet direct "tot de aanval" over, maar toont eerst de tekenen van rouw en gaat daarna ernstig bidden en zich voor God verootmoedigen. Het volk moet hierdoor erg geschrokken en onthutst worden zijn. Ezra bad met gescheurde kleding...! Hij bad hardop en luid, zodat de mensen de droefheid in zijn stem en in zijn woorden

duidelijk konden horen.

Hij bad onder andere: “Mijn God, Ik schaam mij en durf mijn ogen niet tot U opslaan, o mijn God, want onze ongerechtigheden zijn ons boven het hoofd gewassen en onze schuld is gestegen tot de hemel. Van de dagen onzer vaderen af tot op deze dag toe zijn wij in grote schuld en om onze ongerechtigheden zijn wij overgeleverd, wij, onze koningen, onze priesters, in de macht van de koningen der landen, aan het zwaard, aan gevangenschap, aan plundering, aan openlijke schande, zoals nu.” (Ezra 9:6,7)

In het vervolg van zijn gebed maakte hij zich bijna schuldig aan “prediking door middel van het gebed”. Hij zei tegen God, wat het volk goed moest weten. Hij bad: “Maar nu, wat zullen wij hierna zeggen, onze God? Wij hebben immers uw geboden verlaten, die Gij ons door de dienst uwer knechten, de profeten, gegeven hadt met deze woorden: het land, waar gij komt om het in bezit te nemen, is een bezoedeld land wegens de bezoedeling door de volken der landen, vanwege de gruwelen, waarmede zij het in hun onreinheid hebben gevuld van het ene einde tot het andere.

Dus moogt gij uw dochters niet aan hun zonen tot vrouw geven, noch hun dochters voor uw zonen tot vrouw nemen; zoekt nimmer hun welzijn en hun geluk, opdat gij sterk moogt zijn, het goede des lands moogt eten en het voor altijd aan uw kinderen ten erfenis moogt geven.

Zouden wij dan (na alles wat ons overkomen is vanwege onze boze daden en onze grote schuld, terwijl Gij, onze God, ons minder hebt toegerekend dan onze ongerechtigheden verdienden, en ons nog zo velen geschonken hebt die ontkomen zijn) wederom Uw geboden schenden en ons verzwageren met deze gruwelijke volken? Zoudt Gij dan niet tegen ons toornen tot verdelgens toe, zodat er geen overblijfsel of ontkomene meer zou zijn?

O Here, God van Israël, Gij zijt rechtvaardig, daarin, dat wij als een schare ontkomenen zijn overgebleven, gelijk heden het geval

is. Zie, wij staan voor Uw aangezicht in onze schuld. Waarlijk, niemand kan deswege voor Uw aangezicht standhouden.” (Ezra 9:10-15)

God had in het verleden duidelijk gezegd, dat het de Israëlieten niet toegestaan was om met heidense vrouwen te trouwen. “Sluit toch geen verbond met de inwoners van het land; wanneer zij hun goden overspelig nalopen en aan hun goden offeren, dan zouden zij u uitnodigen en gij zoudt van hun slachtoffer eten. Wanneer gij van hun dochters voor uw zonen neemt en zij haar goden overspelig nalopen, dan zouden zij tevens uw zonen tot overspelig nalopen van haar goden verleiden.” (Exodus 34:15,16) Zie ook Leviticus 18:1-30; 20:23, Deuteronomium 7:25; 8:2.

“Wanneer de Here, uw God, u in het land gebracht zal hebben, dat gij in bezit gaat nemen, en Hij voor u uit vele volken verdreven zal hebben, de Hethieten, de Girgasiëten, de Amoriëten, de Kanaänieten, de Perizzieten, de Chiwviëten, en de Jebusieten, zeven volken, talrijker en machtiger dan gij,

en de Here, uw God, hen aan u overgeleverd zal hebben, zodat gij hen verslaat, dan zult gij hen volkomen met de ban slaan; gij zult met hen geen verbond sluiten en hun geen genade verlenen.

Gij zult u ook met hen niet verzwageren; uw dochters zult gij aan hun zonen niet geven, noch hun dochters nemen voor uw zonen; want zij zouden uw zonen van Mij doen afwijken, zodat zij andere goden zouden dienen, en de toorn des Heren tegen u zou ontbranden en Hij u weldra zou verdelgen.

Maar aldus zult gij met hen doen: hun altaren zult gij afbreken, hun gewijde stenen verbrijzelen, hun gewijde palen omhouwen en hun gesneden beelden met vuur verbranden.

Want gij zijt een volk, dat de Here, uw God, heilig is; u heeft de Here, uw God, uit alle volken op de aardbodem uitverkoren om zijn eigen volk te zijn.” (Deuteronomium 7:1-6)

“Neemt u zorgvuldig in acht en hebt de Here, uw God, lief; want indien gij u afkeert en het overschot van deze volken, die nog bij u overgebleven zijn, aanhangt, u met hen verzwagert en u met hen inlaat en zij met u, weet dan voorzeker, dat de Here, uw God, deze volken niet verder voor u verdrijven zal; dan zullen zij u worden tot een strik en een val, tot een gesel op uw zijden en dorens in uw ogen, totdat gij vergaan zult uit dit goede land, dat de Here, uw God, u gegeven heeft.” (Jozua 23:11-13) Dit betekent, dat als het volk in het beloofde land wilde wonen, zij zich niet met de heidense volken mochten vermengen. Als zij zich toch met hen vermengden, mochten zij niet in het land blijven en zouden zij uit het land verdreven worden en in ballingschap gaan.

De gevolgen van deze zonden

Het kwaad was geschied. Een aantal mannen was met heidense vrouwen getrouwd. Zelfs een aantal priesters en levieten was met heidense vrouwen getrouwd. Moesten deze priesters en levieten gewoon dienst doen in de tempel? Zouden hun mannelijke nakomelingen als zij groot geworden waren de nieuwe priesters van de tempel worden? Zouden over enige tijd de heidenen, dat zijn de kinderen die door heidense moeders gevormd waren, de Here dienen in de tempel? De toekomst dreigde op een groot geestelijk fiasco uit te lopen. Als alles blijft zoals het nu is, zal Juda - dat net terug is uit de ballingschap - spoedig opnieuw in ballingschap gaan. Deze toekomstige priesters kan en zal God nooit goedkeuren...!

Stel u voor dat iemand uit het volk een zonde gedaan heeft en op een bepaalde dag naar de tempel zou komen met zijn offerdier. Hij nadert een priester en zegt dat hij gekomen is om het met God in orde te maken. Nu staat hij tegenover een priester en gaat zijn hart bloot geven. Hij vertelt alles wat hij gedaan heeft. Via deze priester belijdt hij zijn schuld aan God.

Als hij uitgesproken is kijkt hij op en kijkt nog eens naar de

priester. Plotseling herkent hij hem. Hij weet het weer, deze priester is een ontrouwe priester. Deze priester is met een goddeloze vrouw getrouwd. Deze priester heeft goddeloze kinderen. De man is gekomen opdat “zijn kleed gereinigd zou worden”. De priester die voor hem staat heeft echter zelf een vuil kleed, een door ontrouw besmeurd kleed. Er knapt iets in de man. Bij deze priester kan hij het niet in orde maken met God. Hij is bedroefd en teleurgesteld. Hij is verdrietig. Hij is wanhopig. Wat moet hij doen? Moet hij bij deze priester blijven? Moet hij naar een andere priester gaan en zijn schuld opnieuw belijden? Moet hij onverzoend met God weggaan, omdat de priesters ook niet meer zijn wat de priesters vroeger waren? Wat een probleem!

Stel u voor, dat zo'n man zich bij de hogepriester Jozua zou beklagen. Hij zou zeer teleurgesteld worden. De hogepriester had hetzelfde probleem. Zijn zonen waren ook met heidense vrouwen getrouwd. Hoe zou hij iets kunnen zeggen van zijn priesters, als zijn eigen zonen dienst deden in de tempel, terwijl zij ook getrouwd waren met heidense vrouwen? Over deze hogepriester komen wij later nog terug.

De oplossing: echtscheiding

De situatie is echter niet hopeloos. Er is hoop. Er is een mogelijkheid om uit de problemen te geraken. De heidense vrouwen met hun heidense kinderen moeten allemaal onvoorwaardelijk weggezonden worden. Alle mannen die met heidense vrouwen getrouwd zijn, moeten overgaan tot echtscheiding.

Ezra is de man die dit besluit neemt. Vóór zijn komst naar Jeruzalem wisten de mensen niet hoe ze dit probleem moesten oplossen. Het kwaad was geschied.

Ezra 10:2 zegt, dat er “hoop voor Israël” was. Het woord “hoop” is de vertaling van het Hebreeuwse woord “mikwe” dat het rituele bad is en als “doopbassin” vertaald kan worden. In Jeremia 14:8;

17:12,13 en 50:7 wordt God het “mikwe” van Israël genoemd, dat bij ons vertaald is als “hoop van Israël”. Hier in Ezra 10:2 wil dit woord duidelijk maken, dat er hoop is voor Israël als zij tot rituele reiniging komen en een nieuw leven beginnen, net zoals de mens die zich ondergedompeld heeft in het mikwe dit doet.

De belofte

De mensen sloten een plechtig verbond met God en met Ezra, dat zij de heidense vrouwen zouden wegzenden. “Laat ons dan nu een verbond sluiten met onze God, dat wij alle vrouwen met de uit haar geboren kinderen zullen wegzenden, volgens de raad van mijn heer en van hen die beven voor het gebod van onze God; en laat er gehandeld worden volgens de wet.” (Ezra 10:3) De echtscheiding vindt dus plaats op religieuze gronden en zal geschieden op grond van een belofte aan God.

Door middel van dit verbond wordt het volk gedwongen om niet slechts op emotionele gronden een besluit te nemen tot echtscheiding en het daarna niet na te komen. Ze hebben een eed gezworen en moeten deze nu nakomen. Wie een gezworen eed niet nakomt, kan op grond van de wet, zwaar gestraft worden

Waar?

Ezra 10:9 vertelt, dat alle mannen van Juda en Benjamin zich drie dagen later verzameld hadden te Jeruzalem en wel in de negende maand, op de twintigste der maand, op het plein van het huis Gods.

“En alle mannen van Juda en Benjamin verzamelden zich binnen drie dagen te Jeruzalem, en wel in de negende maand, op de twintigste der maand. Het gehele volk zat neer op het plein van het huis Gods, rillend zowel om de zaak als door de regenbuien.” (Ezra 10:9)

Onze vertaling zegt, dat zij op het plein van het huis Gods zaten. Dat wekt de indruk, dat zij in de voorhof van de tempel zaten. Het

was echter streng verboden om in de voorhof van de tempel te zitten. Ze zaten dan ook niet op het plein van de tempel, maar op het plein tegenover de tempel. Ze zaten op één van de pleinen op de berg Zion. Dat er zulke pleinen waren, blijkt ook uit 2 Kronieken 29:4, waar sprake is van “het Oostplein”, waar priesters en levieten in vergadering bijeen waren. Dit was niet in een voorhof van de tempel, maar buiten het tempel terrein.

De regenbuien moeten het volk iets gezegd hebben, nu deze regenbuien juist op dit moment plaats vonden en zo hevig waren. De situatie op dat moment leek door God bestuurd te worden. Het moet voor het volk geweest zijn alsof de hemel, ja alsof God Zelf hilde en Zijn tranen de vrije loop liet. In het Hebreeuws van de Bijbel zegt men namelijk niet “het” regent, maar “hij” regent. Men bedoelt hiermee, dat de regen van God afkomstig is.

De offers

De offers moeten een tijdelijke maatregel geweest zijn, die alleen voor dat moment en voor die gebeurtenissen ingesteld werden. Deze offers in deze situatie waren niet door God in de Torah voorgeschreven. Het moet hier om een zelfde maatregel gaan als die welke wij hebben in Ezra 6, waar staat: “Toen vierden de Israëlieten, de priesters, de Levieten en de overigen die in de ballingschap geweest waren, de inwijding van dit huis Gods met vreugde, en offerden ter inwijding van dit huis Gods honderd stieren, tweehonderd rammen en vierhonderd lammeren; verder twaalf geitenbokken tot een zondoffer voor geheel Israël, naar het getal der stammen Israëls.” (Ezra 6:16,17) Nergens in de Torah, de wet, had God opdracht gegeven om dit te doen. Hadden ze het dan moeten nalaten? Neen, het was goed. Deze offers vielen onder een tijdelijke maatregel, die de gezagdragers ingesteld hadden voor deze gelegenheid. Het waren immers geen offers in verband met de echtscheiding. Het waren offers in verband met de onvoorstelbare ontrouw van het volk.

Het feit dat er een schuldoffer gebracht moest worden, maakt duidelijk, dat de gemengde huwelijken een zonde waren en grote schuld op de mensen geladen hadden. Deze schuld was zo groot, dat Zacharia 3:1 zegt, dat Jozua, de hogepriester, bevuilde kleding had. Deze Jozua is dezelfde als de Jozua die in het boek Ezra genoemd wordt. “Vervolgens deed Hij mij de hogepriester Jozua zien, staande voor de Engel des Heren, terwijl de satan aan zijn rechterhand stond om hem aan te klagen. De Here echter zei tot de satan: de Here bestraffe u, satan, ja de Here, die Jeruzalem verkiest, bestraffe u; is deze niet een brandhout uit het vuur gerukt? Jozua nu was met vuile klederen bekleed, terwijl hij voor de Engel stond.” (Zacharia 3:1-3)

Droeg Jozua letterlijk vuile kleding? Neen, het gaat er hier om, dat zelfs de zonen van de hogepriester zich bevuild hadden door onreine huwelijken met heidense vrouwen. “Het kleed dat door de zonde bezoedeld is” (vgl. Judas :23) is verwant aan het “afleggen” van het kleed, zoals in Ephese 4:22,25; Colossenzen 3:9; Hebreeën 12:1, enz. bedoeld wordt en dat een beeld is van het mijden van de zonde. Het gaat hier om een Bijbelse uitdrukking, die wil zeggen: je leven is als gevolg van de zonde onrein geworden. De zonden van de zonen maakten hun vader ook onrein. De hogepriester stond hier met “vuile kleren”, omdat hij heidense zonen had. Realiseer u, dat het hier gaat over de hogepriester zelf!

Realiseer u, dat de schuldoffers niet gebracht werden, omdat deze mensen gingen scheiden, ook niet omdat het priesters waren die gingen scheiden. Er was nog nooit een offer gebracht als iemand ging scheiden. Wij benadrukken het nogmaals: hoe vreemd het u ook zal klinken: echtscheiding wordt niet als “zonde” gerekend in de Bijbel. Er staat nergens, dat God de echtscheiding tot “zonde” verklaard heeft. Nooit is er in de Bijbelse tijd iemand die ging scheiden hiervoor gestraft, noch heeft ooit iemand een offer hoeven brengen om weer met God verzoend te worden. Hoe vreemd het u ook zal klinken, maar nooit heeft echtscheiding

geleid tot een breuk in de relatie tussen de mens en God. Echtscheiding was een verdrietige zaak, zoals dit nog steeds is. Echtscheiding is door God nooit gestraft als was de echtscheiding een zonde.

Realiseer u, dat deze priesters na hun echtscheiding niet buiten de dienst van God gesloten werden. Ze moesten niet ineens terugtreden als priesters. Ze hoefden hun ambt niet neer te leggen. Ze mochten gewoon priester blijven. Ze hadden verdriet in hun leven meegemaakt en werden daarom niet extra door God gestraft. Voor hen die graag over die tijd spreken als over de tijd “van de wet” merken wij op: als in de tijd van de wet God al zo liefdevol voor gescheiden mensen was, zou God dan in de tijd van de genade minder liefdevol voor gescheiden mensen zijn? U mag zelf het antwoord invullen!

Realiseer u, dat ook deze priesters geen offer moesten brengen omdat zij gingen scheiden. Er zijn vaker gescheiden priesters geweest. Bij het geven van de wet had God al rekening gehouden met de priesters en de echtscheiding en daarom

meteen regels voor de priesters opgenomen in verband met de echtscheiding.

Deze priesters moesten geen schuldoffer brengen omdat ze gingen scheiden. De echtscheiding maakte hen niet schuldig. U leest het goed: de echtscheiding maakte hen niet schuldig. De echtscheiding was juist een door God gewilde en door God goedgekeurde daad. Ze waren schuldig om wat eerder gebeurd was. Ze waren schuldig omdat ze getrouwd waren met vrouwen die de afgoden dienden. Daarom moesten zij een offer brengen. Zij moesten een schuldoffer brengen omdat zij schuld op zich geladen hadden door heidense vrouwen te trouwen. Dat en dat alleen was zonde geweest. Hun echtscheiding was geen zonde, maar was een door God gewilde daad! Realiseer u, dat u dit niet mag omdraaien. U staat niet boven God. Als God geen kwaad woord over deze

echtscheiding spreekt, mag u dit ook niet doen!

De echtscheiding

Kort en krachtig staat aan het eind van Ezra 10 dat de schuldigen zich aan hun eed gehouden hebben en hun trouw aan God getoond hebben. Ze zijn gescheiden van hun vrouwen en hebben ook hun kinderen weggezonden. Er zal veel verdriet geweest zijn, want deze mensen hielden ook van elkaar. Als ze echter nooit aan deze verboden relaties begonnen waren, was hen al dit leed bespaard gebleven.

Het moet duidelijk zijn waarom ook de kinderen weggezonden werden. Kinderen in Joodse gezinnen met gemengde huwelijken hebben de nationaliteit van de moeder en niet van de vader. Deze kinderen hadden Israëlische vaders en heidense moeders. Deze kinderen waren dus geen Israëlieten, maar heidenen. Daarom mochten zij niet blijven en moesten zij met hun moeders vertrekken.

Wat een leed hebben deze ontrouwe Joodse mannen hun heidense vrouwen en kinderen aangedaan. Wat een leed had deze mensen bespaard kunnen blijven, als deze mannen trouw gebleven waren aan Gods Woord. Wat moet er een onvoorstelbaar verdriet geweest zijn. Mannen en vrouwen die van elkaar hielden, gingen uit elkaar. Wie weet, hoe deze heidense vrouwen de God van Israël verfoeid hebben... God zal wel weer de schuld gekregen hebben. Wat zullen die kinderen verdrietig en wanhopig naar hun vaders gekeken hebben. Maar wat zullen die vaders zelf ook een verdriet gehad hebben. Wat moeten die vaders zich schuldig gevoeld hebben! Emmers vol verdriet. Ze waren niet nodig geweest, als deze mannen dichtbij de Heer gebleven waren!

De echtscheiding is geschied op de wijze zoals in de wet des Heren vermeld stond. "Laat ons dan nu een verbond sluiten met onze God, dat wij alle vrouwen met de uit haar geboren kinderen zullen wegzenden, volgens de raad van mijn heer en van hen die beven

voor het gebod van onze God; en laat er gehandeld worden volgens de wet.” (Ezra 10:3) Dit betekent, dat de echtscheiding heeft plaatsgevonden zoals dit in Deuteronomium 24:1 vermeld staat, namelijk door het geven van een scheidbrief.

Samenvatting van deze geschiedenis

Uit deze geschiedenis blijkt duidelijk, dat God soms zelfs de echtscheiding wil. We moeten dit niet verkeerd opvatten. Het betekent niet, dat God er een voorstander van is, dat als wij problemen hebben in ons huwelijk, dat we dan maar gaan scheiden. Het betekent wel, dat er een situatie kan ontstaan dat echtscheiding de enig juiste oplossing is. Terwijl God aan de ene kant het huwelijk als een inzetting voor het leven gaf, kan Hij soms toch duidelijk maken, dat in de zondige wereld waarin wij leven, de echtscheiding de enig juiste oplossing is.

Het is gemakkelijk om bij de geschiedenis uit Ezra 9 en 10 te zeggen: “Ja, maar dat was het Oude Testament.” Als u dat zegt, moet u dat ook doen bij de tekst die zegt, dat God de echtscheiding haat. Die tekst staat namelijk ook in het Oude Testament: Maleachi 2:16. De Bijbel maakt duidelijk, dat God dus aan de ene kant de echtscheiding kan haten en aan de andere kant, zoals in Ezra 9 en 10, de echtscheiding zelfs kan eisen.

Dit alles maakt ons duidelijk, dat wij als christenen, de opdracht hebben om heilig te leven en ons niet te vermengen met de ongelovigen. Dit mogen wij niet veronachtzamen. Wij moeten hierin ook trouw aan Gods Woord zijn. Wij moeten ons realiseren, dat het waar is, wat de Bijbel zegt, dat onze zonden ons zeker zullen vinden. Wie zijn eigen weg gaat en niet trouw blijft aan de wil van God, zal veel smart ondervinden, die niet nodig geweest was.

10. DE ECHTSCHEIDING IN HET NIEUWE TESTAMENT

Een huwelijk kan op twee manieren beëindigd worden: door de dood en door echtscheiding. Als één van de echtelieden overleden is, is de ander “vrij” om opnieuw te trouwen. Dan is er geen enkele reden, waarom men niet opnieuw zou kunnen of mogen trouwen (Romeinen 7:3; 1 Corinthe 7:8,9,38; 1 Timotheüs 5:14). Zo is het ook bij echtscheiding.

In 1 Corinthe 7:10 schrijft Paulus: “Doch hun, die getrouwd zijn, beveel ik niet, maar de Here, dat een vrouw haar man niet mag verlaten (choorizoo) - is dit toch gebeurd, dan moet zij ongehuwd blijven of zich met haar man verzoenen - en een man moet zijn vrouw niet verstoten (aphièmi, dat is wegzenden, wegjagen).”

Het woord choorizoo betekent in het Mattheüs evangelie: echtscheiding. Hier, in 1 Corinthe 7:10, heeft het ook de andere betekenis: vertrekken, weglopen. Het lijkt, alsof Paulus zegt, dat een vrouw niet het initiatief tot echtscheiding mag nemen. Dit zou alleen de man dan blijkbaar mogen doen. Maar... vergeet niet, dat een Joodse vrouw niet van haar man kon scheiden. De man kon wel van de vrouw scheiden, maar de vrouw niet van de man. Het is dus voor de Joodse vrouw: zonder echtscheiding je man verlaten, bij hem weglopen.

Het zou voor niet-Joodse vrouwen zowel de echtscheiding, als het zonder-echtscheiding-weglopen bij je man kunnen zijn. Zowel het één als het ander moet je niet doen. Enkele regels hierna wordt u duidelijk gemaakt, dat het hier niet gaat over echtscheiding van een niet-Joodse vrouw. Het gaat over het elkaar in de steek laten, terwijl er geen echtscheiding plaats heeft. Zonder echtscheiding verlaat je dus elkaar.

Het volgende vers gaat er van uit, dat het toch kan gebeuren. Dit vers begint immers met: “Is het toch gebeurd...” Paulus gaat er dus ook vanuit, dat het onjuist is om als gehuwden uit elkaar te gaan, terwijl er geen echtscheiding plaats heeft. Hij ziet echter, dat er situaties kunnen zijn, dat je wel, door middel van echtscheiding, uit elkaar moet gaan!

Opmerkelijk is, dat voor de man niet het gewone woord voor echtscheiding (choorizoo of apoluoo) gebruikt wordt, maar ineens een heel ander woord: aphièmi. Let er dus goed op, dat voor de man niet het gewone woord voor echtscheiding gebruikt wordt, maar het woord dat betekent: wegzenden, wegzagen. Het wordt gebruikt tegenover het zomaar weglopen van de vrouw bij de man. Het woord aphièmi moet hier dus betekenen: zonder echtscheiding je vrouw de laan uitsturen. Dit maakt ons duidelijk, dat Paulus het hier dus niet heeft over echtscheiding, maar over het elkaar verlaten, waarbij zowel de man de vrouw in de steek kan laten, als de vrouw de man. Het is dus een uit elkaar gaan zonder echtscheiding.

Een vrouw die op deze manier door haar man is weggezonden en dus niet gescheiden is, kan, als zij godsdienstig is, geen relatie aangaan met een andere man. In het Jodendom heet zo'n vrouw, zoals wij eerder zagen, een “agunah”, dat is een “gebonden” vrouw, een “gevangen” vrouw, een “geketende” vrouw.

In 1 Corinthe 7:39 schrijft Paulus over dezelfde situatie: “Een vrouw is gebonden (deoo, dat is: Ben je vastgebonden aan een man? Ben je de gevangene van je man?) zolang haar man leeft; maar indien haar man is ontslapen, is zij vrij om te trouwen, met wie zij wil, mits in de Here.”

Wij bekijken ook dit vers wat beter. Paulus schrijft: “Een vrouw is gebonden (deoo, dat is: Ben je vastgebonden aan een man? Ben je de gevangene van je man? Dat is dus niet de normale huwelijkse situatie. In een goed huwelijk ben je toch niet “gevangen”? Het is

de situatie, dat je een agunah bent, dat je gescheiden leeft van je man, terwijl je nog met hem getrouwd bent. Let er ook op, dat het hier niet gaat over de man, die geketend is aan de vrouw, maar over de vrouw, die geketend is aan de man!), zolang haar man leeft; maar indien haar man is ontslapen, is zij vrij om te trouwen, met wie zij wil, mits in de Here.”

De vrouw die gescheiden leeft van haar man, maar niet officieel gescheiden is, kan en mag niet met een ander trouwen. Dan zou zij met twee mannen tegelijk getrouwd zijn. Haar man wil blijkbaar niet scheiden, zodat zij niet met een ander kan trouwen. Als deze onwillige man echter overlijdt, is het moment aangebroken, waarop zij kan trouwen.

In 1 Corinthe 7:15 zegt Paulus, dat, als een ongelovige zich laat scheiden van zijn gelovige partner, dat in dat geval de gelovige “niet gebonden” is, dat wil zeggen: “vrij” is. Nu is er sprake van een officiële echtscheiding. Het huwelijk is officieel beëindigd en er mag hertrouwd worden.

Tot slot hebben wij in 1 Corinthe 7:27,28 nog een zeer opmerkelijke uitspraak. Hier lezen wij: “Zijt gij aan een vrouw verbonden? Zoek geen scheiding. Hebt gij geen vrouw meer? Zoek er geen. Maar ook wanneer gij trouwt, dan doet gij daarmee geen kwaad...” De bedoeling van wat de apostel Paulus hier schrijft, komt in de Nieuwe Vertaling niet goed tot zijn recht. Letterlijk staat er: “Zijt gij aan een vrouw verbonden? Zoek geen ontbinding (namelijk van het huwelijk; dat is door echtscheiding). Zijt gij ongebonden van een vrouw (dat is dus niet: “Is je vrouw overleden?” want het gaat in dit gedeelte niet over de dood, maar over echtscheiding. Daarom wordt hetzelfde woord voor echtscheiding opnieuw gebruikt: “Ontbonden”, dat is “ontbonden door echtscheiding”. De vraag is dus: “Ben je gescheiden?”) Zoek geen vrouw. Maar ook als ge trouwt (als gescheidene), dan zondigt ge niet.” Dat is duidelijke taal. Hier zien wij, dat wie na een echtscheiding opnieuw trouwt, hierin niet zondigt! Dit gaat

misschien in tegen uw gedachten over de echtscheiding. Bedenk wel, dat Paulus hier onder de inspiratie van de Heilige Geest schrijft!

Uit 1 Corinthe 7:27,28 blijkt, dat ook het Nieuwe Testament niet zegt: “Nooit scheiden, en doe je het toch: nooit hertrouwen!” God is genadig en schenkt vergeving, ook aan mensen, die door het dal van de echtscheiding zijn gegaan. Vaak vergeten mensen, dat wie gescheiden zijn, meestal door een diep dal gegaan zijn. Zij hebben geworsteld, gestreden en gebeden om hun huwelijk weer in het gareel te krijgen. Zij hebben gepraat en gepraat, gehuild en gehuild. Zij hebben slapeloze nachten gehad. Zij hebben geleden onder zelfverwijt en gingen gebukt onder schuldgevoelens. Hun leven werd gekenmerkt door verdriet. Zij zijn niet “zo maar” gescheiden. Het ging echt niet meer. Moeten de andere gelovigen hen nu nog een trap nageven? Mag dat? Is dat christelijk?

11. HAAT GOD DE ECHTSCHEIDING?

De vraag of God de echtscheiding haat, hoeft voor velen niet gesteld te worden, omdat Maleachi 2:16 (in de Nieuwe Vertaling) duidelijk zegt, dat God de echtscheiding haat. Sommigen zullen misschien zelfs denken, dat ik door het stellen van deze vraag en het antwoord dat wij erop zullen zoeken, zelfs wil proberen de Bijbel naar mijn hand te zetten. Mag ik daarom beginnen nog eens heel duidelijk het volgende te verklaren:

Ik ben overtuigd van de heiligheid, de betrouwbaarheid en de waarheid van de Bijbel als Gods Woord, waaraan wij niets mogen toevoegen en waarvan wij niets mogen afnemen. Dit betekent, dat wij ons te allen tijde zullen moeten buigen voor de boodschap van de Bijbel, waarbij deze boodschap altijd het eerste en het laatste woord in ons leven moet hebben. Wij moeten niet proberen de Bijbel aan te passen aan onze visie, maar wij moeten onze visie aanpassen aan de boodschap van de Bijbel. In ons zoeken naar het antwoord op de vraag, of Maleachi 2:16 ons wil zeggen, dat God de echtscheiding haat, gaat het niet om wat ik voor gedachten heb. Het gaat niet om mijn ideeën. Het gaat om wat de Bijbel zelf ons laat weten.

Ik ben overtuigd van het feit, dat de Bijbel zichzelf niet kan tegenspreken en dat de boodschap van de Bijbel absoluut betrouwbaar is. Wel zie ik, dat mensen soms een eigen mening hebben en dan proberen de boodschap van de Bijbel aan te passen, omdat zij met alle geweld willen, dat zij gelijk zullen krijgen. De Here Jezus vroeg eens aan een wetgeleerde, hoe hij met de Bijbel omging. Hij vroeg: "Hoe leest gij?" (Lucas 10:26) Dat is: "Hoe ga je met de Bijbel om?" Die vraag moeten wij ons ook stellen. Hoe lezen wij de Bijbel? Moet de Bijbel bewijzen dat wij gelijk hebben, of zou de Bijbel iets mogen leren, waarbij wij in onze gedachten gecorrigeerd moeten worden? Philippus vroeg eens aan de

kamerling, die hij de profeet Jesaja hoorde lezen: “Verstaat gij wat gij leest?” En hij zei: “Hoe zou ik dit kunnen, als niet iemand mij de weg wijst?” En hij verzocht Filippus in te stappen en naast hem te komen zitten.” (Handelingen 8:30,31) De man was geen analfabeet. Hij kon goed lezen wat er letterlijk stond. Hij begreep echter, dat wat hij las, op een bijzondere wijze uitgelegd diende te worden en hij kende de uitleg niet. Hij las dus wat er letterlijk stond, maar begreep niet wat er bedoeld werd. Dat kunnen wij soms ook hebben. Wij lezen wat er letterlijk staat en menen zelfs, dat wij het nog begrijpen ook, terwijl wij het niet begrijpen. Zo kan de vraag gesteld worden: “Wat wordt er bedoeld, als er staat, dat God de echtscheiding haat?” Natuurlijk kunnen wij lezen wat er letterlijk staat, maar wordt ook bedoeld, wat wij denken, dat er bedoeld wordt? Anders gezegd: “Als er letterlijk bedoeld wordt, dat God de echtscheiding haat, hoe kan God dit dan zeggen, van de echtscheiding die Hij Zelf ingesteld heeft? Hoe kon Hij de mensen toestaan om iets te doen, dat Hij haat?”

Een zelfde vraag kan gesteld worden, als wij in Maleachi 1:10 lezen, dat God de offers van de Joden niet aanvaardt. Hier staat letterlijk dat God zegt: “In een offer van uw hand schep Ik geen behagen.” Hier kunnen wij een zelfde vraag stellen: als er letterlijk bedoeld wordt, dat God de offers van de Joden niet wilde, hoe kon God Zelf dan de offerdienst instellen en hoe kon er een offer gebracht worden voor de Here Jezus, zoals wij in Lucas 2:22-24 lezen?

Zo ook zegt lezen wij in de profetie van Amos, dat God zegt: “Ik haat, Ik veracht uw feesten, en kan uw samenkomsten niet luchten. Ja, als gij Mij brandoffers brengt, en uw spijsoffers, heb Ik daaraan geen welgevallen, en uw vredeoffer van mestkalveren wil Ik niet aanzien.” (Amos 5:21,22) Hier staat, dat God niet alleen de offers afwijst, maar dat Hij ook de door Hemzelf ingestelde feesten (Pasen, Pinksteren, Loofhutten, enz.) veracht. God heeft ook geen behagen in de samenkomsten die ze voor Hem houden. Betekent

dit, dat wij dan zeker de Bijbelse feesten niet meer moeten vieren en dat wij de Here ook niet meer hoeven te loven en te prijzen en dat wij ook geen kerkdiensten meer moeten houden? Ieder kan toch begrijpen, dat God wat anders bedoelt, dan wat wij hier letterlijk lezen? Ieder kan toch begrijpen, dat wij God geen woorden in de mond mogen leggen, die Hij anders bedoeld heeft? Ieder kan toch begrijpen, dat wij bij zulke teksten ons moeten afvragen, wat God nu precies bedoeld heeft? Dat geldt ook de tekst uit Maleachi 2:16. Het gaat om de vraag, wat God bedoeld heeft met deze woorden.

Ik ben overtuigd van de heiligheid van het huwelijk, waarbij het huwelijk niet bedoeld is om te eindigen met een echtscheiding, maar waarbij het huwelijk bedoeld is als een geschenk van God voor het gehele leven. Het huwelijk is door God ingesteld en waar twee mensen in het huwelijk treden, treden zij toe tot het door God ingestelde verbond, waarbij twee mensen samengevoegd worden tot een bijzondere eenheid. Ik geloof niet, dat mensen onderscheid mogen maken en zeggen, dat het ene getrouwde stel door God is samengevoegd en het andere stel niet. In alle huwelijken voegen mensen zich in de door God gegeven instelling, waardoor van ieder huwelijk gezegd kan worden, dat de mensen door God zijn samengevoegd.

Ik ben overtuigd van de logische consequentie, dat mensen niet lichtvaardig met de afgelegde belofte mogen omgaan en te snel mogen besluiten het huwelijk te laten ontbinden. Ik ben overtuigd, dat de Bijbel ons oproept om het huwelijk heilig te houden en waar mogelijk te proberen iets moois van het huwelijk te maken en niet gemakkelijk tot echtscheiding over te gaan. Overigens ben ik niet van mening, dat velen die gaan scheiden dat erg gemakkelijk doen. Er zullen weleens mensen zijn, die gemakkelijk tot een echtscheiding besloten hebben. De meesten die gaan scheiden, zullen eerst een proces van groot verdriet en strijd gehad hebben. Dit geldt zeker ook voor veel christenen. In dit boek doe ik dus

geen oproep om als er problemen in het huwelijk zijn, maar te gaan scheiden. Ik doe juist een oproep om te proberen de problemen te overwinnen en weer iets moois te maken van het huwelijk.

Ik ben overtuigd, dat God de echtscheiding gegeven heeft, opdat als er problemen in het huwelijk zijn, die niet te overkomen zijn, om de huwelijksband te beëindigen en niet nog tientallen jaren bij elkaar te blijven, en elkaar het leven zuur te maken, elkaar te treiteren en met haatgevoelens te leven. Man en vrouw mogen geen huwelijk hebben, waarin zij maar bij elkaar blijven, doch leven als twee mensen die elkaar haten of minstens een hekel aan elkaar hebben. Als gevolg van de zonde in ons leven, waardoor wij ziek kunnen worden, tegenslagen en tegenspoed moeten verwerken, kunnen er ook problemen in een huwelijk komen, waardoor men niet meer met elkaar verder kan. De Bijbel noemt als oorzaak: de hardheid van ons hart (Mattheüs 19:8). Hiermee bedoelt de Bijbel niet, dat mensen die gaan scheiden een harder hart hebben dan anderen, maar dat de zonde ergens in hun leven de oorzaak is geworden van het feit, dat zij niet meer met elkaar verder kunnen. Deze zonde kan zijn, dat de man zijn vrouw slaat, of dat de vrouw haar man minacht, omdat de man zijn vrouw bedriegt, of dat de vrouw geen liefde meer voor haar man kan opbrengen, enz. Natuurlijk moeten zij proberen hun leven te veranderen. De ene keer lukt dat en kunnen zij bij elkaar blijven, de andere keer lukt dat niet en kunnen zij beter uit elkaar gaan. Daarom heeft God de mogelijkheid tot echtscheiding ingesteld. De mogelijkheid tot echtscheiding die God gegeven heeft is een teken van Gods medelijden met de mens in nood.

Gods Woord laat ons in Deuteronomium 24:1-4 zien, dat God Zelf Degene is geweest, die de echtscheiding ingesteld heeft. Terwijl de Bijbel duidelijk laat zien, dat het huwelijk niet door mensen bedacht is, maar door God is ingesteld - Hij heeft de mensen samengevoegd - laat de Bijbel ook zien, dat God Degene is, Die de

mens een ontsnappingsmogelijkheid uit een ongelukkig huwelijk gegeven heeft: de echtscheiding. Hoe valt dit nu te rijmen met de uitspraak in Maleachi 2:16, dat God de echtscheiding haat?

Nooit teksten uit hun verband rukken!

Iedereen weet, dat je nooit teksten uit hun verband mag rukken, omdat het verband waarin een tekst staat vaak duidelijk maakt, wat er in de tekst bedoeld wordt. Vreemd is het om te moeten constateren, dat bijna alle christenen Maleachi 2:16 uit zijn verband rukken. Hierdoor vragen deze christenen niet meer eerlijk aan God, wat Hij met deze woorden bedoelt, maar pakken zij deze woorden om daarmee anderen om de oren te slaan en hun eigen gelijk nog eens bevestigd te zien.

Maleachi 2:16 staat in het gedeelte van vers 10-17. Als wij letten op het verband van dit gedeelte, zien wij heel opmerkelijke feiten en worden ons vanzelf belangrijke zaken duidelijk.

Het hele gedeelte

“Hebben wij niet allen één Vader? Heeft niet één God ons geschapen? Waarom zijn wij dan trouweloos tegenover elkander en ontheiligen het verbond onzer vadersen? Juda is trouweloos geweest en een gruweldaad is bedreven in Israël en in Jeruzalem, want Juda heeft het heilige des HEREN, dat Hij liefheeft, ontheiligd, en heeft de dochter van een vreemde god getrouwd. De HERE roeie de man uit, die zulks doet, wie hij ook zij, uit de tenten van Jakob, ook al brengt hij offer aan de HERE der heerscharen. In de tweede plaats doet gij dit: gij bedekt met tranen het altaar des HEREN, onder geweën en gezucht, omdat Hij Zich niet meer tot het offer wendt, noch het uit uw hand aanneemt als Hem welgevallig. En dan zegt gij: waarom? Omdat de HERE getuige geweest is tussen u en de vrouw uwer jeugd, aan wie gij ontrouw geworden zijt, terwijl zij toch uw gezellin en uw wettige vrouw is. Niet een doet zo, die voldoende geest bezit, want wat zoekt die ene? Het zaad Gods. Weest dan op uw hoede voor uw

hartstocht, en dat men niet ontrouw worde aan de vrouw zijner jeugd. Want Ik haat de echtscheiding, zegt de HERE, de God van Israël, en dat men zijn gewaad met geweldpleging overdekt, zegt de HERE der heerscharen. Daarom, weest op uw hoede voor uw hartstocht en weest niet ontrouw. Gij vermoeit de HERE met uw woorden. En dan zegt gij: waarmee vermoeien wij Hem? Doordat gij zegt: ieder die kwaad doet, is goed in de ogen des HEREN en aan hen heeft Hij een welgevallen; waar is anders de God van het recht?” (Maleachi 2:10-17)

In de eerste plaats moeten wij letten op de tijd waarin Maleachi leefde. Het feit, dat zijn boek aan het eind van ons Oude Testament staat, wekt de indruk, dat hij de laatste van de profeten was en dat alles wat daarvoor in de Bijbel staat ver voor hem plaats had. Niets is minder waar. De volgorde van de Bijbelboeken in onze Bijbel is niet chronologisch (volgens de tijd). Terwijl in onze christelijke vertalingen Maleachi het laatste Bijbelboek van het Oude Testament is, is dat niet het geval in de oorspronkelijke Hebreeuwse Bijbel.

De tijd waarin Maleachi leefde

Maleachi leefde in de tijd van Ezra en Nehemia, toen de Joden uit Perzië naar het eigen land teruggekeerd waren en nog steeds onderdanen van de koning van Perzië waren. Namens de Perzische koning was er een landvoogd over hen aangesteld, zoals ook Maleachi 1:8 ons laat weten.

Dat betekent, dat Maleachi ons meeneemt naar de tijd, waarin Gods knechten Ezra en Nehemia de mensen het Goddelijke bevel gaven, dat als zij getrouwd waren met heidense vrouwen, zij van deze vrouwen moesten scheiden. Weer stellen wij een belangrijke vraag: als de twee mannen Gods, Ezra en Nehemia, in de tijd direct na de ballingschap opriepen om tot echtscheiding over te gaan van hun heidense vrouwen, hoe kon dan een andere man Gods, Maleachi, uitroepen, dat God de echtscheiding haat? Ieder

weldenkend mens begrijpt, dat hier een conflict zit en dat het zo niet kan zijn. Wat was er dan aan de hand?

De Joden zijn in ballingschap gevoerd. Getrouwden zijn als man en vrouw in ballingschap gegaan, anderen zijn als jongeren meegegaan met hun ouders. In het land van de ballingschap zijn de jonge mannen eerst nog, zoals dit een Bijbels voorschrift was, met Joodse vrouwen getrouwd. Hun vaders waren al met Joodse vrouwen getrouwd. Op dit moment was er nog geen enkel probleem.

Joodse mannen merkten op een gegeven ogenblik, dat ze geen invloed hadden op de Perzische overheid, omdat ze gewoon behoorden tot het onderworpen volk, terwijl de heidenen door de Perzische overheid bevoorrecht waren. Het gevolg was, dat de Joodse mannen er een tweede vrouw bij namen: een heidense vrouw, zodat ze nu bij de overheid meetelden en meer invloed hadden. Ze waren nu ook belangrijk en voornaam in de ogen van de heidense overheid.

De boeken Ezra en Nehemia vertellen ons hoe de situatie in Juda was, toen de ballingen teruggekeerd waren. Het was de tijd van invloedrijken uit de heidense klasse. We horen van belangrijke mannen als Sanballat, Tobia en Gesem en van hun invloed op het leven in Juda. Door gemengde huwelijken met heidense vrouwen wist een aantal Joden in de gunst te komen van invloedrijke heidenen, die de macht in handen hadden.

Twee vrouwen

Het huwen met een tweede vrouw betekende een belangrijk conflict in de huwelijken. Hun eerste vrouwen, de Joodse, waren vaak al wat ouder, terwijl de nieuwe vrouwen, de heidense, juist jonger waren en daardoor al snel meer geliefd bij hun echtgenotes. De Joodse (oudere) echtgenoten werden dus achtergesteld bij de (jongere) heidense vrouwen. De Joodse vrouwen werden vroeger of later gedegradeerd tot zoiets als huishoudsters, terwijl de jonge

heidense vrouwen de minnaressen werden. Dit moet deze Joodse vrouwen veel verdriet gedaan hebben.

Maleachi laat duidelijk blijken, dat het om twee groepen vrouwen gaat. Het gaat om “de vrouw uwer jeugd, aan wie gij ontrouw geworden zijt, terwijl zij toch uw gezellin en uw wettige vrouw is” zo zegt Maleachi 2:14, dat is dus de Joodse vrouw met wie de Joodse man op jonge leeftijd getrouwd is. En het gaat om het feit, dat de Joodse man vervolgens met “de dochter van een vreemde god getrouwd is” (Maleachi 2:11), dat is dus een heidense vrouw, die de afgoden dient. Het is precies hetzelfde als wat wij bij Ezra en Nehemia lezen (zie Ezra 9:2; 10:2,3,19; Nehemia 9:2; zie ook 13:23-28).

Deze heidense vrouwen brachten hun eigen afgoderij mee in de gezinnen, waardoor de gezinnen verdeeld werden en de mannen al snel meededen met de afgoderij van hun heidense vrouwen. Het gevolg was, dat de Joodse vrouwen naar de juist herbouwde tempel gingen en daar hun tranen de vrije loop lieten bij het altaar in de voorhof (Maleachi 2:13).

De profeet Maleachi verwijt de Joodse mannen, dat zij trouweloos geweest zijn en een gruweldaad bedreven hebben in Israël (Maleachi 2:11). De Joodse mannen hebben “de dochter van een vreemde god getrouwd”, dat wil zeggen: de Joodse mannen hebben vrouwen getrouwd, die de afgoden dienen. Zij hebben het heilige van God vermengd met het onheilige van de afgoderij. Er zijn kinderen geboren van Joodse vaders en heidense moeders. Deze kinderen horen niet bij het volk van God en mogen niet te midden van het heilige volk blijven wonen, zoals ook Ezra en Nehemia gezegd hadden.

De Here God is vertoornd op de mannen die dit gedaan hebben, zo blijkt uit Maleachi 2:12. God zal deze mannen wegdoen uit Zijn heiligdom. Als deze mannen dan toch hun offers in de tempel brengen, zal de Here hun offers niet aanvaarden. God heeft de

offerdienst niet geschrapd, zoals christenen soms menen. God aanvaardt echter de offers van deze mannen niet. Als je op zo'n verschrikkelijke wijze Gods wet met voeten treedt, moet je niet even later een offer brengen, alsof je zo'n trouwe dienaar van de Allerhoogste bent. In dat geval zal God je offer niet aanvaarden, is de boodschap van Maleachi.

Terwijl veel christenen menen, dat het in Maleachi gaat om een veroordeling door God van de echtscheiding in het algemeen, waardoor de echtscheiding dan toch als een zonde gezien zou moeten worden, gaat het in Maleachi om iets heel anders: om de huwelijken van Joodse mannen met heidense vrouwen, dat is eigenlijk geestelijk overspel. Dát wordt door God als een zonde bestempeld en dat wordt door Hem sterk veroordeeld! Maleachi wijst in vers 10 erop, dat al deze Joodse mannen dezelfde vader hebben. De mensen met wie God Zijn verbond gesloten heeft zijn één volk en daar horen geen heidense vrouwen, die de afgoden dienen, bij. Deze vrouwen ontwijden het heilige verbond. De Joodse vrouwen, die behoorden bij het verbond van God, worden aan de kant gezet en heidense vrouwen, die buiten dit verbond stonden, worden door de Joodse mannen met veel verve binnen gehaald. Dat is hun zonde!

De tekst van Maleachi 2:16

Nu komen wij bij de opmerkelijke woorden uit Maleachi 2:16: "Want Ik haat de echtscheiding, zegt de HERE, de God van Israël, en dat men zijn gewaad met geweldpleging overdekt, zegt de HERE der heerscharen. Daarom, weest op uw hoede voor uw hartstocht en weest niet ontrouw." Als wij deze tekst nemen zoals hij in onze vertaling staat, zou het betekenen, dat God aan de ene kant door middel van Ezra tegen het volk zegt, dat zij hun heidense vrouwen moeten wegzenden, terwijl God dan door middel van Maleachi zou zeggen, dat Hij dit zou haten. Het zou betekenen, dat God Zijn eigen opdracht zou haten. Dat kan niet. Wij moeten ons afvragen, wat hier bedoeld wordt.

Verschillende vertalingen

In de Staten Vertaling lezen wij: “Want de HEERE, de God Israëls, zegt, dat Hij het verlaten haat, alhoewel hij den wrevel bedekt met Zijn kleet, zegt de HEERE der heirscharen; daarom wacht u met uw geest, dat gij niet trouwelooslijk handelt.” Zowel in de Nieuwe Vertaling als in de Statenvertaling wordt gezegd, dat God degene is, die haat. Opmerkelijk is, dat de vertalers ervoor gekozen hebben om het eerste “hij” te laten slaan op God en het tweede “hij” te laten slaan op de man. Hierin maken zij een keuze, die door hun eigen idee ingegeven is. Er is geen Bijbelse grond om dit te doen. Terwijl de Statenvertaling bijna altijd (dus niet altijd, maar bijna altijd) een letterlijk correcte vertaling geeft, is dat hier niet het geval.

Als wij Maleachi 2:16 letterlijk en woordelijk vertalen, krijgen wij de volgende woorden: “Inderdaad - hij haat - wegzenden - hij zegt - de HERE - God van - Israël - en hij bedekt - geweld - over - zijn kleding - hij zegt - de HERE van - heerscharen - bewaak jezelf - in de geest van je - en niet - je geloof verbreken.” Tussen de streepjes staat telkens de vertaling van één Hebreeuws woord. U ziet, dat één Hebreeuws woord vaak door meerdere Nederlandse woorden vertaald moet worden. Letterlijk vertalen blijkt dus heel moeilijk te zijn. Ook zitten wij met de vraag, wie er met “hij” bedoeld wordt. Is deze “hij” steeds de mens, is het steeds God of is het de ene keer God en de andere keer de mens? Wij zijn gewend, dat onze vertalers een keus voor ons gemaakt hebben en dat zij in de hele Bijbel, als zij meenden dat het over God ging met een hoofdletter Hij schreven en als het over mensen dingen dit met een kleine letter deden. In Maleachi 2:16 moeten wij dus ook zelf uitmaken, wat met een hoofdletter en wat met een kleine letter geschreven dient te worden. Onze vertalers hebben een keus gemaakt. Het is echter de vraag, of zij een goede keus gemaakt hebben. Ook blijkt, dat er al direct aan het begin van de tekst een groot verschil is tussen het persoonlijk voornaamwoord in het Hebreeuws en in

onze vertaling. In het Hebreeuws gaat het over hij, terwijl het in onze vertaling gaat over ik. Dat betekent, dat het in het Hebreeuws gaat over hij die haat en zijn vrouw wegzendt en zijn kleding bedekt met geweld. Dit kan nooit op God toegepast worden! God bedekt Zijn kleding niet met geweld en Hij zendt ook niemand weg. Het gaat hier over de man, die zijn vrouw haat en haar wegzendt en tevens zijn kleding bedekt met geweld. Het gaat dus niet over een “gewone” echtscheiding! Het gaat niet over alle echtscheidingen. Het gaat hier over bijzondere echtscheidingen. Dat moet ons duidelijk zijn. Er kan immers niet van elke echtscheiding gezegd worden, dat de man zijn vrouw haat en dat de echtscheiding met geweld gepaard gegaan is. Natuurlijk zijn er mannen die als zij gaan scheiden hun vrouwen haten. Maar er zijn ook vrouwen die hun mannen haten. In Maleachi 2:16 gaat het echter niet over vrouwen die hun mannen haten, maar alleen over mannen die hun vrouwen haten. Dat mogen wij niet over het hoofd zien! Maleachi 2:16 kan daarom niet zomaar toegepast worden op iedere echtscheidingssituatie.

Als de Nieuwe Vertaling God laat zeggen: “Ik haat...” dan is dat geen goede vertaling. Het gaat in deze tekst niet over God, die haat. Het gaat over een man, die haat. Het Hebreeuws zegt: “Hij haat...” Als wij deze tekst letterlijk vertalen in goed Nederlands, wordt het: “Inderdaad, wie met haat (zijn vrouw) wegzendt, zo zegt de HERE de God van Israël, die bedekt zijn kleding met geweld, zegt de HERE der heerscharen. Bewaak (daarom) je geest en verbreek je geloof niet.” Uit deze vertaling blijkt duidelijk, dat het in de hier beschreven echtscheiding van de Israëlieten, dus in de tijd van Maleachi, ging om een zaak van het geloof die zij verbraken. Zij verbraken de band van het geloof door te scheiden van gelovige Joodse vrouwen en te trouwen met heidense vrouwen die de afgoden dienden. Zij ruilden de oudere Joodse vrouwen in tegen jongere heidense vrouwen. Zij deden precies de zonde die later zo streng door de Here Jezus veroordeeld zou worden (Mattheüs 19:9).

Luther vertaalt ook letterlijk en correct: “Maar wie haar haat en verstoot, spreekt de Heer, Israëls God, die bedekt met geweldenarij zijn gewaad, spreekt de Heer Zebaôth; derhalve wacht u in uwen geest en versmaadt haar niet.” Hier wordt niet gezegd, dat God degene is die haat, maar dat de man die zijn vrouw weggezonden heeft, degene is die haat. Het is geen goede vertaling als er, zoals in de Nieuwe Vertaling, vertaald wordt, dat God zegt: “IK haat het wegzenden.” Een goede vertaling is: “Hij (de man) haat en zendt weg.”

De Septuagint helpt ons

Er is nog een zeer belangrijk hulpmiddel bij het beantwoorden van de vraag welke vertaling correct is. Het Nieuwe Testament is niet in het Hebreeuws geschreven, maar in het Grieks. Als de schrijvers van het Nieuwe Testament uit het Oude Testament citeerden, deden zij dit heel vaak uit de vertaling, die de Septuagint genoemd wordt. De vertalers van de Septuagint waren geleerden die de Hebreeuwse Bijbel (wat wij het Oude Testament noemen) in het Grieks vertaalden, omdat veel Joden niet meer wisten wat er in het Hebreeuws bedoeld werd. Het feit, dat de schrijvers van het Nieuwe Testament juist veel uit deze Septuagint overnamen, bewijst de waarde en de betrouwbaarheid van deze vertaling! Hierdoor bewijst de Bijbel Zelf de betrouwbaarheid van de Septuagint.

Als wij in de Septuagint kijken hoe daar “hij” is weergegeven, blijkt, dat in deze tekst ook bij het eerste “hij” niet aan God gedacht is, maar aan de mens. Kortweg staat hier: “Maar hij hatende wegzendt, (zo) zegt de HERE de God van Israël, en omhullende goddeloosheid in gedachten van u, zegt de HERE de Almachtige, en waak (of: houd de wacht) over je geest en verlaat niet.” Hoe vertaal je deze woorden in fatsoenlijk Nederlands? Als wij dat doen, zegt dit vers het volgende: “Als je je vrouw wegzendt, terwijl je haar haat, zo zegt de HERE, de God van Israël, dan zullen je gedachten in goddeloosheid gehuld worden, zegt de HERE, de

Almachtige. Daarom moet je over je geest waken en hem/het niet vergeten.” Nu blijkt duidelijk, dat het niet gaat over een “normale” echtscheiding, maar over een man, die in haat zijn vrouw wegzendt. Maleachi 2:16 spreekt niet tegen wat God in Deuteronomium 24:1-4 gezegd had, namelijk, dat je het huwelijk mocht beëindigen als er onoplosbare problemen waren. Het gaat hier over een heel bijzondere situatie. Maleachi zegt niet, dat God nu ineens de echtscheiding verbiedt of haat. Hij zegt, dat als je uit elkaar gaat, dit niet met haat gepaard mag gaan. Hoe moeilijk het ook is om zonder haatgevoelens tot echtscheiding te komen, het moet zonder haat geschieden en je mag je geen geweld tegen je vrouw gebruiken en je mag zeker niet je gelovige vrouw inruilen voor een ongelovige vrouw. Dat is het wat Maleachi ons hier zegt.

Samenvatting van de vertalingen

Maleachi 2:16 wordt op verschillende manieren vertaald. Wij zagen reeds het verschil tussen onze eigen woordelijke vertaling, de Nieuwe Vertaling, de Statenvertaling, de vertaling van Luther en die van de Septuagint.

Wij vatten deze vertalingen samen:

De Nieuwe Vertaling: “Want Ik haat de echtscheiding, zegt de HERE, de God van Israël, en dat men zijn gewaad met geweldpleging overdekt, zegt de HERE der heerscharen. Daarom, weest op uw hoede voor uw hartstocht en weest niet ontrouw.”

De Statenvertaling: “Want de HEERE, de God Israëls, zegt, dat Hij het verlaten haat, alhoewel hij den wrevel bedekt met Zijn kleed, zegt de HEERE der heirscharen; daarom wacht u met uw geest, dat gij niet trouwelooslijk handelt.”

De letterlijke en woordelijk vertaling in goed Nederlands: “Inderdaad, wie met haat (zijn vrouw) wegzendt, zo zegt de HERE de God van Israël, die bedekt zijn kleding met geweld, zegt de HERE der heerscharen. Bewaak (daarom) je geest en verbreek je

geloof niet.”

Luther vertaalt: “Maar wie haar haat en verstoot, spreekt de Heer, Israëls God, die bedekt met geweldenarij zijn gewaad, spreekt de Heer Zebaôth; derhalve wacht u in uwen geest en versmaadt haar niet.”

De Septuagint vertaalt: “Maar hij hatende wegzendt, (zo) zegt de HERE de God van Israël, en omhullende goddeloosheid in gedachten van u, zegt de HERE de Almachtige, en waak (of: houd de wacht) over je geest en verlaat niet.”

Wat opvalt is, dat wij zowel in de letterlijke vertaling, als bij Luther en in de Septuagint horen, dat het niet God is van Wie de haat uitgaat, maar dat de man die met een Joodse en een heidense vrouw getrouwd is en zijn Joodse vrouw wegzendt, degene is bij wie de haat gevonden wordt.

De rabbijnen vertalen op twee manieren

De woorden van Maleachi 2:16 zijn moeilijk te vertalen, zo bleek uit onze letterlijke en woordelijke vertaling. De rabbijnen menen, dat de tekst op twee manieren uitgelegd kan worden. In beide gevallen gaat het om het feit, dat de Joodse mannen hun Joodse vrouwen niet meer liefhebben, terwijl de heidense vrouwen de grote liefde in hun leven geworden zijn. Liefde voor de eerste vrouwen, de Joodse vrouwen, is omgeslagen in haat en de Joodse vrouwen, die nu op de tweede plaats in het gezin staan, hebben een vreselijk leven.

Volgens de eerste rabbijnse uitleg roept de Here God de Joodse mannen, die nu met twee vrouwen leven, op om dan maar van hun Joodse vrouwen te scheiden. Volgens de tweede rabbijnse uitleg roept de Here God de Joodse mannen die van hun Joodse vrouwen gescheiden zijn en met hun heidense vrouwen verder leefden, op om tot inkeer te komen.

Wij zullen beide gedachten hierna toelichten.

De eerste rabbijnse uitleg

Rabbi Shmuel Yerushalmi in Me'am Lo'ez meent, dat God de Joodse mannen oproept om de consequentie van hun verkeerde levenswijze te aanvaarden en hun Joodse vrouwen niet langer te kwellen en daarom maar van de Joodse vrouwen te scheiden. Hij vertaalt als volgt: "Als je haar haat, zend haar dan weg, zegt de HERE, de God van Israël, dat is beter dan dat je je kleding met geweld (of: verraad) bedekt, zegt de HERE der heerscharen. Zet daarom een wacht voor je geest en handel niet onbetrouwbaar (of: pleeg geen verraad)." Deze vertaling wil zeggen: als je een heidense vrouw genomen hebt en je eerste vrouw achterstelt en geen liefde meer voor haar hebt, ga dan maar scheiden. Dat is beter dan dat je met twee vrouwen leeft en je eerste vrouwen doorlopend laat lijden, omdat je haar niet meer liefhebt. Duidelijk blijkt, dat de echtscheiding hier gezien wordt als een noodoplossing om de gekwelde Joodse vrouwen te bevrijden uit hun ellendige situatie.

Deze uitleg zegt: als je niet langer een rein kleed over je vrouw gespreid kunt hebben, kun je beter van haar scheiden in plaats van haar de rest van haar leven te laten lijden en haar te laten zien, hoe je niet van haar, maar wel van die heidense vouw houdt. Neem dan je kleed maar van haar weg, want als je je vrouw haat, bedek je haar met geweld. Trouwen wordt zowel hier als in het boek Ruth "je kleed over een vrouw uitspreiden" genoemd (Ruth 3:9, zie ook Ezechiël 16:8).

Betekent dit God hier een algemene oproep doet aan de Joodse mannen om te gaan scheiden van hun Joodse vrouwen? In geen geval. U moet dit zien als een aanvulling op wat wij bij Ezra zagen. Ezra was boos, omdat een aantal Joodse mannen met heidense vrouwen getrouwd was. Hij riep hen op om van hun heidense vrouwen te scheiden. Maleachi gaat nu verder en wijst op de consequenties als zij dit niet zouden doen. Als de mannen zowel met hun Joodse als met hun heidense vrouwen getrouwd blijven, doen zij hun Joodse vrouwen veel verdriet, vrouwen die als

gelovigen met hun leed bij God komen, zoals Maleachi zegt. Verder zal God deze mannen afwijzen, zodat zij niet meer naar Zijn tempel hoeven te komen, omdat God toch niet naar hen zal luisteren. En nu komt een laatste appèl dat God op deze mannen doet. Als zij niet van hun heidense vrouwen willen scheiden en gewoon met hun leven willen verder gaan, roept God hen op om in dat geval zich los te maken van hun Joodse vrouwen. Als ze zich haatdragend opstellen tegen hun Joodse vrouwen, laten zij dan a.u.b. een eind maken aan de huwelijksrelatie met deze vrouwen, die in feite een kwelling voor deze vrouwen is.

De tweede rabbijnse uitleg

Rabbi Dr. A. Cohen in *The Soncino Books of the Bible* wijst er ook op, dat er Joodse mannen waren, die geen zin hadden in twee vrouwen in hun huis en daarom de Joodse vrouwen weggezonden hadden en met de heidense vrouwen verder leefden. Hij lijkt tegemoet te komen aan de gangbare vertalingen, die zeggen, dat God Degene is die haat. Hij vertaalt: “Ik haat, dat jullie haar weggezonden hebben, zegt de HERE, de God van Israël, en (Ik haat) hem, die zijn kleed met geweld bedekt, zegt de Here der heerscharen. Zie daarom toe op je geest, dat je geen verraad pleegt.” Deze vertaling lijkt erg veel op de Nieuwe Vertaling, maar hij bedoelt niet, dat God de echtscheiding in het algemeen zou haten. Hij bedoelt te zeggen, dat God vertoornd is op de Joodse mannen, die hun Joodse vrouwen weggezonden hebben en hun leven verder delen met heidense vrouwen, die de afgoden dienen.

Rabbi Cohen wijst erop, dat in Maleachi 2:15 gezegd wordt, dat wat deze Joodse mannen gedaan hebben, ongekend is. Niemand doet zoiets, zegt Maleachi. “Niet één doet zo, die voldoende geest bezit.” Maleachi bedoelt, dat niemand die recht voor God staat, zoiets doet. Dit is ongekend en ongehoord voor kinderen Gods. Als vervolgens de waarschuwing klinkt: “Weest dan op uw hoede voor uw hartstocht, en dat men niet ontrouw worde aan de vrouw zijner jeugd,” wil Maleachi hiermee zeggen, dat je ten val komt in

je geestelijk leven, als je als heilige met een onheilige in het huwelijk treedt. Een gelovige mag niet trouwen met een ongelovige, leert de Bijbel (zie ook 2 Corinthe 6:14).

Wij juichen een echtscheiding niet toe!

Een echtscheiding is afschuwelijk. Zelfs als hij iemand die in het huwelijk een gevangene is, bevrijdt, is het feit van de echtscheiding nog altijd afschuwelijk. Het drukt een stempel op je leven en is een diepe kras, een diepe wond in je ziel. Zo zal geen gescheidene zeggen: “Hiep, hiep, hoera, ik ben gescheiden...” Zoals een gescheidene zelf ook zal zeggen, dat het vreselijk is wat hij of zij in de echtscheiding heeft meegemaakt, zo mogen wij ook rustig aannemen, dat God de echtscheiding van Zijn kinderen vreselijk vindt. Hij heeft de echtscheiding gegeven, opdat mensen uit onoplosbare situaties toch nog een beetje leven zouden hebben. Natuurlijk is God niet blij als mensen gaan scheiden, ook al heeft Hij Zelf de mogelijkheid tot echtscheiding ingesteld.

Wij zullen daarom altijd heel voorzichtig moeten zijn en mensen niet gemakkelijk moeten adviseren om te gaan scheiden. Een echtscheiding komt pas in beeld, als het huwelijk werkelijk en definitief verbroken is. Anders gezegd: als mensen in hun omgaan met elkaar (wat heilig, liefdevol en zorgzaam moest zijn) hun belofte al verbroken hebben (doorlopend ruzies, haat, walging, pijn en verdriet) en getoond hebben dat één van beiden of misschien allebei gedreven worden door de hardheid van hun hart, dan staat God toe, dat zij hun huwelijksverbond verbreken. De Talmoed zegt, dat God dan Degene is, Die huilt, omdat twee van Zijn kinderen niet met elkaar verder konden. Dan heeft God verdriet. Dan vloeien er tranen in de hemel. Dan is Gods blijdschap even weg. Ja, God haat het, als bij de mens in de huwelijksrelatie de liefde vervangen is door de haat.

Vergeet nooit wat God bedoelde

Wij zullen ons echter terdege moeten realiseren, wat deze tekst

echt bedoelt. Dan kun je inderdaad de Nieuwe Vertaling gebruiken: “God haat de echtscheiding.” Maar... welke echtscheiding haat God? Duidelijk blijkt, dat God deze echtscheiding haat: als een man zijn gelovige vrouw inruilt voor een ongelovige vrouw. Dit haat God. Dat is precies hetzelfde als wat de Here Jezus zei: “Wie zijn vrouw wegzendt om een ander te kunnen trouwen, dus wie van zijn vrouw gaat scheiden omdat hij gewoon weer eens een ander wil, of op een ander verliefd is, die pleegt overspel.” (Mattheüs 19:9) Er staat nergens in de Bijbel dat God in het algemeen de echtscheiding haat van mensen, die door problemen niet meer met elkaar verder kunnen. Wij mogen God geen woorden in de mond leggen, die ons goed uitkomen, maar die Hij Zelf nooit zo gezegd of bedoeld heeft. Wij moeten de woorden van Maleachi 2:16 in hun juiste verband lezen. Zoals God niet wilde zeggen, dat Hij alle Bijbelse offers en feesten afwees, zo wilde God ook niet zeggen, dat Hij alle echtscheidingen haatte. Dat heeft God niet bedoeld en dat moeten wij er dan ook niet van maken.

12. ENKELE VRAGEN BEANTWOORD

Het is begrijpelijk dat sommigen na dit alles gelezen te hebben toch nog bepaalde vragen hebben. Voor zover wij dit soort vragen kennen, willen wij proberen deze te beantwoorden.

Iemand zal zeggen: “Ja, maar in het Nieuwe Testament worden de gelovigen allen ‘priesters’ genoemd en priesters mochten niet met een gescheiden vrouw trouwen, dan mogen wij dat toch ook niet?” Op het eerste gezicht lijkt dit een steekhoudend argument. Zo lijkt het! Er is echter een duidelijk antwoord op deze vraag.

Als de gelovigen in het Nieuwe Testament vergeleken worden met de priesters van het Oude Testament is dat slechts op enkele aspecten. Het gaat dan om het feit, dat gelovigen nu bepaalde priesterlijke taken voor hun rekening moeten nemen. Zij moeten nu aan anderen van de grote daden Gods spreken. Zij moeten God loven en prijzen. En zij moeten gebeden opzenden. Zij hoeven echter geen slachtoffers te brengen. Zij hoeven niet in speciale priestergewaden rond te lopen. Zij hoeven niet blootsvoets hun werk te verrichten. Zo zijn er een heleboel zaken die de priesters van het Oude Testament wel moesten, maar die wij niet hoeven te doen. Je kunt dus het priesterschap van het Oude Testament niet op alle terreinen doortrekken naar de gelovigen van het Nieuwe Testament, want dan wijk je af van de Bijbelse bedoeling.

Wij mogen ook niet vergeten, dat de priesters niet alleen niet mochten trouwen met een gescheiden vrouw, maar dat zij ook niet mochten trouwen met een weduwe. Een gescheiden vrouw stond voor de priesters op één lijn met een weduwe. Op een weduwe hebben wij toch ook niets aan te merken? Wie dus het voorbeeld van het priesterschap aanhaalt, moet zich realiseren, dat dit argument juist vóór de gescheiden vrouw is en niet tegen haar.

Tenslotte moet u ook niet vergeten, dat priesters zelf wel mochten

scheiden. Zij mochten alleen met een maagd trouwen. Zij mochten geen weduwe of gescheiden vrouw trouwen. Zij mochten echter zelf wel scheiden. Na die echtscheiding behoeften zij de heilige dienst van God niet te verlaten. Na zo'n echtscheiding waren zij geen tweederangs priesters. Zij stonden na hun echtscheiding op dezelfde hoge en heilige plaats als daarvoor. Zij mochten na hun echtscheiding ook hertrouwen! Dit moeten wij beslist niet uit het oog verliezen! En zij bleven ook dan in de heilige dienst van God, werkzaam voor het aangezicht des Heren!

Een andere vraag zal zijn hoe het dan zit met de instructies die de apostel Paulus gegeven heeft voor de ouderlingen. Wij lezen hierover in 1 Timotheüs 3:1-7. Het gaat dan speciaal om de uitspraak, dat een ouderling de man moet zijn van één vrouw.

Deze vraag komt voort uit de algemeen verbreide gedachten onder de christenen, dat als je eenmaal getrouwd bent, je voor God getrouwd blijft, ook na een eventuele echtscheiding. De gedachte dat je na een echtscheiding voor God getrouwd blijft komt nergens in de Bijbel voor. De christenen hebben die gedachte zelf verzonnen. Zij vertellen hem met het grootste gemak alsof het de grootste waarheid is. Het is echter een absolute onwaarheid!

Als hier gesproken wordt over het feit dat een ouderling de man moet zijn van één vrouw, gaat het er in de eerste plaats niet om te zeggen, dat de man met alle geweld getrouwd moet zijn. In de tweede plaats gaat het er niet om dat de man niet gescheiden en eventueel hertrouwd mag zijn. Het gaat er om dat hij niet meerdere vrouwen mag hebben, zoals dat vroeger nogal eens voorkwam. Hij mag niet met meerdere vrouwen tegelijk getrouwd zijn. Dat is de betekenis van dit vers.

Tenslotte staat er in dit gedeelte dat een ouderling “onbesproken” moet zijn en dat hij gunstig bekend moet zijn bij de buitenstaanden. Ook deze uitspraak passen mensen graag toe op een gescheidene. Het gaat hier echter niet over echtscheiding. De

man moet onbesproken zijn wil zeggen, dat hij geen leven mag hebben dat in strijd is met de voorwaarden die Paulus noemt. Hij moet nuchter en bezadigd zijn, beschaafd en gastvrij. Hij moet bekwaam zijn om te onderwijzen en niet aan de wijn verslaafd, niet opvliegend maar gastvrij. De ouderling mag niet strijdlustig of geldzuchtig zijn. Hij moet een goed bestuurder van zijn eigen huis zijn. Hij moet met waardigheid zijn eigen kinderen onder tucht houden.

In de Bijbel is een gescheidene en eventueel hertrouwde beslist niet “een besproken mens”.

Wie de voorwaarden voor het ouderlingschap in de Bijbel leest, kan zich afvragen welke ouderling aan deze voorwaarden voldoet. Hoeveel ouderlingen kent u die echt aan de Bijbelse norm beantwoorden? Nu lijkt het erop, alsof men een rookgordijn probeert te leggen. Mensen lijken zoveel aandacht voor gescheidenen te vragen dat hun eigen falen niet meer ontdekt wordt.

Wij moeten eerlijk zijn. De Bijbel stelt heel hoge eisen aan het ouderlingschap. Bijna niemand kan aan deze eisen voldoen. Nu moeten wij geen nieuwe eisen gaan toevoegen door te zeggen, dat een ouderling ook niet gescheiden en eventueel hertrouwd mag zijn.

Natuurlijk als een man er een overspelige levenswijze op na houdt en als gevolg daarvan gescheiden is, is hij ongeschikt om ouderling te zijn. Hij is dan niet ongeschikt omdat hij gescheiden is, maar omdat hij er een onheilige levenswandel op na houdt.

Er wordt soms gezegd dat ouderlingen een voorbeeldfunctie hebben. Dat is volkomen waar. Er wordt soms gezegd dat ouderlingen geestelijke mensen moeten zijn. Ook dat is waar. Het is echter een leugen als men zegt dat een gescheidene - alleen omdat hij gescheiden is - geen geestelijk mens is en geen voorbeeld voor de gemeente kan zijn. De andere ouderlingen hebben ook

allemaal dingen in hun leven waarin zij geen voorbeeld zijn. Toch proberen zij ook andere aspecten uit hun leven te tonen waarin zij wel een voorbeeld zijn. Wij moeten ons aan de boodschap van de Bijbel houden!

13. WAT MOET ONZE HOUDING NU ZIJN?

Mensen die zelf getrouwd zijn, kunnen soms - op grond van teksten, die zij denken goed uit te leggen, maar waarvan zij de achtergrond niet kennen - anderen allerlei wetten opleggen, terwijl de Bijbel dit niet doet. Veel christenen veroordelen mensen die gescheiden zijn. Veel christenen veroordelen mensen, die na een echtscheiding hertrouwen. Veel christenen vinden, dat wie na een echtscheiding hertrouwt, “niet in de kerk mag trouwen”. Dat staat weliswaar nergens in de Bijbel, maar zij menen dat. En zij denken, dat hun gedachte gefundeerd is op de Bijbel. Wát doen deze mensen anderen veel onnodig leed aan.

Laten wij niet volgens onze kerkelijke traditie anderen oordelen, als de Heer dat ook niet doet. Laten wij onthouden, dat Hij barmhartig is en elke zondaar vergeving wil schenken, ook u en mij. Laten wij ons realiseren, dat wij zelf ook uit die vergeving moeten leven!

Als God de echtscheiding echter geen “zonde” noemt, mogen wij dat dan wel doen? Natuurlijk weten wij allemaal, dat in de tijd vóór de echtscheiding er heel wat zonden in allerlei ruzies kunnen voorkomen. Dát zijn zonden. God noemt de echtscheiding zelf echter nergens een zonde.

Als God gescheiden mensen de echtscheiding niet aanreken, mogen wij hen dan de echtscheiding blijven kwalijk nemen, hen veroordelen en een stempel op hen drukken? Moeten wij hen dan niet net zo volkomen accepteren, zoals wij de andere gelovigen accepteren, ongeacht welke zonden deze andere mensen gedaan hebben? Wij zijn immers allemaal zondaars en moeten immers allemaal uit dezelfde genade en van dezelfde vergeving leven?

Is er in de hele Bijbel één tekst te vinden, die ons zegt, dat wij op gescheiden - en eventueel hertrouwde - mensen een stempel

mogen drukken? God aanvaardt ons allen, ook de gescheiden mensen, ook als zij daarna hertrouwd zijn, zo bleek uit genoemde teksten. Er is geen tekst in de Bijbel te vinden, die zegt, dat God, naast de zonde tegen de Heilige Geest, ook de echtscheiding niet vergeeft...! En hertrouwen na echtscheiding wordt zelfs nergens veroordeeld...! Dan mogen wij dat ook niet doen! Wij zullen niet een andere weg mogen bewandelen, dan de weg, die God ons hierin wijst. Een “ja, maar” van onze kant, past hier niet. Voor God zijn gescheiden en eventueel hertrouwde mensen niet tweederangs gelovigen. Dan mogen zij dat voor ons ook niet zijn.

Ook als het gaat om “de gescheidene en het ambt in de kerk of gemeente” mogen wij niet vergeten, dat God het geen bezwaar vond, dat gescheiden priesters en daarna hertrouwde priesters in Zijn dienst stonden. In de tijd van “de wet” mochten gescheiden priesters in Gods tempel functioneren en mochten zij “voor Gods aangezicht staan”. Zij mochten meewerken in “de bediening der verzoening”. Als dit in de tijd van “de wet” al mocht, is er dan een Bijbelgetrouwe gelovige die Bijbel-getrouw wil blijven en toch wil zeggen, dat dit onder de bedeling van “de genade” nu ineens als een wettische regel niet meer mag?

Waar blijven nu de oprechte gelovigen die steeds zo hard riepen, dat wij niet meer onder de wet maar nu onder de genade zijn? Waarom geldt dit alleen hun eigen leven? Waarom willen zij met alle geweld de gescheidenen er nu buiten sluiten? Waarom mocht God in de bedeling van de wet wel gescheiden knechten (priesters en levieten) hebben en nu in de bedeling der genade ineens geen gescheiden knechten (ambtsdragers) hebben? Waarom kon God bij de Joden een gescheiden priester wel accepteren en weigeren vele christenen een gescheiden ambtsdrager te accepteren? Zijn wij dan nog wel Bijbelgetrouw? Hebben wij dan niet onze eigen traditie boven het Woord van God geplaatst?

Wij zijn vaak veel strenger in het oordelen van andere mensen, dan de Bijbel doet. En wij denken, dat wij daarmee God eren! Als

het maar niet gaat om onze eigen zonden, fouten en tekortkomingen...! Wij vergeten, dat wij daarmee in feite tegen de wil van God ingaan. Vergeet niet, dat de Here Jezus zelfs de overspelige vrouw niet veroordeelde (Johannes 8). Zij had zich niet eens schuldig gemaakt aan echtscheiding, maar aan echtbreuk, wat in de Bijbel ons veel zwaarder aangerekend wordt. Toch schonk de Here Jezus haar vergeving. Dan moeten wij ook zo met anderen omgaan, ook met gescheiden en hertrouwde mensen en hen in de gemeente volkomen accepteren.

Heel concreet betekent het dus, dat wie gescheiden is, niet langer getrouwd is. Zo iemand blijft ook niet voor God getrouwd. Na een echtscheiding bestaat het huwelijk niet meer. Ook niet voor God. En dat dat geen problemen oplevert in de dag van de opstanding, heeft de Here Jezus Zelf eens uitgelegd, toen men Hem vragen stelde over een vrouw, die met zeven mannen getrouwd geweest was. De Heer wees deze mensen erop, dat zij dwaalden, omdat zij de Schriften niet kenden (Mattheüs 22:22-33). Ook wij dwalen soms met al onze goede bedoelingen, omdat wij de Schriften niet kennen, maar vanuit onze eigen gedachten leven en denken.

Heel concreet betekent dit dus ook, dat, als men na echtscheiding wil hertrouwen, dit vanzelfsprekend “in de kerk” moet mogen. Wie “voor het huwelijk al met elkaar naar bed geweest zijn” (wat zij vaak niet vertellen), trouwen ook in de kerk. En deze mensen, die in feite hoererij, overspel, echtbreuk gepleegd hebben en zwaar gezondigd hebben, wordt meestal geen strobreed in de weg gelegd! Wie al verschillende relaties (met seks) achter de rug heeft en dan wil trouwen, mag ook in de kerk trouwen. Vanzelfsprekend behoort hierbij de zonde aan God beleden te worden. Hij schenkt dan vergeving en men mag gereinigd in de kerk trouwen. Zou een gescheidene dit nu ineens niet mogen? De Bijbel leert dit nergens.

Zo ook leert de Bijbel nergens, dat een gescheidene en eventueel hertrouwde geen functies in de gemeente mag bekleden. Er is geen enkele reden waarom zo'n man geen ouderling zou mogen

worden. Wij moeten waar maken, dat wij echt de genade en de vergeving door de Here Jezus hebben leren kennen, waarbij wij deze vergeving niet alleen op ons zelf toepassen, maar ook op anderen! Het zal u duidelijk zijn, dat als het om iemand gaat die zedelijk onbetrouwbaar is, hij natuurlijk geen ouderling kan worden. Maar daarover ging het hier niet.

De Bijbel zegt niet, dat echtscheiding en hertrouwen te allen tijde verboden zijn. Het is duidelijk, dat de Bijbel heel sterk de heiligheid van het huwelijk benadrukt. De Bijbel roept ons op, om er voor te zorgen, dat het huwelijk mooi en heilig blijft.

In ieder huwelijk kunnen problemen en conflictsituaties ontstaan. Wij zullen het huwelijk als een verbond moeten blijven zien, waarbij wij ons uiterste best doen, om het huwelijk “heilig” te houden. Alleen maar bij elkaar blijven en als kat en hond leven, is geen echt huwelijk, zoals God het bedoeld heeft. Dan heb je reeds je huwelijksbelofte verbroken, ook al ben je nog bij elkaar. Als het enigszins mogelijk is, moeten wij proberen de band te herstellen, om daarmee de band tussen de Heer en Zijn Gemeente te kunnen openbaren. Wie het huwelijk met God begonnen is, moet ook proberen met God en in Zijn kracht de problemen de baas te worden en het huwelijk mooi en heilig te houden.

Register van Bijbelteksten

Genesis

[Genesis 1:26 en 2:24](#)

[Genesis 2:24](#)

[Genesis 6:18](#)

[Genesis 9:17](#)

[Genesis 9:9,11,15,16](#)

[Genesis 15:7-11](#)

[Genesis 16:3](#)

[Genesis 21:10](#)

[Genesis 21:11,12](#)

[Genesis 21:11-14](#)

[Genesis 21:27](#)

[Genesis 38:28 en 42:24](#)

Exodus

[Exodus 18:2](#)

[Exodus 20:13-17](#)

[Exodus 21:10](#)

[Exodus 21:10,11](#)

[Exodus 22:16,17](#)

[Exodus 23:4,5](#)

[Exodus 34:15,16](#)

Leviticus

[Leviticus 18:1-30; 20:23](#)

[Leviticus 20:10](#)

[Leviticus 21:7,14](#)

[Leviticus 21:7,14.](#)

[Leviticus 22:13](#)

Numeri

[Numeri 12:1](#)

[Numeri 25:7-15](#)

[Numeri 30:9](#)

Deuteronomium

[Deuteronomium 7:1-6](#)

[Deuteronomium 7:25; 8:2](#)

[Deuteronomium 21:14](#)
[Deuteronomium 22:13-19](#)
[Deuteronomium 22:28,29](#)
[Deuteronomium 24:1](#)
[Deuteronomium 24:1.](#)
[Deuteronomium 24:1..](#)
[Deuteronomium 24:1-4](#)
[Deuteronomium 24:1-4.](#)
[Deuteronomium 24:1-4..](#)
[Deuteronomium 24:1-4...](#)
[Deuteronomium 24:1-4....](#)
[Deuteronomium 24:1-4.....](#)
[Deuteronomium 24:1-4.....](#)
[Deuteronomium 24:1-4.....](#)

Jozua

[Jozua 23:11-13](#)

Ruth

[Ruth 3:9](#)

Koningen

[2 Koningen 25:18-21](#)

Kronieken

[2 Kronieken 29:4](#)

Ezra

[Ezra 3:2](#)
[Ezra 3:2.](#)
[Ezra 6:16,17](#)
[Ezra 7:1-6](#)
[Ezra 9:1,2](#)
[Ezra 9:3](#)
[Ezra 9:6,7](#)
[Ezra 9:7](#)
[Ezra 9:2; 10:2,3,19](#)
[Ezra 9:10-15](#)
[Ezra 9 en 10](#)
[Ezra 9 en 10.](#)
[Ezra 10:2](#)

[Ezra 10:3](#)
[Ezra 10:3.](#)
[Ezra 10:9](#)
[Ezra 10:16](#)
[Ezra 10:18](#)
[Ezra 10:18-44](#)

Nehemia

[Nehemia 9:2](#)

Spreuken

[Spreuken 24:17,18](#)

Jesaja

[Jesaja 50:1](#)
[Jesaja 54:6](#)
[Jesaja 54:6.](#)

Jeremia

[Jeremia 3:1](#)
[Jeremia 3:8](#)

Ezechiël

[Ezechiël 16:8](#)
[Ezechiël 16:8.](#)
[Ezechiël 37:15-28](#)
[Ezechiël 44:22](#)

Amos

[Amos 5:21,22](#)

Haggai

[Haggai 1:1](#)

Zacharia

[Zacharia 3:1](#)
[Zacharia 3:1.](#)

Maleachi

[Maleachi 1:8](#)
[Maleachi 1:10](#)

[Maleachi 2:10-17](#)
[Maleachi 2:11](#)
[Maleachi 2:11.](#)
[Maleachi 2:12](#)
[Maleachi 2:13](#)
[Maleachi 2:14](#)
[Maleachi 2:14.](#)
[Maleachi 2:15](#)
[Maleachi 2:16](#)
[Maleachi 2:16.](#)
[Maleachi 2:16.,](#)
[Maleachi 2:16...](#)
[Maleachi 2:16....](#)
[Maleachi 2:16.....](#)
[Maleachi 2:16.....](#)
[Maleachi 2:16.....](#)

Mattheüs

[Mattheüs 1:19](#)
[Mattheüs 5:17](#)
[Mattheüs 5:17.](#)
[Mattheüs 5:21,22](#)
[Mattheüs 5:22](#)
[Mattheüs 5:27](#)
[Mattheüs 5:27.](#)
[Mattheüs 5:27,28](#)
[Mattheüs 5:27,28.](#)
[Mattheüs 5:27,28,32; 10:9](#)
[Mattheüs 5:27,31,32](#)
[Mattheüs 5:31](#)
[Mattheüs 5:31.](#)
[Mattheüs 5:31,32](#)
[Mattheüs 5:31,32.](#)
[Mattheüs 5:31,32..](#)
[Mattheüs 5:31,32; 19:3,7,8,9](#)
[Mattheüs 5:32](#)
[Mattheüs 5:32.](#)
[Mattheüs 5:32..](#)
[Mattheüs 5:43,44](#)
[Mattheüs 5:43,44.](#)
[Mattheüs 7:1-5](#)
[Mattheüs 7:3](#)

[Mattheüs 8:4; 22:24](#)
[Mattheüs 9:2](#)
[Mattheüs 9:4](#)
[Mattheüs 14:14](#)
[Mattheüs 15:2](#)
[Mattheüs 19:1-9](#)
[Mattheüs 19:1-9.](#)
[Mattheüs 19:1-10](#)
[Mattheüs 19:3](#)
[Mattheüs 19:3.](#)
[Mattheüs 19:3..](#)
[Mattheüs 19:5](#)
[Mattheüs 19:5.](#)
[Mattheüs 19:6](#)
[Mattheüs 19:6.](#)
[Mattheüs 19:6..](#)
[Mattheüs 19:6...](#)
[Mattheüs 19:6,7,8](#)
[Mattheüs 19:8](#)
[Mattheüs 19:8.](#)
[Mattheüs 19:8..](#)
[Mattheüs 19:8...](#)
[Mattheüs 19:9](#)
[Mattheüs 19:9.](#)
[Mattheüs 19:9..](#)
[Mattheüs 19:9...](#)
[Mattheüs 19:9....](#)
[Mattheüs 19:10](#)
[Mattheüs 21:19](#)
[Mattheüs 22:22-33](#)

Marcus

[Marcus 1:44; 7:10; 10:3,4; 12:19](#)
[Marcus 2:4](#)
[Marcus 3:29](#)
[Marcus 10:2](#)
[Marcus 10:11](#)
[Marcus 10:11.](#)
[Marcus 10:11,12](#)
[Marcus 10:11,12.](#)
[Marcus 10:11,12..](#)
[Marcus 10:11,12...](#)
[Marcus 12:16](#)

[Marcus 14:11,12](#)

Lucas

[Lucas 2:22-24](#)

[Lucas 2:22; 24:44](#)

[Lucas 5:14; 16:29,31; 20:28; 24:27](#)

[Lucas 10:26](#)

[Lucas 13:31-33](#)

[Lucas 16:18](#)

[Lucas 16:18.](#)

[Lucas 16:18..](#)

[Lucas 16:18...](#)

[Lucas 16:18....](#)

[Lucas 16:18.....](#)

[Lucas 16:18.....](#)

[Lucas 16:29](#)

[Lucas 19:11-27](#)

[Lucas 23:68](#)

[Lucas 24:27](#)

Johannes

[Johannes 1:17,45; 7:19](#)

[Joh. 5:45,46; 7:22; 8:5](#)

[Johannes 7:23](#)

[Johannes 8](#)

[Johannes 8:11](#)

[Johannes 8:7-11](#)

[Johannes 9:29](#)

Handelingen

[Handelingen 27:9](#)

[Handelingen 8:30,31](#)

Romeinen

[Romeinen 3:31](#)

[Romeinen 7:1-3](#)

[Romeinen 7:2,3](#)

[Romeinen 7:3](#)

[Romeinen 7:12](#)

1 Corinthe

[1 Corinthe 5:1-5](#)

[1 Corinthe 6:9,10](#)
[1 Corinthe 7:8,9](#)
[1 Corinthe 7:8,9,38](#)
[1 Corinthe 7:10](#)
[1 Corinthe 7:10.](#)
[1 Corinthe 7:10,11](#)
[1 Corinthe 7:11](#)
[1 Corinthe 7:11.](#)
[1 Corinthe 7:11,15](#)
[1 Corinthe 7:15](#)
[1 Corinthe 7:15.](#)
[1 Corinthe 7:15..](#)
[1 Corinthe 7:27](#)
[1 Corinthe 7:27.](#)
[1 Corinthe 7:27,28](#)
[1 Corinthe 7:27,28.](#)
[1 Corinthe 7:27,39](#)
[1 Corinthe 7:39](#)
[1 Corinthe 7:39.](#)

2 Corinthe

[2 Corinthe 2:5-9](#)
[2 Corinthe 6:14](#)

Galaten

[Galaten 3:15,17](#)

Ephese

[Ephese 4:22,25](#)
[Ephese 5:3-5](#)
[Ephese 5:22-33](#)

Colossenzen

[Colossenzen 3:9](#)

1 Timotheüs

[1 Timotheüs 1:8](#)
[1 Timotheüs 3:1-7](#)
[1 Timotheüs 5:14](#)

Hebreeën

[Hebreeën 9:16,17](#)

[Hebreeën 12:1](#)

1 Johannes

[1 Johannes 1:7](#)

Judas

[Judas :23](#)

Openbaring

[Openbaring 21:8](#)

Boeken en brochures van ds. H.G. Koekkoek

Gedrukte boeken

- 978 90 70700 44 7 — Mohammed, de islam, de Koran en de Bijbel
978 90 70700 31 x — Profetie en Vervulling
978 90 70700 46 1 — Jona en Nineve
978 90 70700 21 2 — Echtscheiding en Hertrouwen
978 90 70700 41 6 — Man en Vrouw of Broer en Zus?
978 90 70700 52 2 — Het Hooglied van God en Israël
978 90 70700 55 3 — Genezing door het Kruis?
978 90 70700 38 7 — De engelen van God
978 90 70700 57 7 — Moeten christenen de sabbat houden?
978 90 70700 32 8 — Was Jezus de Joodse Messias?
978 90 70700 48 5 — De verborgen Messias
978 90 70700 43 0 — De Heilige Geest en een bijzonder leven
978 90 70700 39 5 — Profetie en Toekomst deel 1
978 90 70700 40 9 — Profetie en Toekomst deel 2
978 90 70700 17 4 — De geheimen van de offers
978 90 70700 20 4 — Mozes en Farao: Met Plagen Geslagen
978 90 70700 29 8 — Jeruzalem waar Jezus was
978 90 70700 30 1 — Steden waar Jezus was
978 90 70700 18 2 — Het Huwelijk in de Bijbel
978 90 70700 24 7 — De Hemel en de Hel
978 90 70700 28 x — De Zegen – Wat is dat?
978 90 70700 25 5 — De Bijbel en de Doop
978 90 70700 26 3 — Het Avondmaal
978 90 70700 27 1 — Reuzen op aarde
978 90 70700 37 9 — Abortus, Euthanasie en suïcide
978 90 70700 35 2 — Homoseksualiteit en de Bijbel
978 90 70700 23 9 — Orgaandonatie, de Bijbel en ik
978 90 70700 33 6 — Effectieve Evangelisatie
978 90 70700 48 5 — De verborgen Messias
978 90 70700 62 1 — Boos op God als je gebed niet wordt

verhoord?

978 90 70700 65 2 — Het koninkrijk der hemelen en het koninkrijk van God

e-Books

978 90 70700 51 5 — Mohammed, de islam, de Koran en de Bijbel
*

978 90 70700 54 6 — Profetie en Vervulling *

978 90 70700 49 2 — Jona en Nineve *

978 90 70700 50 8 — Echtscheiding en Hertrouwen *

978 90 70700 59 1 — Man en Vrouw of Broer en Zus? *

978 90 70700 53 9 — Het Hooglied van God en Israël *

978 90 70700 66 9 — Genezing door het Kruis? *

978 90 70700 58 4 — De engelen van God *

978 90 70700 60 7 — Moeten christenen de sabbat houden? *

978 90 70700 61 4 — Jeruzalem waar Jezus was *

978 90 70700 64 5 — De Heilige Geest en een bijzonder leven *

978 90 70700 63 8 — Boos op God als je gebed niet wordt verhoord? *

* Zie www.hetlichtdeslevens.nl

Als u geheel gratis een catalogus van al onze uitgaven wilt ontvangen, neem dan contact op met het adres hieronder. Hier kunt u ook het door ons uitgegeven tweemaandelijks blad met leerzame en interessante Bijbelse onderwerpen, geschreven door ds. H.G. Koekkoek, verkrijgen. Het wordt u geheel gratis toegezonden.

Stichting Het Licht des Levens

Dr. Lovinklaan 3

2405 CM Alphen aan den Rijn

tel.: 0172 - 47 58 60

www.hetlichtdeslevens.nl

e-mail: ds.koekkoek@hetlichtdeslevens.nl